

POLITICA EXTERNA I

Doctrine diplomatice, opinii, episoade, sinteze, memorii

1.a) Nic. Titulescu , Scrisoare către Carol al II-lea, [**probabil, sept '39**]

/ Relațiile româno-sovietice , 1918- 1939 /

(Arhiva CC al PCR, fond 103, dosar nr. 8083)

[**LD : Acest Raport al lui Titulescu, de care s-a făcut mult caz în istoriografia românească, în cazul meu a avut un efect contrar. În fond, Titulescu își justifică politica sa personală, și o face apelând la tezele sovietice, chichițele diplomatice , care au stat la baza Pactului Hitler - Stalin din 23 aug. 1939 și raptul din 1940**]

Am onoarea a vă adresa raportul politic în chestiune.

El tratează în mod amănunțit despre raporturile ruso-române. [-----]

Titulescu / sept.'39

II . Autodeterminarea din 1918

Primul nostru titlu în ce privește Basarabia , după Marele Război, este **autodeterminarea din 1918 . Basarabia a vrut să se alipească Patriei Mame.**

Este un fapt care **ar trebui săaibă o importanță capitală ,**

dacă condițiile legale ale unei autodeterminări sînt întrunite. Dar au fost ele ?

Să-mi fie îngăduit să exprim ca român față de români , **temerile mele** în această privință , având în vedere ,de altfel , că știu că **rușii folosesc ca argumente legale, în favoarea lor** , ceea ce , pentru mine, nu este decât o teamă.

Dar, vai , **cât de întemeiată din punc te de vedere juridic !**

)! În primul rând, numărul acelor care au votat autodeterminarea este foarte mic față de cei ce s-au abținut **.***

* Notă LD :

La 27 mart. 1918, Sfatul Țării de la Chișinău a hotărât unirea Basarabiei cu România.

au fost : **84 voturi - pentru** ; 36 voturi -contra ; 3 - abțineri .

Apoi, **autodeterminarea a avut loc în vreme ce trupele române ocupau Barsarabia** , în virtutea hotărârii pe care **guvernul lui Ion Brătianu** a luat-o în timp util .[-----]

Ce este cel mai rău, este că această autotdeterminare

a fost precedată de 2 scrisori :

a) Una a generalului Averescu , atunci, pentru prima oară președinte al Consiliului , **care spunea Sovietelor că trupele române vor fi retrase din Basarabia**

imediat ce ordinea va fi restabilită acolo. **.***

***Notă LD :** Răspunsul lui Averescu , din 5 mart.1918 , este destul de confuz.

El a negat totdeauna că s-ar fi angajat la această retragere .

b) Cealaltă, a lui Clémanceau [președ. Franței] care , în numele marilor puteri,

îi scria **generalului Kolceag** să-și continue lupta contra Sovietelor ,

căci **partea rusă a Basarabiei îi va fi atribuită în totdeauna** .

Aceasta este una din faptele noi pe care le-am descoperit după începerea misiunii mele de ministru al Afacerilor Externe , și pe care voiam să-l aduc la cunoștința dvs.

Astfel, **Ucraina**, care era , în concepția anumitor oameni ,

o țară destinată să separe Rusia , a cărei capitală este Moscova, **de Germania**,

și care trebuia , potrivit politicianilor germani , să fie sub influență germană,

atât de mare era interesul politic și economic al acesteia din urmă ,
 nu mai este o concepție germană , ci o concepție a propriilor noștri aliați ,
 având în vedere că Clémanceau scria în numele Angliei , Italiei și Franței. [-----]
" Dacă , totuși , am obținut de la marile puteri (Franța , Anglia , Italia , Japonia)
actul din 1920 , care confirmă autodeterminarea , aceasta se datorește faptului că ,
 între timp , **Kolceag nu reușise în efortul său militar**
 și că **Rusia semnase Tratatul de la Brest -Litovsk**. *

***Notă LD :** [Tratul germano-ucrainean și nu prevedeau Basarabia]

Tratul germano-ucrainean , semnat la 4 febr.1918 ,și **Tratatul de la Brest -Litovsk** din
 8 febr.1918 , **nu prevedeau Basarabia**
 în granițele niciunui dintre cele două state ! (Arh.MAE, dosar 137.A)

)! Dar astăzi [sept.'39]să nu uităm că ne aflăm în fața unei **situații destul de ciudate** :
 pentru același fapt - atacarea Poloniei -

)! Germania este declarată agresoare și Rusia , nu !

Anglia și Franța **sînt în stare de război cu Germania , dar nu cu Rusia ! *** [-----]

***Notă LD :** **este evident că Titulescu face Raportul în sept.'39.**

Pentru că , în dec. 1939 , când trupele sovietice au intrat în Finlanda ,
 Consiliul Societății Națiunilor a votat o **Rezoluție** ,
 prin care **Rusia a fost declarată agresoare**.

Asadar primul nostru titlu asupra autodeterminării Basarabiei
este foarte slab.

Titulescu / sept.'39

III. Tratatul de pace din 1920

Un alt titlu în virtutea căruia **România crede [LD !?!] că posedă Basarabia** , este
Tratatul semnat în 1920 de Franța , Anglia , Italia , și Japonia. [-----]

Dar când în **toamna anului 1920** , **Take Ionescu** , în calitate de ministru al Afacerilor
 Externe , **a primit la Londra** , unde se găsea cu mine în vederea semnării ,
textul tratatului Basarabiei , l-am rugat să mi-l arate , pentru a constata dacă
 modificările pe care le făcusem se aflau în el.

Spre marea mea stupefacție , lui Take Ionescu **i se remisese vechiul tratat** ,
 cel în redactarea **anterioară discuțiilor mele** din primăvara 1920 , acela care
păstra dreptul de apel al Rusiei ,

pentru orice chestiune referitoare la Basarabia.

Cînd Take Ionescu l-a citit [**varianta Titulescu**] și a văzut că **apelul rușilor era exclus**
în ce privește suveranitatea și frontierele Basarabiei ,

ochii i s-au umplut de lacrimi și , deși cunoștea manierele engleze , el a făcut un gest
 românesc care i-a mirat desigur pe englezii ce se aflau în restaurant : **m-a îmbrățișat** .

[-----] În orice caz , **eu sînt acela care a înscris în Tratatul din 1920** ,

semnat de Anglia , Franța , Italia și Japonia ,

excluderea apelului pentru suveranitatea și frontierele actuale ale Basarabiei.

[-----]

Titulescu / 1939

▣ Tratatul de la Viena , 1924

[**LD : ba știa foarte bine ; ele s-au dus pe pronlele teaurului și recunoșterea**
Basarabiei , pe care Rusia nu o semnase !]

Nu cunosc motivele care l-au determinat pe **Ionel Brătianu** să discute cu rușii la
Viena în 1924.

)! Dar , după mine , politica pe care România ar fi trebuit s-o urmeze în ce privește
 Basarabia , **era aceea a tăcerii.**

În posesiunea noastră din 1918, recunoscută " de bine, de rău" de marile puteri în 1920, **orice discuție cu rușii** nu era decât un mod de a face publică divergența noastră cu ei în ce privește Basarabia.

Titulescu / 1939

▣ **Tratatul 1932.**

▣ **Titulescu - Litvinov.**

Cînd am negociat eu însumi chestiunea, ca ministru al Afacerilor Externe, Majestatea Voastră își va aminti că **am făcut o conferință**, că m-am mărginit să o discut **cu Litvinov între patru ochi**, pentru a evita orice publicitate a unei eventuale divergențe. **)! Nu a fost nici o divergență** .

Majestatea Voastră își amintește ce am făcut în chestiunea basarabeană în 1932.

Nu vreau să insist prea mult asupra acestui lucru pe care excelența sa d-l Gafencu , ministrul Afacerilor Străine [**în 1939**] să nu creadă că vreau să-i adresez indirect cea mai mică critică. Dar, cu toate acestea, sunt anumite fapte care trebuie amintite .

" Eu sunt acela care a fost însărcinat să negocieze cu rușii pactul de neagresiune. Dacă n-aș fi primit acest mandat, n-aș fi avut motive să-mi **dau demisia din postul de ministru la Londra**, căci chestiunea nu intra *in my departament* .

Negocierile trebuiau să le duc **prin intermediul Poloniei**, reprezentată atunci de un prieten , ministrul Zaleski .

În adevăr , **între Litvinov și mine** , până în 1933, **a fost un duel permanent** .

Nu era duelul Appony -Titulescu , căci Litvinov nu avea talentul lui Appony.

Dar trebuie recunoscut că **discursurile cele mai substanțiale**

, care au fost pronunțate la Geneva , **au fost cele ale lui Litvinov**,

cu excepția tezelor excesive , ca dezarmarea totală sau altele, **impuse de Moscova**

[-----] Ceea ce pot spune Majestății Voastre , pentru a încheia acest capitol,

este că **ceea ce constituie forța mea în ochii rușilor , începând din 1932,**

a fost că atunci aveam toate partidele alături de mine .

Ceea ce am făcut mai slab, după aceea,

este că URSS credea că eu duceam o politică personală ,

pe când aceasta nu era cazul , cum voi dovedi cu ușurință în capitolul ce urmează.

Titulescu / 1939

▣ **1933: Pactul de neagresiune.**

▣ **Definirea agresiunii**

▣ **Definirea teritoriului**

Sîntem la Geneva , în una din acele dimineți cenușii care caracterizează așa-zisa primăvară a acestui oraș.

Deodată, **Litvinov se ridică și propuse o definiție a agresorului** ,care , orice ar spune adversarii , este **cea mai bină din cele care au fost date până azi** .

Nu știu să joc tenis, dar am simțit că **o minge atinge racheta mea de om politic** .

Am aruncat-o imediat înapoi **spunând , spre uimirea generală [!!!]** ,

căci Litvinov și cu mine eram pînă atunci adversari ireductibili :

<România acceptă definiția agresiunii , așa cum o propune domnul Litvinov. > *

* **Notă LD** :[**România acceptă definiția agresiunii**]

propunerea a fost făcută de **Dovgalevski în mai 1933**, **susținută de Titulescu** , împotriva opoziției reprezentantului Angliei.

Mica Înțelegere, credincioasă ca totdeauna (**Iugoslavia** din timpul regelui Alexandru și **Cehoslovacia**) s-au alăturat punctului nostru de vedere .**Polonia** a făcut la fel . [----]
 Țin să adaug că **la Geneva obținusem ca teritoriul să fie definit după o formulă a mea** , în care se vorbea de **" posesiune"** .

De ce am folosit această expresie ?

Pentru a o evita pe aceea de suveranitate care ste juridică și pentru a face să se înțeleagă bine că **România se întinde efectiv , în ochii rușilor , " de la Nistru până la Tisa " .**

" **Formula teritoriului** , pe care la **Geneva** îl însărcinasem pe **Politis** să o **susțină**, **am schimbat-o în cursul nopții** , în sensul în care se găsește în prezent în Convenție.

Și **Basdevant** , jurisconsult al Afacerilor Externe franceze, **a susținut-o** în fața

Comitetului secret. **Politis a făcut Raportul cu noua formulă**

și a pronunțat **o cuvântare magnifică** în fața Comisiei Plenare .[-----]

Titulescu / 1939

▣ **1934: Tratatative : reluarea relațiilor diplomatice cu URSS**

După semnarea **Convenției de neagresiune cu URSS** ,

Mica Înțelegere a ridicat chestiunea **reluării raporturilor diplomatice cu acest stat** .

Beneș era atunci **președinte** al Micii Înțelegeri .[-----]

În acel moment, am primit **o telegramă** anunțându-mă că,

dacă vreau să discut cu Litvinov reluarea relațiilor diplomatice ,

acesta mă așteaptă **la Menton , la Grand Hotel (Caravan)**

Majestatea Sa îmi **dăduse aprobarea Sa** pentru **reluarea relațiilor diplomatice**

în luna **ianuarie 1934**, prin aprobarea **Procesului -verbal** redactat de **Beneș**.

Consiliul de Miniștri, de asemenea.

I-am vorbit **Regelui Alexandru** în această privință.

Acesta mi-a spus textual : **< Vă sfătuesc insistent a relua relațiile diplomatice cu**

URSS Aceasta este pentru Iugoslavia o descărcare a obligațiilor sale ,

căci dacă ați fi în război cu URSS și ungerii v-ar atăca ,

noi ar trebui să mergem cu voi.

Dacă întârzi să fac acest lucru eu însămi, este că , mai întâi , nu pot iubi Sovietele

care au ucis rude ale familiei mele , și apoi pentru că în Iugoslavia există un asemenea

curent pro-rus , încât se va confunda regimul sovietic cu vechea Rusie , Sfânta Rusie .

Ori nu pot accepta aceasta. Dar vă voi urma în curând pe această cale . >

[-----]

Titulescu / 1939

▣ **21 iul 1936**

▣ **Tratatul româno-sovietic.**

Pe scurt, am căzut de acord asupra tuturor condițiilor și

Litvinov a acceptat să recunoască deplina și întreaga suveranitate a

României cu care trata , adică a României care posedă Basarabia.

[-----]

" **Posed originalul** și numeroase copii fotografice ale acestui **document esențial** pentru istoria României , **semnat la 21 iulie 1936** .

lata cele două articole la care mă refer,

care sunt de altfel redactate în limba franceză :

Trecerea trupelor ...

a) **< Guvernul URSS recunoaște că în virtutea diferitelor obligații de asistență ,**

trupele sovieticenu nu vor putea trece nici o dată Nistrul,

fără o cerere formală a Guvernului Regal al României în acest sens,

la fel cum Guvernul Regal al României recunoaște că

trupele române nu vor putea trece nici o dată Nistrul spre URSS ,

fără o cere formală a URSS . >

În orice caz, avînd în vedere **deplinele mele puteri** ,

aș fi putut semna fără a cere un nou aviz .

Dar , în ciuda celor ce s-au spus, eu lucrez **foarte strâns**,

și **vreau să fiu acoperit prin acte multiple** , emanînd de la **mandanții mei.**

Așa dar , nu numai că nu-i autorizasem pe ruși să treacă Nistrul ,

dar oținusem două obligații de a nu face aceasta

decît la cererea formală a Guvernului Român.

- Pe ce se întemeiază criticile ce mi-au fost adresate atât de adesea în România ?
- Pe ce se întemeiază aceste bârfeli ?
- De când acel ce apăra odinoară interesele României cu atâta îndârjire , se transformase pînă într-atîta în rusofil încît să piardă din vedere interesele țării sale ?
- Și nu vorbesc de motivele pretinse de anumiți agenți interesați .

Mă voi opri aici , net și intenționat .

Retragerea trupelor ...

Trec la cealaltă dispoziție a *Tratatului* semnat cu Litvinov la 21 iulie 1936.

b. < La cererea Guvernului Regal al României , trupele sovietice vor trebui să se retragă imediat de pe teritoriul român la răsărit de Nistru , la fel cum la cererea Guvernului URSS , trupele române vor trebui să se retragă imediat de pe teritoriul URSS la apus de Nistru .>

Teritoriul român pînă la Nistru !

a teritoriul rus începând de la acest fluviu !

Așa dar, Nistrul era recunoscut ca frontieră , fără ca Basarabia să fie cedată României de URSS.

Era cu totul conform cu doctrina pe care am expus-o la punctul 1 al acestui memoriu . [-----]

- De ce n-am adus acest act la București ?
- De ce nu l-am comunicat mai curând Majestății Voastre ?

Motivele sunt multiple [-----]

- De ce n-am venit la această conferință ?

Pentru motivul foarte simplu că nu mai eram ministru la data întrunirii sale.

Mai mult, în septembrie 1936, imediat ce m-am simțit ceva mai bine după boala gravă prin care am trecut atunci, Litvinov mi-a telefonat pentru a-mi spune :

- < Ați depus la Afacerile Externe actul din 21 iulie 1936 ? >
- < Nu >, i-am răspuns de bună credință .
M-am supus dorințelor dvs și am încetat de a fi ministru , înainte de a fi putut să-l comunic în persoană la București.
- < Atunci, mi-a răspuns Litvinov, nu-l depuneți , căci actul din 21 iulie 1936 nu mai este valabil între noi , căci considerăm că demiterea dvs în împrejurările cunoscute , echivalează cu o schimbare a politicii externe . > [-----]

Titulescu / 1939

XII.Concluzie : sept 1939

Mi s-ar putea spune : așadar , românii trebuie să aibă încredere în semnătura rusă.

Ași răspunde că chestiunea nu se poate pune astfel .

Știu că rușii sânt niște sentimentali și că se poate obține de la ei , prin acest mijloc, lucruri ce nu se pot obține de la alții.

Dar nu de o încredere în semnătura rusă au nevoie românii , ei au nevoie de o lege față de ruși.

Acest război, ca toate lucrurile românești , va avea desigur un sfârșit .

O conferință a păcii se va întruni.

România va trebui să expună acolo drepturile sale față de URSS .

Aceste drepturi trebuie să derive dintr-un tratat internațional , pe care , pentru comoditatea cuvântului , l-am numit lege.

Și care este această lege ?

Tratatul din iulie 1933 a fost golit de sens prin noi înșine , cerînd rușilor recunoașterea din noiembrie ,

contrar tradiției române create de Take Ionescu și Ionel Brătianu ;

Tratatul din 21 iulie 1936, nu a fost oficializat de România .

Vor rămâne deci Tratele de la Berlin , din 1877 , care ne iau Basarabia meridională și Tratatul din 1812 , care ne ia întreaga Basarabie.

Sire, se poate ca lucrurile să se schimbe în favoarea noastră , dar pentru moment ele trebuie văzute așa cum sunt.

Nici noi, nici Franța , nici Anglia

n-am știut să profităm de prezența lui Litvinov la Afacerile Externe.

Am vrut să aduc, sub formă de telegramă, la cunoștința Majestății Voastre , faptele cuprinse în acest Raport , încă de la începerea ostilităților (sept. 1939)

Pentru moment, este vorba de a salva România.

Dar este aici și o răspundere a miniștrilor care au guvernat România în cursul acestei ultime perioade .**Aceasta se va pune, de asemenea.**

Aceasta este problema de mâine.

Sire, Sunt al Majestății Voastre , cu cel mai profund respect ,
prea umilul și prea supusul servitor, ss NTitulescu

N.Titulescu / sept.'39

1 b.) Gh.Brătianu, "La politique exterieure de la Roumanie", Bucarest,'37.

[L.D. traducere liberă]

a) Introducere(pag 2-9)

Această broșură este destinată să completeze interpelările și articolele din ultimul an [1936] pentru a fi cunoscute ,fără mutilările cenzurii.

/ **Politica externă românească** a rămas liniștită **sub pavăza comodă a tratatelor** și convențiilor înregistrate de **Liga Națiunilor**.

Alianțe solide au protejat frontierele și au apărat interesele sale.

Dar schimbări profunde s-au produs :

-**sistemul politic european** este bulversat de intrarea in scenă a Rusiei ;

-Franța este in plină criză internă;

-Italia,sesizează ocazia unei expansiuni coloniale,în detrimentul Angliei;

-Anglia ,lovita în orgoliul și interesele sale,se înarmează ...;

-Germania înlătură barierele fragile ale obligațiilor

Tratatului Versailles,întarindu-și statutul de mare putere;

-Spania trăește sumbra dramă a războiului civil;

-Prin disparitia securității colective,"fara flori si fără coroane",se formeaza noi centre de putere ,periculoase si formidabile,pentruca sunt rivale(pact franco-ceho -sovietic;acord italo-german;acord germano-japonez ...)

Alaturi de actorii de prim rang,exista rolurile "secunde",cu atitudini mai calme ...:

-Polonia si Belgia ,se straduesc sa fac apolitica propriilor interese;

-Mica Antanta dezbate multiplele chestiuni si crize ale alianței,riscind sa se fringa;

-Ungaria se agita si spera sa profite de aceasta bulversare, considerind ca are mai mult de cistigat ,decit de pierdut...

-Statele balcanice asteapta initiativa marilor puteri...

In aceste circumstante destul de critice, politica extena a Romaniei a trecut brusc in alte miini [**Victor Antonescu**] ,despartindu-se de Titulescu .

Politica romaneasca, ce parea de mult timp ca aluneca cu viteza pe

Planul inclinat pe care el l-i pregatise,a marcat o reasezare destul de sensibila,

permitindu-i sa suorte fara mari dificultati contraloviturile evenimentelor,fara a prejudicia relatiile cordiale cu Praga si Parisul...

Pe de alta parte,in pofida nuanțelor diferite exprimate de reprezentantii partidelor politice, **se constata o deplasare sigura a opiniilor spre o linie de mijloc**,o linie de prudenta si de realism...Exista mai putina pasiune in declaratiile privind Parisul sau Berlinul; mai multa rezerva fata de manifestatiile pro- sau anti- sovietice ; cu exceptia unor ziare ale caror parti-pri -uri sunt iremediabile.(!!!Expozeul lui Mihalache la Comisia externa,privind relatiile cu Rusia,consecventa cu care ramine pe linia lui Titulescu!!!)

!!!El nu va comite indiscretia de a cerceta cauzele acestei schimbari, nici nu va stabili momentul cind reprezentantii majoritati [P.N.L.]au inteles sensul declaratiilor sale (L.D. vezi!),dar, in orice caz ,acest lucru s-a produs...Si daca el simte o satisfactie ,este pentru drumul parcurs din '35... (dec.'36)

Gh.Brătianu /

b)"La politique de la Petite Entente et les sanctions" (pag.11-17)

("Miscarea ",3iun.'36 si "Revue des Ambasadés",iul.'36)

Atentie L.D. vezi brosură!

Pe marginea reuniunii de la București a sefilor de stat din Mica Înțelegere și a reuniunii Consiliului Soc. Nat.

care au reținut atenția, pentru importanța lor.

...O informație apărută în presa italiană, semnaleză că Litvinov ar fi spus că, în câteva zile, la conf. de la București, este posibil să se stabilească un front diplomatic comun între URSS și Mica Antanta...

!!!Pina acum se știa că cele trei state au raporturi f. diferite cu Rusia:

-Cehoslovacia are o alianță militară;

-Iugoslavia încă nu a reluat relațiile diplomatice;

-România este neliniștită de mult timp cu dificultățile în negocieri...:

/ Experiența pe care noi o avem, justifică toate aprehensiunile, și obligă factorii de răspundere să se explice.

"În ce mă privește, opinia mea despre relațiile României cu aliații săi și patria Kominternului, este destul de cunoscută, drept pentru care este suficient să o reamintesc[...] evenimentele n-au făcut decât să confirme

-dacă mai era nevoie- previziunile mele și convingerile mele "(L.D.-vezi!)

...Trece la problema sancțiunilor contra Italiei...(L>D> vezi!)

Gh.Brătianu /

c)"Declarations faites a Cluj, le 5 juillet"[1936]

[...] În ce privește politica externă, "noi suntem în plin haos."

El se raportează totdeauna la timpurile tulburii ale neutralității Vechiului Regat, când avea 20 de ani...

!!!Din nou epitetul de <francofil> și <germano-fil> umplu coloanele presei și a reuniunilor publice ...

[...] Noi nu putem confunda politica Franței cu a Sovieticilor, nici să considerăm că reprezentanții ai ei pe Litvinov sau Bela Kun. Eu cred că adevăratele sentimente ale poporului francez au fost exprimate de mareșalul Petain: <Nu ne-am batut pentru Negus, nu ne vom bate pentru Stalin>. Și dacă asta se cheamă a fi germanofil... eu vreau să fiu germanofil ca mareșalul Petain și generalul Weygand!

Dar în ce privește politica românească, noi suntem, din nou, într-o confruntare f. importantă: peste teritoriul nostru se întretaie și se contracarează mari interese internaționale. Noi nu le vom putea rezista și nu vom reuși să apărăm existența noastră, dacă nu le dirijăm prin patriotism, și nu prin ideologii internaționale.

Frontierele României nu sunt în Etiopia (ca ale imp. Britanic), nu sunt în Renania (ca ale Franței și Belgiei)... "Frontierele României sunt pe Nistru și în cimpia Tisei, pe Dunare și pe tarmurile Marii Negre" și interesele ei sunt definite în funcție de apărarea integrității lor.

Politica externă a României trebuie să fie fondată pe realitățile naționale, și nu pe formule de filozofie diplomatică, ca, de dragul păcii, să intrăm în catastrofa unei conflagrații.

Stramosii noștri români spuneau: <Si vis pacem, para bellum>. Li este dat timpului nostru să descopere o nouă formulă: <Dacă tu vrei pace, fă război!> [...] națiunea noastră nu a făcut această țară, ca în secolele trecute, ca să fie loc de trecere și cimp de bătălie a armatelor străine,

Nici din Est, nici din Vest.

"Voi nu v-ați eliberat, aici în Transilvania, de tirania maghiară, pentru a o înlocui cu cea a Kolhozului sovietic".

Gh.Brătianu /

d)"Declarations faites a Campulung, le 26 juillet,

au congres du parti national liberal de Muscel "

(L.D. critica cu duritate polit. lui Titulescu -vezi brosură!)

Gh.Brătianu /

e) "Les relations Italo- Roumaines .Le revivisionisme et la politique des realites".

(Interviu acordat ziarului "Curentul", 7 oct.'36)

...a fost la Congresul Internațional de Studii Bizantine (inițiat de Iorga), la Roma...

admiratie pentru transformarile din Italia,explicatii pentru politica ei,
 pentru revizionismul ei (L.D. vezi brosură !)
 Gh.Brătianu /

f)"Soyons sinceres et loyaux,mais avant tout,soyons Roumains!"

("Miscarea",28 oct.'36)

"Pentru unii ,totul se rezuma la aceasta chestiune:cu rusii sau cu nemtii,
 cu toate pericolele ce le comporta ,intr-un sens sau altul"

(L.D. vezi brosură : **Recurs in istoria relatiilor rom-sov.)**

Gh.Brătianu /

g)"Lettre au president de la Chambre ,le 3 novembre"[1936]

(L.D. vezi brosură...necesitatea dezbaterii probl.de polit.ext. la Comisia parlamentara.

Gh.Brătianu /

h)Declarations faites a Bucarest ,la Congr. P.N.L.,29 nov.'36"

(L.D. vezi brosură -recurs istoric,evocarea lui I.C.Brătianu la Conf. De pace)

Gh.Brătianu /

i)"Declaratie in Parlament,8 dec.'36"

(L.D. vezi brosură si discursul in Parlam.Cazul Osrovski)

Gh.Brătianu /

j) "LA QUESTION ROUMAINE EN 1940" ,Bucuresti,1940

(L.D. ! vezi obligatoriu brosură.-in franceza si italiana)

Ocuparea Basarabiei si Bucovinei de nord.Dictatul de la Viena.Cedarea Cadrilaterului
 Statistici demografice;

Gh.Brătianu / polit.externă, '19-'40

2.) Iuliu Maniu "Cauzele prabusirii fostului regim",1940

(L.D.! vezi dosarul CAROL II in care Maniu explica participarea sa la Consiliul de
 Coroana din 31 aug.'40,ultima sa audienta la Carol si opiniile sale privind tragedia
 cedarilor teritoriale din vara '40.)

Mai adauga si comenteaza intru-cit Judecata lui Maniu la adresa lui Carol

-ca singur vinovat de cedari- ,sustinerea abdicarii lui in acele momente , au justificare .

3.) M.I.Costian,"Regele Carol II si partidele politice" [1933]

-Criza din oct.'32.Noul guv. Maniu.(pag.135-140)

Sovietele rusesti au recurs la o noua tactica:sa inchee acorduri sub forma de "pacte de
 neagresiune" cu statele burgheze.Manevra lor a fost dejucata de Titulescu,care a dat
 alarma,aratind ca de vreme ce este Pactul Briand-Kellog,nu este necesar un nou pact.

-Gafencu a fost trimis la Moscova (fara a lua legatura cu Titulescu!)

si a inceput sa duca tratative...care atingeau si probl.Basarabiei.

-Titulescu a intervenit imediat ,reparind aceasta gafa,spunind ca probl.Basarabiei nu
 poate fi subiect de negociere.Si-a dat demisia.

La interventia Regelui si a lui Vaida, el a revenit.

!!!Dar aceasta reglementare nu a convenit unor politicieni care au raspindit tot felul de
 zvonuri,

**4) Virgil N.Madgearu,"Evoluția economiei românești după războiul
 mondial",1940**

Capit.X."Perspectiveleeconomiei românești"(pag.357---

[LD: Atenție L.D.Cartea se afla sub tipar cînd a intervenit răpirea Basarabiei și
 Bucovinei.Prefața,datată 1 august 1940,notează tragedia .In capitolul X adaugă chiar
 câteva paragrafe privind consecințele economice ale raptului.]

Madgearu/

/Cadrele în care se vor dezvolta relațiile noastre cu Germania este fixat în

Tratatul din 23 martie 1939, pe o perioadă de 5 ani. (explică avantajele)

/Din datele tratatului reiese clar că nevoile de import ale Germaniei concordă în largă măsură cu interesul intensificării agriculturii românești (mai puțin grâul).

De aceea ...ori Germania deschide barierele pentru cerealele românești, sau încurajează importul de produse agricole superioare. Aceasta va depinde de capacitatea noastră organizatorică, pentru ca Germania să nu obțină o poziție de monopol ...

(pronostic privind viitorul relațiilor economice internaționale, cu citate și trimiteri la politica economică germană /anglo-americană)

Madgearu/

/ **Prin pierderea Basarabiei și Bucovinei de nord**, România a pierdut 50.135 km.p. sau 16,99% din teritoriul național și 3.748.063 locuitori sau 18,62% din populația sa din care 13,34% populație etnic românească

Madgearu /

▣ Pierderile economice esențiale:

-24% din terenurile arabile.

-24,5% din cantitatea de cereale

-24% plante alimentare

-50.1 % plante industriale (partea principală a zonei agricole intensificată)

-12% fânețe cultivate

15% pășuni

12% livezi

-6% păduri

Sectorul industrial are pierderi simțitoare, industria dezlipită reprezentând un capital investit de 2,5 miliarde și o producție anuală de 4,1 miliarde lei.

Madgearu / '40

5) Șerban Voinea, "Marxism oligarhic", 1926

-România trebuie să fie stat democratic, pentru a fi sprijinită de opinia democratică apuseană. Soarta României atârână de victoria democrației.

/Războiul a dus la dispariția sau micșorarea unei serii de state.

În tratatele care au pecetluit noua așezare europeană, s-au strecurat și elemente de silnicie.

"Glasul democrației apusene [??!], și al proletariatului în special, se ridică tot mai puternic pentru a cere revizuirea tratatelor. [...]"

Tratatele dictate de către învingători, vor fi aduse, mai curînd sau mai tîrziu, din nou, în dezbaterile areopagului democrației biruitoare. Și România trebuie să se pregătească pentru ceasul acesta " (pag.250-'51)

(să acorde minorităților drepturi și autonomie)

Șerban Voinea/ '26

6) Virgil Madgearu, "Agrarism, Capitalism, Imperialism", 1927 (fișier doctrine)

7) Vint.Brătianu, "MEMORIU" prezentat CC alPNL la 23 sept.'30.

(analiza a 2 ani de guvernare PNȚ)

V.Politica externă. (p.15-16)

/După război, toate guvernele Rom.Mari, a urmărit o consolidare a relațiilor cu aliații, cu Liga națiunilor, apărînd interesele proprii.

În speranța captării bunăvoinței străinătății, pentru nevoia de parale, **gouv. Maniu a inaugurat o politică externă de satisfacere a oricărei pretenții străine, în dauna intereselor superioare ale țării.** (exemple)

Vint.Brătianu / '30

8) P.P.Negulescu, "Partidele politice", [1923], 1926

▣ Introducere[1926]

/Antagonismele și animozitățile ce izbucnesc de la război încoace, ca flăcările dintr-o grămadă de cenușă, îngreunează refacerea statelor, punând în primejdie evoluția lor viitoare.

După jertfele de pe câmpul de luptă, **egoismul național** și-a reluat drepturile.

Fiecare popor se gîndește mai întîi la sine însuși, la nevoile sale.

În august '22, președintele Franței, Raymond Poincaré, semnala că, de la armistițiu încoace, s-a pierdut noțiunea solidarității, fiecare dintre beligeranți a fost apucat de acel sfînt egoism... În sept. '23, ex-premierul Lloyd George era destul de pesimist în ce privește impunerea păcii... Cu tot tratatul de la Versailles, Planul Dawes, Acordul de la Locarno, Liga Națiunilor... solidaritatea internațională nu se poate restabili..(p.9)

Negulescu/

/ Vecinătățile noastre sunt din cele mai neliniștitoare.

La răsărit, avem pe ruși, care nu uită Basarabia, și al cărui regim politic este o primejdie.

La apus, ungurii nu-și iau ochii de pe Transilvania, și-și încleștează pumnii.

La sud, bulgarii, fără să-și mute gîndul de la Dobrogea, așteaptă momentul.

/Imaginea României.

Am făcut **greșeli mari**, foarte mari, după armistițiu, și ne-am înstrăinat sprijinul aliaților.

Am nesocotit obligația de a ne face cunoscuți,

n-am răspuns nici propagandei ostile nouă, dușmanilor noștri.

Am călcat în picioare angajamentele noastre de ordin internațional.

Am dat străinătății o impresie penibilă de nesiguranță, de instabilitate,

prin violența luptelor noastre politice, prin lipsa lor de măsură, supralicitare

demagogică, calomniere nerușinată a adversarilor, presă exacerbată..

Am alimentat curentele subversive, luptele de clasă...(p.19-20)

PPNegulescu / '26

9) M.Manoilescu, "Rostul și destinele burgheziei românești", 1941

▣ Funcțiile burgheziei.

Funcția politică

B.Marea politică de stat. (p.200-201)

Orientarea **Statului românesc** în marile probleme de destin, cu toate marile greșeli care s-au putut săvîrși uneori, a urmat **o linie ascendentă.**

Această **clasă cultă și pregătită, a știut să conducă destul de abil** politica noastră din afară. Însăși **oscilațiile noastre** de la un grup de puteri la altul, au fost dovada unei **mari arte politice.** [era anul 1941, cînd scria!]

/Am făcut unirea de la 1859 **cu Franța** lui Napoleon III,

Am consolidat Vechiul Regat (de amenințarea rusească) **cu Germania.**

/Am întregit România cu **Franța și Anglia**

Am refăcut-o în parte, luptînd cot la cot cu **Germania.**

Manoilescu/

Dacă n-ar fi fost pasiunea oarbă și rău sfătuitoare, **dacă** ar fi triumfat la vreme **spiritul politic al bărbaților de stat care voiseră o apropiere timpurie de Germania,** s-ar fi **salvat** fără pierderi și fără zguduirii întreaga moștenire a **României Mari.**

Manoilescu/

/România veche a avut cîțiva **oameni de Stat** și o **pătură suprapusă** cu **fler politic.**

La aceasta se adaugă și **meritele celor doi mari regi**

Carol I reprezentînd **continuitatea**, Ferdinand **expansiunea.**

"Conducerea superioară politică pe linia conservării și dezvoltării Regatului, a constituit poate cel mai mare merit pe care l-a avut burghezia românească."

Dacă în administrația curentă, **burghezia** nu a reușit să-și creeze merite morale la înălțimea responsabilității sale, în schimb **în politica mare**, adică în conducerea destinului Regatului, ea a obținut **succese** care îi dau dreptul la **recunoștința celorlalte clase.**

(p.200)

Manoilescu / retro '37

10) Iuliu Maniu, 1 sept.1940 Protestul telegrafic adresat lui Hitler și Mussolini,

față de dictatul dela Viena,

(A.I.C.,fond Consiliul de Miniștri,ds. 25/1940,f,13)

"În numele poporului român din Transilvania și în calitate mea de fost **președinte al Consiliului Dirigent** al Transilvaniei, consiliu ales de istorica Adunare Națională din Alba Iulia,ținută la 1 decembrie 1918,îndată după hotărîrea de unire a Ardealului și a Banatului cu România,

protestez cutoată puterea sufletului meu **contra sentinței arbitrare**

care atribuie Ungariei o majoritate de români din Ardeal,

pentru a îngloba țării lor **o minoritate de maghiari.**

Această sentință nesocotește principiul naționalităților și concepțiile cele mai elementare de drept, creind în Europa orientală un focar de neliniște care va fi un izvor de permanentă turburare a păcii.

Solicit excelenței voastre ,să binevoiți **a anula această sentință [...]**

Transilvania ,Banatul și poporul român nu va accepta niciodată această hotărîre care s-a adus fără consultarea sa. ".ss Maniu

11) C.I.C.Brătianu, Scrisoare către Carol II ,27 iunie,1940

(A.I.C.,fond președ,Consil.de Min.,d.214 /1944,f.77)

-opiniile față de cedarea Basarabiei și Bucovinei -

/Cînd vin evenimente care pun în **pericol existența Țării**,nu pot să nu vă spun **părerea mea.**

▫ **În Consiliul Coroanei ,**

care a avut loc **azi**,știu că s-a discutat dacă ,pentru a se evita un război cu Rusia, nu trebuie **să le cedăm Basarabia** și o mare parte din **Bucovina.**

Nu știu ce hotărîre s-a luat , dar dacă se cedează , s-ar putea :

1/Avînd în vedere reaua credință a rușilor, ei nu se vor opri la cererile de azi.Vor continua ,ca în provinciile baltice, să ceară o parte din Moldova,baze din Dobrogea...

2/Demoralizarea completă a țării și a armatei...

3/ **Germaniei** i-ar conveni evitarea unui război în România.

" În soluția cedării,țara va fi bolșevizată, [...]revendicărilor maghiare și bulgare nu ne vom mai putea opune.**România Mare** ,distrusă din lașitate ,**va face ca situația M.V.să devină foarte gravă,și orice solidaritate** a tuturor românilor ,cu o hotărîre de o atare natură devine imposibilă."

12) Iuliu Maniu, Memoriu adresat lui Hitler și Mussolini,28 dec.1940

(AIC,Fond Casa Regală,d.1 /1941 f.4-34)

▫ **"Transilvania și Banatul** trăesc clipe de adîncă durere sufletească.

După o **eclipsă de 16 veacuri a vieții naționale**, aceste două provincii au renăscut ca pasărea Phoenix **din cenușa vechei Dacii-Traiane.**

Unirea lor cu România ,înfăptuită după războiul mondial,ca rod al **unei** lupte de veacuri pentru libertate națională,**a fost cel mai strălucit triumf al principiului naționalităților înfăptuit în secolul al 20-lea.[...]**

După 22 de ani dela unire,ne aflăm în situația de a reîncepe lupta abia terminată la 1918,[...] O vom face cu toată hotărîrea ,chiar dacă ar trebui **să reluăm totul de la început**,cu toate jertfele,oricît de mari [...]"

/Ungurii **revendică Ardealul și Banatul** sub cuvînt că au în aceste provincii **1.350.000 unguri**,ca minoritate ,în România,**dar găsesc firească ca ei să stăpînească 3 milioane și jumătate de români** ,pe care i-au ținut **1000 de ani sub tratamentul lor dur și inuman.**

Maniu /

(argumentează din p.d.v.istoric dreptul românilor din cele mai vechi timpuri,dela daci... pînă la)

"Unitatea uimitoare a limbii românești,conștiința națională și setea de libertate au fost baza firească pe care s-u întemeiat aspirațiile tuturor românilor de a realiza unitatea lor națională. " **(explică cum s-a făurit unirea Transilvaniei ,1 dec.1918)**

"Este deci evident că unirea provinciilor românești din fostul stat ungar

nu este rezultatul tratatului de la Trianon ,pe care l-a precedat cu un an,ci a conștiinței naționale a românilor transilvăneni și al vredniciei întregului neam românesc."

"Noi nu am fost "favorizații" Tratatului dela Trianon și ai Conferinței de Pace dela Paris, ci ,în unele privințe, chiar nedreptățiții ei, pentru că ni s-a fixat o linie de demarcație nedreaptă[...] **ja stabilit hotare pe care noi le-am primit siliți de un ultimatum** ,ce ne-a fost adresat de Marile Puteri aliate, la finele anului 1919."

Maniu /

▣ **" În ce priveșta afirmația maghiarilor ,că Ungaria "milenară" are drept istoric asupra Transilvaniei, constatăm că Ardealul niciodată n-a fost încorporat ,în mod organic și de drept public ,la Ungaria pînă în 1867."**

(argumentează istoric)

Dovadă: Dietele din Pressburg (Bratislava) și Budapesta, opinia publică din Ungaria, care avea neîncetat ca preocupare realizarea unirii între Ungaria și Ardeal. **Maghiarii nu au putut realiza această unire decît în 1867, cu dinastia Habsburgică. Această Casă domnitoare a sacrificat poporul român tendințelor maghiare.**

Maniu /

▣ **Situația etnică.**

Majoritatea etnică o alcătuiesc **românii**, avînd **58,4% din populație**.

Din cele 24 județe, în **17 județe românii au majoritatea absolută**,

în **3 " "** au majoritate relativă

numai în **3 " "** sunt în minoritate (cele secuești)

Maniu /

▣ **" Hotărîrea arbitrară dela Viena**

dată de cei doi miniștri ai Axei, la 30 august, la Viena, a fost o lovitură catastrofală dată unității naționale a poporului românesc și unității geografice ,politice și morale a Transilvaniei. [...] Ea nu poate fi menținută pentru următoarele motive:

1. Unitatea geografică a Transilvaniei. (argumentează)
2. Ruperea arterelor de comunicații și a legăturilor economice. (argumente)
3. Nerespectarea principiului naționalităților. (argumente)

-A dat Ungariei :

o majoritate românească de 1.304.000 (50,2%),

pentru a "elibera" **968.000 (37,1%) de unguri**,

cca 72.000 germani (dintre care 45-50 .000 șvabi)

Maniu /

▣ **Un verdict dat cu eroare de drept și eroare de fapt.**

Înainte de pronunțare, **arbitrii au cerut guvernului românesc să declare ,dacă va recunoaște obligativitatea pentru ea a sentinței ce urma a se da.**

În **Consiliul de Coroană** din noaptea **29/30 august**, guvernul, respectiv regele Carol , a comunicat celor prezenți ,că România **se află într-o situație de îndoită coercițiune**, întrucît **guvernele Axei i-au dat o notă cu caracter ultimativ**

și trupele rusești, masate în mare număr la granița României .

În aceste împrejurări , **Consiliul de Coroană, contra sentimentului unanim al țării, a luat ,cu majoritate ,hotărîrea de a se supune sentinței de arbitraj.**

/Atît puterile Axei, cît și gov. sovietic, au desmințit însă, aceste afirmații ale

guvernului român. Nu a existat nici o notă cu caracter ultimativ, și nici amenințări cu război dela Moscova. **Consiliul de Coroană, a adus ,deci, o hotărîre întemeiată pe o eroare de fapt evidentă, și nu avea niciun drept să cedeze din teritoriul țării.**

Maniu / 28 dec. '40

13) Iuliu Maniu , Scisoare către Antonescu, 6 iul. 1941

(AIC, fond Președ. Consil. de Min., Cabinet, d. 25/1940, f. 109-128)

/(context : armata română era în războiul din răsărit)

▣ **" Afirmația dvs. că ,în cursul evenimentelor din 1940, m-ar fi interesat numai chestiunea Transilvaniei, este cu desăvîrșire neîntemeiată.**

Dovadă este **declarația mea din 2 iulie 1940**, în chestiunea Basarabiei și Bucovinei, declarație oprită de cenzură. În primele zile ale lunii iulie, am prezentat, de asemenea, Corpurilor Legiuitoare, **o declarație și un protest**, semnată împreună cu mine de următorii **senatori de drept**, împiedicați prin abuz de putere, să ne prezentăm la ședințele Maturului Corp: **Constantin Dinu Brătianu, I. Mihalache, dr. N. Lupu, V. Sassu, M. Popovici, dr. A. Dobrescu.**

Tot în ziua de 2 iulie 1940, am prezentat șefii de partide :

N. Iorga, C. I. C. Brătianu, A. C. Cuza, împreună cu mine și alți 24 de foști miniștri, Comisiunii de politică externă, **un protest** în contra cedării Basarabiei și Bucovinei.

Toate aceste declarații, s-au pronunțat **înainte** de prezentarea **Memoriului** dvs. către guvern. Găsesc că ați făcut bine dispunând publicarea lui ulterioară, după cum ar fi fost de dorit ca cenzura să permită publicarea susnumitelor acte .

Afară de acestea, în cursul lunii iulie, am publicat **o declarație- protest** oficială, comună, a **PNT și a PNL**, semnată de dl. **C. I. Brătianu și de mine**, în chestiunea **Basarabiei și Bucovinei.** " (p.2)

Maniu /

▀ În afară de aceste manifestațiuni din ultimul timp, **PNT, guvernele lui și eu însumi**, am urmărit **problema Basarabiei și a Bucovinei.**

"Afirm categoric că ori de câte ori s-a pus această problemă, noi nu am pierdut niciun singur prilej de a ne manifesta **solicitudinea**, și nu am neglijat nimic ce se putea întreprinde în **interesul integrării și consolidării lor definitive în cadrul statului românesc întregit.**"

/Primele dovezi, datează încă din timpul **celei dintîi guvernări naționalist-țărăniște**, din anul **1919-20**, [Guv. Vaida] cînd, la stăruințele guv. nostru, s-a întrunit **Conferința dela Londra**, în care s-a obținut **recunoașterea unirea Basarabiei**, de către Marile Puteri.

/ Concomitent, **guvenul nostru** a întreprins tratative directe cu **guv. sovietic (Litvinov)** pentru **recunoașterea aceste uniri**. Din nefericire, **intrigile politice bine-cunoscute**, au împiedicat înlăptuire acestui act.

/Doisprezece ani mai tîrziu, fiind la cîrmă, [Titulescu] **partidul a reluat acțiunea** în această direcție, fără a fi obligat de nimeni, pentru a rezolva această problemă deschisă ca o rană, pentru a **dobîndi titluri definitive** pentru **stăpînirea noastră de fapt în Basarabia**. Acțiunea a fost zăbovită, dar s-a reușit **reluarea relațiilor** cu Rusia, întrerupte de aproape 20 de ani. Nu poate fi nedreptate mai jignitoare pentru mine și partidul meu, decît **afirmația absolut neîntemeiată**, că pe noi nu ne preocupă decît **Transilvania.** (p.3-4) Maniu / retro'iun.'40

14) Ion Antonescu, Răspuns lui Maniu și Brătianu, toamna 1943.

[la Memoriul lor din 12 aug. 1943]

(AIC.fond Președ. Consil. de Min., dosar. 319/1941, f. 83-117)

▀ în 1940, armata țării era **dezorganizată, neinstruită și neînarmată.**

Politica făcută de România pe plan extern, în intervalul dintre cele 2 mari războaie, a **surprins-o, total izolată.** Toate "Pacturile" se prăbușiseră ca un castel de cărți.

Faptul îl prevăzusem . Într-un **Raport** făcut de mine în **1934, ca șef de Stat Major al armatei....** Așa am ajuns cu brațele goale și nesuștinuți de nimeni la **ultimatumul rusesc,**

la arbitrajul dela Viena și Tratatul dela Craiova.

La 6 sept. 1940, cînd am luat conducerea statului, **granițele erau prăbușite, și armata era în descompunere.**

I. Antonescu / retro '40

15) Maniu, Brătianu, Mihalache, Lupu, ș.a. Scrisoare către președ. Senatului, 20 iul. '1940

(A. CC al PCR, fond 104, ds. 8675, f. 178) (sau vol. ISISP, de "uz intern")

▀ **Domnule președinte, [C. Argetoianu]**

"Corpurile Legiuitoare și Comisia afacerilor străine fiind convocate pentru chestia **cedării**

Basarabiei și parte din Bucovina, noi, senatorii de drept, fiind împiedicați în mod arbitrar de a lua parte la lucrările Senatului ,și de a ne spune cuvântul nostru **într-o chestiune vitală a unității noastre naționale**, declarăm următoarele:
" Poporul român ,care a făcut imense sacrificii pentru apărarea națională, nu poate să înțeleagă pentru ce ,în momentul cînd armata trebuia să apere fruntariile țării ,a primit ordin să se retragă precipitat și să lase vrăjmașului mîna liberă pentru ocuparea a două provincii ,părăsind în voia URSS trei milioane de români " [...]

/ Noi, **senatorii de drept**, care în mai bine de 10 legislaturi am reprezentat voința națională și am luptat pentru constituirea României Mari, **protestăm împotriva cedării Basarabiei și a unei părți din Bucovina**. Trimitem fraților noștri din aceste provincii **salutul nostru frățesc, profunda noastră simpatie** pentru suferințele lor, cu **credința că ,în curînd, vor fi readuși în sînul Patriei Mume. "** ss,ss,ss Iuliu Maniu, C.I.C.Brătianu, I.Mihalache, dr.N.Lupu, V.Sassu, M.Popovici, dr.A.Dobrescu.
 Senatorii de drept / ' 20 iul.'40

16 a) Iuliu Maniu ,C.I.Brătianu, Memoriu privind Dobrogea și Ardealul ,30 iul.1940.

[Predat **Academiei Române]**

(Arh.C.C.al P.C.R.,fond 104,d.8675,f.180-182 sau Vol.ISISP)

Maniu ,Brătianu /

/Primul ministru și ministrul de externe ai României, au fost invitați la **Salsburg și Roma**, după conferința dela Munchen. Scopul acestor vizite au fost de a se ajunge la o înțelegere cu privire la cunoscutele revendicări ale Ungariei și ale Bulgariei.

Cu aceste discuții, cari comportă acceptarea în principiu a unor cesiuni teritoriale, **procesul început la 26 iunie prin ultimatumul sovietic**, amenință să se încheie printr-o **adevărată împărțire a României**.

Maniu ,Brătianu/

I) Nu mai stăruim acum asupra împrejurărilor în care au fost părăsite **Basarabia și jumătate din Bucovina**, prin care România pierde **3 milioane** de cetățeni, din care **2.500.000 sunt români**. Ne-am plecat în fața puterii silnice, dar **dreptul țării rămîne întreg**. Dar la celelalte hotare, **ni se cere consimțămîntul nostru !**

II) **Bulgaria** ne cere cele **2 județe ale Dobrogei**, Durostor și Caliacra, încorporate la 1913. Rațiunea anexării acestui teritoriu, reprezintă acoperirea necesară a **liniei de comunicații București, Constanța și a Dobrogei**, adevărat "spațiu vital" al poporului român. A fost destinat și folosit **ca un loc de refugiu pentru românii macedoneni** care, nu-și mai puteau păstra identitatea în statele balcanice.

Din p.d.v. istoric, **Dobrogea sudică, denumită "Cadriater"** , locuită de popoare de neam turcesc, 10 veacuri a fost despărțită de statul bulgăresc, Stăpînirea otomană găsind-o în stăpînirea Voevodului Țării Românești.

Este logic să o pierdem, acum, în 1940?

III) **Pretențiile Ungariei**, se întemeiază pe **drepturile istorice ale Coroanei Sf. Ștefan**, și pe faptul că **un prea mare nr. de unguri** ar fi cuprinși în hotarele româniei de astăzi. **Soluția** cea mai moderată , ar fi **un schimb masiv de populație, cu cedarea unei mari părți din vestul Ardealului**.

Românii, lipsiți de drepturile națiunilor privilegiate colonizate în Transilvania de regii unguri, constituie **cea mai veche și cea mai numeroasă populație a țării, 57,6%**.

Secuiei ,evreii, sașii ,șvabii ...

Maniu , Brătianu / 30 iul.'aug.'40

16 b) Iuliu Maniu, "Declarația dela Bădăcin", 8 aug.1940

(Arh.CCal PCR, fond 104, d.8675, ff 183-186 ,sau vol.ISISP sau

Rev."Parlam.Rom." ?)

În mijlocul evenimentelor care se desfășoară dramatic în jurul României, cei care am luat parte la prefacerile istorice din 1918, suntem datori să ne arătăm p.d.v.

"Atitudinea românilor din Ardeal și Banat ,și a tuturor românilor de bine, nu poate fi alta decît aceea să apărăm și să păstrăm cu orice preț integritatea țării noastre.

Nu poate fi nici măcar obiect de discuție cedarea vreunei părți din teritoriul nostru național și nu putem admite nici un pretext pentru a fi tîrîți pe tărîmul discuțiilor sau al concesiunilor în ce privește hotarele noastre."

(argumentează această axiomă ;prezintă firul evenimentelor din 1918 și implicarea sa în evenimnte)

/ Drept concluzie se impun următoarele :

- 1.Cerem și pretindem **respectarea hotărîrilor de unire dela Alba Iulia.**
- 2.**Nu admitem înstrăinarea vreunei părți a țării și ,prin urmare, nici diminuarea sau desmembrarea Ardealului,a Banatului, a Crișanei,și a Maramureșului,sub nici un preț și sub nici un scop.**
- 3) **Protestăm** în contra tratativilor începute, **pentru că suntem hotărîți de la început să nu cedăm.**
- 4)Fiind o iluzie deșartă presupunerea că **problema minoritară din Ardeal** se va realiza printr-un **schimb de populație, nu admitem ca opinia publică românească** să fie sedusă și amăgită cu o astfel de soluție ireală.
- 5)Trebuie să convingem pe vecinii noștri maghiari, de necesitatea unei convețuiri pașnice...
- 6)Nici un fel de sacrificiu nu poate fi prea mare pentru a **ne menține onoarea,demnitătea și și patrimoniul național.**

[Blestemul lui Maniu]/ :

"Oricare descendent al celor întruniți pe Cîmpia Blajului în 1848, sau prticipanți la Adunarea națională dela Alba Iulia , care va consimți la ciuntirea teritoriului Ardealului ,Banatului,Crișanei și Maramureșului,și toți acei români care vor șovăi să stea neclintii de veghe pentru apărarea hotrelor noastre,vor fi socotiți de noi și de urmașii noștri ca dezertori pentru totdeauna condamnați."

Maniu / 8 aug.'40

17) C.I.C.Brătianu,"Către cetățenii României Mari ",7 sept.'1940

("Universul",7 sept.1940)

▣ Cred de datoria mea să arăt cetățenilor României Mari, care a fost atitudinea mea ,neurmată de alții, **ca șef al PNL, în ultimii ani, și cari au avut drept consecință destrămarea României Mari.** (vezi fișier Carol II)

/După căderea Basarabiei, un număr important de personalități politice, ne-am prezentat în delegație la **Palat** și am arătat dezastrul ce ne paște, punîndu-ne la dispoziția Sa, ca **să refacem moralul țării ,și să împiedicăm demoralizarea armatei, cu condiția să avem deplina putere și deplina răspundere.**

/S-a respins apelul nostru , izvorît dintr-un sentiment patriotic. **Guvernul Tătărescu, care cedase Basarabia și Bucovina, a fost înlocuit cu guvernul Giugurtu, care a cedat Cadrilaterul și Ardealul.**

Brătianu /

/În noaptea de **29/30 august** MSR ne-a chemat de urgență la **Palat**, cu dnii **Maniu și Mihalache**, și ne-am trezit la ... **Consiliul de Coroană** din care nu făceam parte!

Deși nu fusesem pus în cunoștință cu tratativele cu Ungaria, totuși mi-am dat cel dintîi cu părerea că :

un popor care nu este în stare să-și apere fruntariile, nu poate să trăiască liber. Am spus că dacă Vechiul Regat este creierul țării, Ardealul este inima ei ; că **nu putem admite** ca ,după pierderea Basarabiei , Bucovinei, și Cadrilaterului, **să pierdem și o mare parte din populația Ardealului** ; că poporul din Transilvania este cel mai conștient de naționalitatea lui; că **datoria noastră este să nu admitem** ca, dintr-un simțămînt de securitate egoistă, **să nu ne luptăm** pentru păstrarea unei provincii pentru care am sacrificat în războiul trecut 800.000 de suflete. **Sunt pentru rezistență și contra arbitrajului ce ni se impune.**

Oricare ar fi soarta țării, **trebuie să ne facem datoria și să-i salvăm onoarea.** (nu poate reproduce exact ptrcă a vorbit liber și emoționat)

Brătianu /

De aceeași părere cu mine au fost dnii :Victor

Antonescu, dr. Angelescu, Cuza , Mihalache, Mihai Popovici, gral

Văitoianu, Vict. Iamandi, Silviu Dragomir, și mitropolitul Bălan.

Pentru acceptarea arbitrajului, au fost ceilalți membri ai Consiliului de Coroană, la care s-au adăugat voturile lui Codreanu [tatăl]și Părintele Moța [tatăl], gardiști.

La citirea **Comunicatului, Mihalache** a cerut să se specifice că **nu a fost "unanimitate"** ,ci **"majoritate"** ; și să se scrie că a fost un **"ultimatum"**.Cînd sa- publicat,s-a **șters cuvîntul "majoritate"**,lăsîndu-se să se înțeleagă că **am fost toți pentru acceptarea arbitrajului.**

Brătianu/

Poporul nostru,sub **un regim de dictatură,de cenzură și de opresiune,ținut izolat de Coroană**,nu poate fi răspunzător de actele guvernărilor săi pe care nu i -a ales.[...]

" Românii au trecut prin multe furtuni și au ajuns,sub conducerea unor patrioți luminați să le înfrunte. [...] **vor ști să recreeze România Mare a regilor Carol I și Ferdinand I, aceea alui Ion C.Brătianu și a lui Ion I.C.Brătianu [...]"**

Brătianu / 7 sept.'40

18.) Gh.Tătărescu,Scrisoare către Mircea Cancicov,ca răspuns lui Iuliu Maniu ,
4 apr.'43

(Arh.CC al PCR,fond103,d.8174,f166-174 sau Vol.ISISP,pag.112)sau

(Biblioteca Academiei,Arh.istorică,fond103,ds.8174,

Cf.Mărturii...1996 ,p.268-274)

/Am primit comunicarea dlui maniu drept răspuns la propunerea mea în vederea constituirii **"Uniunii Sacre"**.Încredințat că la sfîrșitul războiului vom trăi cel mai greu ceas al istoriei noastre,am propus acel **acord național...**

DI Maniu refuză acceptarea propunerilor mele,făcînd cu acest prilej o serie de afirmări care dovedesc ,azi ca și ieri,că **pasiunea este** uneori **singura călăuză a actelor sale.**

[:::] **DI Maniu afirmă** că **"am cedat fără rezistență Basarabia,Bucovina și Ardealul"**.

"Da,am evacuat vremelnic ,în iunie 1940,Basarabia și Bucovina de nord,sub presiunea forței și a unui **act de violență fără precedent în istoria noastră.**

A doua zi după terminarea evacuării,**mi-am luat în scris răspunderea săvîrșirii acestui act**,ce devenise inevitabil după ce **prăbușirea frontului franco-britanic din vest,în mai și iunie 1940,provocase** căderea întregii ordini teritoriale europene ,
născute în 1918 din victoria aliaților."

Tătărescu/

▣ **Evacuarea Basarabiei și a Bucovinei de nord**

"Cînd se va dezbate procesul acestui act ,**înțeleg să stau singur la bara justiției istorice ,pentru a dovedi** ,în concordanță cu cele spuse de mine în **Consiliul de Coroană** din 27 iunie 1940 ,că dacă am fi rezistat împotriva Sovietelor ,
astfel cum a cerut-o dl Maniu,**armata noastră** ar fi fost,cu tot eroismul ei,nimicită,
întreg teritoriul României ar fi fost ocupat de trupele roșii,**Statul român** ar fi fost distrus și **întreaga noastră clasă conducătoare** ar fi luat drumul Siberiei,adică drumul peirii."

"Evacuînd provinciile noastre fără rezistență,împotriva părerii dlui Maniu,
am scăpat ființa însăși a Statului Român,**am păstrat** intact forțele armatei noastre,și
am dat puțința țării să-și ocupe pozițiile [...].indescifrabil]"

Tătărescu/

▣ **"Cît privește acceptarea cedării parțiale a teritoriului ardelean,**

sunt cu totul străin de acțiunea politică care a culminat în acest act de silnicie.

După 4 iulie 1940,data demisiunii Guvernului meu,nu am mai avut nici o înrîurire asupra activității desfășurate [...] În ședința cunoscută a Consiliului de Coroană ,

mi-am dat avizul numai asupra **procedurii de arbitraj** propus de guvernul Reichului și de guvernul Italiei,pe care **președ.Consil.de Min.[Gigurtu]** și **ministr.Af.Str. [Manoilescu]** făcute consilierilor regali cu cîteva zile înainte,**le prezentase ca fiind favorabile**

României. Răspunderea acestei acțiuni,
nu poate fi revendicată decît de guvernul din acea vreme."

Tătărescu/

DI.Maniuafirmă că "am tolerat [...]renunțarea la garanțiile anglo-franceze"

Nu a sosit ,încă,ceasul în care să se poată face fără stînjenire ,**istoricul acțiunii noastre diplomatice**,pot însă să spun de pe acum dlui Maniu că "În momentul în care România a fost silită să renunțe la garanțiile franco-britanice,**armatele rusești** se instalaseră pe Prut în atitudini agresive și din toate informațiile primite de guvernul român și,mai ales , din toate actele de provocare săvîrșite de această armată,se desprindea concluzia că

oprirea pe Prut era pentru Soviete numai o haltă și că o înaintare spre Dunăre era pentru România o primejdie nouă care trebuia urgent prevenită.[...]

În acest timp ,**Franța** intrase în armistițiu ,cu forța militară prăbușită,
Iar **Anglia** își reorganiza rămășițele armatei după dezastrul dela Dunkerque.
Garanțiile anglo-franceze,nu mai puteau fi o realitate. România era izolată,
sub amenințarea atacului celei mai puternice armate...

Nu pot să nu observ că ,**la obținerea acestor garanții**,dl.**Maniu** nu contribuise cu nimic din sihăstria sa senină dela Bădăcin ,în timp ce,**eu ,ca ambasador la Paris, am fost copărtaș** la realizarea acestui act politic.

(relatează demersurile diplomatice din mart.1938)

Tătărescu/

Dl.**Maniu** mai spune că eu am fost "pivotalul principal al politicii de infidelitate și de duplicitate în materie externă a ex Regelui Carol ."Dl.**Maniu** comite o gravă greșală ,**calificând astfel politica externă a României**, creind o atmosferă defavorabilă pentru susținerea drepturilor noastre în ziua marelor examene ce se vor face la Conferința Păcii.
Declarația sa este cu atât mai gravă ,cu cât **ea nu corespunde realității**.

(relatează acțiunea sa diplomatică în perioadă)

Tătărescu/

"Așa fiind ,cum dl.**Maniu** **acuză politica noastră externă din ultimii zece ani de infidelitate și duplicitate**,Dsa **săvârșește o brutală desfigurare** a adevărului istoric,și ,în același timp ,**făurește și armele** cu care adversarii României vor încerca să lovească în ea,**compromițind** astfel prin această atitudine pătimășe,
întreaga apărare a intereselor românești."

Tătărescu / ' retro'38-40

19) Take Ionescu, "Manifest "al Partidului Democrat ,27 oct.1919

("România",27 oct.1919)[Documentar Sinteza PCR,p.281-285]

/La adunarea de la Craiova,**Take Ionescu** a anunțat că **partidul** pe care îl conduce **renunță la titulatura de conservator ,pentru a se numi,pe viitor ,democrat.**

/P.D.înscrie ca **prim punct** al crezului său politic,**alianța României** cu democrațiile din Apus,cu Liga Națiunilor,

/PD înscrie cea **de a doua mărturisire**,în realizarea **unei** legături cât mai strînse a statelor din răsărit, Polonia,Cehia,România,Iugoslavia,Grecia, [viitoarea Mica Antantă], care ar forma **un bloc** de 75 milioane de locuitori, ar constitui **o mare putere**, ar putea contribui la **reglementarea tratatelor** de pace,ar putea **cere si influența deciziile** care ne jignesc susceptibilitatea.

Take Ionescu / '19

20) I.C.Brătianu[lonel] , "Manifeste" programatice ale PNL,1919

("Viitorul",4 oct.1919),[Documentar ISISP,L.D],p.286-293)

/Suntem hotărîți să menținem strînse legături cu aliații noștri,"**dar înțelegem** ca ,în această conlucrare ,**să se stabilească un acord** al acestor interese,**să se țină seama** de granițele recunoscute chiar de aliați ,ca drepte revendicări ale noastre și de **legitimă voință a românilor,de a-și menține neștirbită suveranitatea statului.**"

/Unele **partide** cred că **România** poate consimți **să devină o țară cu suveranitatea știrbită,cu amestecul altora în treburile launtrice**,contrarii demnitățiiși nevoilor neamului,față de care **PNL se împotrivește cu hotărîre.**

/ De aceea el **a refuzat** să se supuie **clauzelor** ce nesocoteau drepturile neamului.

Poporul care **și-a arătat vitejia** în Carpați,pe Tisa ,pînă la Budepesta,care **a știut să rămîie singurul sîmbure sănătos** în haosul bolșevic,care ,fără armată puternică,fără finanțe,**și-a apărat drepturile**...acest popor **nu poate azi să primească decăderea** lui și **să subscrie o politică împotriva neatîrnării și demnității sale naționale.**

/Guvernul liberal **s-a retras dela cîrma statului** pentru **ca cei din străinătate** să se încredințeze pe deplin că **politica de apărare a drepturilor și a neatîrnării țării**, este politica tuturor celor conștienți de adevăratele interese ale neamului.

I.I.C.Brătianu / '19

21) Programul Partidului Național Român, 1921

("Patria", 29 apr. 1921) [Documentar ISISP, L.D., p. 327-333]

PNR își întinde organizația politică asupra întregului teritoriu al României Mari, avînd la bază **Hotărârile dela Alba Iulia**, și ca **postulat politic**, **desăvîrșirea unirii**. **PNR** va lupta ca această realizare să se facă **prin legiferare**, care va avea la temelie următoarele **principii democratice, naționale și sociale** :

▣ Cap. I În politica externă.

Rezolvarea diferendelor prin **Liga Națiunilor**;
Armonizarea cu **marile democrații occidentale** ;
Război, numai în caz de **legitimă apărare**;
Raporturi de **prietenie** cu **statele învecinate**
PNR/ '21

22) P.P. Negulescu, "Destinul omenirii", 1938, '39

[L.D. Obligatoriu .Contribuția sintezei lui P.P. Negulescu ,la filozofia istoriei, la gîndirea politica democratică, la teoriile contemporane privind: democrația/dictatura/parlamentarismul/rasa/progresul/etica politică,/războiul/stiința/Cultura /Educația /

Vezi fișierele **Democrație/Dictatură Naționalism Etică Socialism Parlamentarism Școala Cultura**

P.P. Negulescu/

Vol. I, 1938 - Procesul democrației / bolșevismul

/Totalitarismul A.fascismul B.nazismul /

Vol. II, 1939 -Rasa/ Spre un nou Ev mediu? /Evul Mediu /

Progresul/ Progresul noțiunii de progres /Criza civiliz./
Pesimism/Optimism/**Declinul Occid.**/Criza morală

PPNegulescu/

Capit. X O criză a civilizației ?(p.201-223)

Unii gînditori contemporani privesc viitorul în linii mai mari și pe un plan mai înalt. Ei se întrebă **ce va deveni Europa**, și odată cu ea, **civilizația modernă**, al cărui protagonist a fost și este Europa.

André Siegfried ("La crise de l'Europe", 1935)

Lumea Veche își vede contestată hegemonia. Odată cu asta, se pune în cauză **destinul continentului** și o formă de civilizație. Cauzele generale se reduc la : "lichidarea războiului", "depresiunea prețurilor" și "deplasarea centrului de gravitate economică a lumii". **/Hegemonia Europei** nu e veche. La început. sec. XVI, continentul nu era stăpînit nici pe teritoriul său geografic (turcii se apropiau de Viena, spaniolii abia scăpaseră de arabi, rușii instalați în Europa rămîneau din multe p.d.v. asiatici, Mediterană era mai mult barbară...

L.D.:România era sub suzeranitate otomană)

/Abia dela Renaștere Europa s-a impus.

< Această bruscă înflorire, care se manifesta printr-o succesiune fulgerătoare de descoperiri, de expansiuni, de colonizări, și care coincidea cu somnul unor vechi civilizații, a atras după sine **dominația rasei albe**. [...]

Acest primat al albilor, care a fost, în timp de patru secole, **sinonim cu primatul european**, este fără îndoială unul din **evenimentele esențiale ale istoriei omeniești**.

[...] **culmea, ca intensitate și ca extensiune**, a atins-o acest proces în **veacul al XIX**, în urma **revoluției industriale**[...] >

Siegfried /
/ [Parafrazare :]

În sec.XIX **puterea Europei** s-a manifestat în toată întinderea ei. **Nașterea tehnicii** întemeiată pe cărbuni, pe mașinile cu vapori, pe metalurgia fierului, a conferit Europei un **monopol necontestat**. Ea a întreprins punerea în valoare a lumii. Spiritul ei era măreț și tulbure. **Știința devenea factor de putere**. Punând în valoare bogățiile naturale ale lumii, popoarele europene au înlesnit **înaintarea în civilizație** a celorlalte continente, pregătindu-le să se ridice contralor. Pretutindeni **bogățiile naturale** erau puse în valoare de europeni. Anglia, Franța, Germania, Belgia, Elveția și alte câteva țări central-europene **dețineau capitalurile**. Aveau administratorii, inginerii, Tehnicienii...

Autoritatea europeană era completă.

Siegfred/

/Stanley Jevons [englez] putea să scrie pe la 1866: actualmente, cele 5 părți ale lumii, sunt tributarele noastre voluntare :

-șesurile Americii de nord și ale Rusiei, sunt **cîmpurile noastre de grâu**.

-Chicago, Odessa, sunt **grînarele** noastre.

-Canada, Țările baltice, sunt **pădurile** noastre.

-Australia hrănește **turmele** noastre de berbeci.

-America **cirezile** noastre de boi.

-Peru ne expediază **argintul**, California, **aurul** de care avem nevoie.

-Chinezii cultivă **ceaiul** pentru noi.

-India ne timite **cafeaua, zahărul, coloniile**

-Franța și spania sunt **podgoriile** noastre

-Mediterraneană este **livada** noastră

-statele -unite ne dau **bumbacul** nostru.

Jevons se referea la Anglia. Tabloul se poate aplica Europei întregi.

Nici țările extra europene nu erau nemulțumite. Dimpotrivă. Toată lumea era mulțumită, în lume domnea o stabilitate acum pierdută.

Dar a venit **războiul mondial...care a spulberat acest echilibru**.

Statele Unite au devenit **un nou centru de gravitație**.

Continentul asiatic, China, dar mai ales **Japonia**, devin concurențele continentelor rasei albe (Europa, SUA)

P.P.Negulescu / **Paul Valéry** ("Regards sur le monde actuel", 1931)

[Parafrazare:] **Europa a întemeiat știința. Știința a transformat viața** și a multiplicat puterea celor care o posedau. Dar Asia este de 4 ori mai vastă decât Europa. Populația Chinei este aproape egală cu a Europei. A Japoniei, mai mare ca a Germaniei.

Contrastul uimitor dintre

/ **politica proprie a fiecărui stat european**

față de celelalte state europene

\ **politica comună** pe care ar trebui s-o ducă **Europa întregă**,

față de celelalte continente.

< **Politica europeană locală**, dominînd și făcînd absurdă

politica europeană universalizată, a făcut pe europenii concurenți

să exporte procedurile și instrumentele **care îi asigurau stăpînirea lumii**.

Europenii și-au disputat profitul de a desnerozii, de a instrui și de a înarma populații imense [...] Nu va fi fost nimic mai prostesc, în toată istoria,

decît concurența europeană în materie politică și economică,

combinată și confundată cu **unitatea și alianța europeană**

pe terenul științific. Pe cînd eforturile celor mai bune capete din Europa

acumulaseră un capital imens de știință utilizabilă,

tradiția naivă a politicii istorice, de lăcomie și de gînduri ascunse, continua.

Și acest spirit de "Mici Europeni" preda, printr-un fel de trădare,

acelora chiar a căror stăpînire se urmărea,

metodele și instrumentele dominației. >

P.P.Negulescu /

Paul Valery are dreptate numai pe jumătate. Nu a fost o "trădare" deci o "crimă" că lumea civilizată europeană a răspîndit lumina științei și puterea tehnicii pe continentele rămase îndărăt. Ea ar fi fost mai de condamnat dacă, stăpînită de un egoism monstruos, ar fi păstrat numai pentru ea **bunurile spirituale pe care le descoperise**.

Vina ei este că nu a răspîndit această știință cu dezinteresare, cu prudență, cu măsură.

Vina ei este că a făcut-o cu acea "lăcomie și gînduri ascunse".

Fără acea deplorabilă politică, **lumea europeană ar fi putut să-și păstreze, neatînse, superioritatea intelectuală și prestigiul moral**, pe care întreaga omenire ar fi

binecuvîntat-o.Ea ar putea să se salveze dacă măcar acum,în ceasul al 11-lea, ar renunța la egoismul nesănătos care,pe calea unei concurențe neleale,a adus-o unde se găsește,**în pragul unei decadente,dacă nu al unui dezastru.**

Dar o asemenea reculegere,ar presupune ca popoarele să renunțe la animozitățile și ambițiile ce le ridică unele contra altora,presupun **modificarea mentalității oamenilor.**

"Oricît ar părea de penibil,penru mîndria unora sau altora,acest drum la Canossa; oricît ar fi de anevoios ,din punct de vedere psihologic,**acest riviriment intelectual și moral [...] trebuie să fie nu numai adînc dar și sincer.[...]**"

P.P.Negulescu/

Capit.XI .Pericolul galben. (p.224-250)

Astăzi pericolul galben pare eminent.Nu sub forma de războaie uriașe,nici sub formă unor invaziuni formidabile,ca năvălirile barbare,ci sub forma unei **concurențe economice**, căreia statele europene nu-i vor putea rezista.La acestea se vor adăuga **motive psihologice.**

A.F.Legendre ("**Quo vadis Europa?**")A.Siegfried,Paul Valery...

Și iată că acum Germania și Italia dau concursul lor Japoniei contra Rusiei...

P.P.Negulescu/ Vol.III , (Partea IV,V)

Cap.II,Conformism social și moralitate (p.50-61)

Robert Maltus ("Încercare asupra principiilor populației",1798, economist englez).

Valoarea teoretică a operei lui **Maltus** este că **nu propovăduia suprimarea copiilor (avort sau infanticid)** ci recomanda doar abținere și prudență.Limitarea nașterilor este o preocupare des întîlnită la popoarele civilizate.(Mijloacele anti-concepționale).

P.P.Negulescu/

Cap.IV Evoluția formelor războiului și semnificația ei etică .(p.75-103)

N.B.:Volumul a fost terminat înainte de începerea R 2 m, dar a fost tipărit după începerea lui...(notă subsol).

Dintre toate manifestările colective ale vieții popoarelor,cea mai dureroasă este războiul.Mii și mii de oameni își găsesc moartea,răniți,distrugerii ,cheltueli enorme.**În R1m. au pierit cca 12 milioane de oameni.**

/ În războaie,**cruzimea este o consecință fatală ,inevitabilă**,la care apelează oamenii pentru a-și face dreptate sau a se apăra.Dar are anumite limite:**ea nu poate autoriza** maltratarea populației civile,jefuirea averilor,incendierea locuințelor și orașelor.

Cînd ia asemenea forme,capătă **o semnificație etică și psihologică**,o manifestare a **pornirii de a face pe oameni să sufere** în mod inutil,numai ptr.plăcerea ,chiar voluptatea de a-i vedea suferind.(recurs istoric în evoluția răzb.din

sălbăticie,antichitate ,ev madiu ...pîna la epoca modernă;) (vezi fișier

Naționalism, Etică)

/ În timpurile moderne cruzimea răzb.a scăzut din nou.Probabil datorită creștinismului,care a temperat ,treptat ,cruzimea barbară.De asemenea datorită dezv.intelectuale,întîlnirii culturale...În mișcarea de idei,spre sfîrșitul sec.XVI,**în favoarea legiferării** care să impună beligeranților anumite **restricții și obligații.** Această idee nouă și profundă,că **războiul trebuie să rămînă în limitele dreptului natural..**

Albericus Gentilis (italian,convertit la protestantism,prof.la Oxford, a scris în 1589 "**De jure belli**",) care a servit ca prototip ...

Hugo Grotius (jurist olandez,"**De juris belli et pacis**",1625),

sub impresia **răzb.confesionale,adevărute răzb.civile, cu violențe deosebite** izvorîte din **fanatismul religios** : <Am văzut în toată lumea creștină o stare de vrăjmășie care ar face să roșească chiar și pe barbari , războaie începute sub pretexte neînsemnate sau fără niciun pretext,și conduse fără niciun respect pentru legile divine și umane,ca și cum o simplă declarație de război ar fi fost deajuns să deschidă poarta tuturor crimelor.>

/Oamenii ,ca indivizi,se răzbună dacă li se face rău.Răzbunarea e o **pornire pasională** care poate duce la **cele mai crude rățaciri.**

/Societatea nu trebuie să se războvească. Dreptul de a pedepsi al societății este **o manifestare a rațiunii**, care trebuie să rămână în **marginile dreptății și umanității**. Pentru societate, care pedepsește, suferința pe care o provoacă, trebuie să fie un mijloc, în apărarea societății. Acest **drept natural de apărare** al oricărei societăți, **în contra atacurilor din afară, este dreptul războiului**.

/Prin această "reabilitare" a războiului, Grotius se ridică împotriva acelor gânditori contemporani care, îngroziți de spectrul războaielor religioase (ex. Erasmus) considerau că este o datorie creștinească să lupte pentru desființarea războiului. Grotius/

După Grotius, **în timpul războiului amuțesc legile păcii**, dar nu și **legile eterne, ale naturii**. După cum **dreptul la viață** este un **drept natural al individului**, **dreptul la existență** este un **drept natural al popoarelor**.

După cum **libertatea** este **starea naturală a persoanelor**, **independența** este **starea naturală a națiunilor**. După cum **fiecare om are dreptul să stăpânească bunurile moștenite** dela părinți și produsele muncii sale proprii, **fiecare neam are dreptul să moștenească pământul** dela străbuni, îmbunătățit și înfrumusețat de **nenumăratele generații anterioare**.

Grotius/

Războiul este o formă a dreptății, când se face pentru apărarea acestor drepturi.

Războiul nu e legitim, când urmărește să răpească independența unui popor, să -i cotopească teritoriul. El devine un **"magnum atrocitium"**, cum zicea sf. Augustin la sfârșitul antichității.

Grotius/

Fiind dată cruzimea, în mare inevitabilă, din timpul războiului, **popoarele** trebuie să recurgă la **căile pașnice de înțelegere**, -la **tratative, conferințe, arbitraj**- pentru că este posibil ca, în război, să fie înfrânt cel ce are dreptate, și să "plătească" mai mult....

Dacă **războiul** devine inevitabil, trebuie evitate cruzimile inutile, devastările arbitrare, viața și avutul oamenilor neînarmați; bătrâni, copii, femei (care nu trebuie violate!); să ocrotească pe muncitorii pașnici, pe negustori, pe cărturari; să respecte monumentele și instituțiile de cultură-biblioteci, școli, academii etc. Numai așa se poate ajunge la pace fără resentimente, care pot deveni sursă a unor conflicte viitoare.

P.P. Negulescu/

/ Apariția acestor **principii**, la începuturile timpurilor moderne, era o dovadă de **rafinare intelectuală și morală**, a păturilor superioare ale lumii civilizate, și au avut un **mare răsunet**, în lumea academică și politică. (se spune că singura carte găsită în cortul lui Gustav Adolf al Suediei, în bătălia dela Lutzen, când și-a pierdut viața, a fost cartea lui Grotius!)

/ Din p.d.v. practic, **influența concepțiilor** sale, s-a făcut simțită în **semnarea convențiilor** cunoscute, între statele civilizate, în ultima jum. a sec. XIX-începutul XX :

- reglementarea ocrotirii răniților și instituțiilor sanitare.
- " " " prizonierilor și pop. civile.
- " " mijloacelor de luptă admise și interzise.

(Conv. dela Geneva, 1868 ; Declarația dela Petersburg, 1868 ;

Conf. dela Bruxelles, 1874; Convenția dela Haga, 1899 ; Convenția dela Geneva, 1906 ;

Conferința dela Londra, 1909 ;)

P.P. Negulescu/ Vol. III , (Partea IV, V)

Cap. V Încercări de a suprima războiul . (p.105-125)

Thomas Morus, ("De optimo rei publicae statu deque nova insula Utopia", 1516,) celebru roman social,

speculând libertățile ficțiunii, sub forma unei călătorii pe o insulă ce nu există nicăieri [Utopia= fără loc pe pământ], detestau și deplorau războiul ca pe ceva bestial...

Saint -Pierre ("Projet de paix perpetuelle", 1713,) inspirat, se pare, din planurile lui Henric al IV -lea, de a înființa o Confederație de state în Europa...Proiectul avea ca punct de competență, obligația statelor de a-și reglementa diferendele fără uz de arme, recurgând la mijlocirea celorlalți aliați.

Kant ("Metafizica moravurilor" ,). Filozoful german preconiza întemeierea imperioasă și urgentă, a unei noi ramuri a dreptului, **dreptul cosmopolitic**, menit să reguleze raporturile dintre popoare, care să ducă la **"pacea eternă"**.

Aceasta îl situează ca **precursor** și **inspirator** al principiilor **"Societății Națiunilor"**.

(Se spune că președ. **Wilson** ,în drum spre Conf.pacii,în 1919, a studiat cu mare atenție ideile kantiene).

Kant/

/Raporturile dintre popoare au rămas **aceleași** cu a oamenilor din trecut care se găseau în stare naturală, **înainte de ordinea juridică** ,cînd totul era **forță brută**,în **stare de război permanent...****Libertatea** lor,**teritoriile** pe care s-au așezat,**bunurile** pe care le-au creat,sunt stări provizorii,pe care **un popor mai puternic poate oricînd să le cotopească**.De aceea pop. sunt stăpînite de suspiciuni,chair și în timp de pace își păstrează armatele,iar **"pacea"** este un **armistițiu provizoriu**.

/ Din această preocupare,a izvorîit **"dreptul ginților "** și ...**"dreptul războiului"**,care legitimau **recursul la forță** .**Dreptul cosmopolitic** presupune un **organism politic general** care să înglobeze organismele parțiale ale diferitelor popoare,care să întroneze o **ordine juridică universală** (descrie sistemul preconizat de Kant).

P.P.Negulescu/

Kant n-a pregetat să să-și facă datoria,de a contribui ideologic la luminarea lumii culte, publicînd o **"schiță filozofică"**a unui **proiect de "pace veșnică"**.(1795)

Lui Kant îi trecea prin minte și vizivunea unei **Curți de justiție internațională**

(ca cea ce se va pune în discuție ,peste un veac,la **Conferința universală a**

păcii,Haga,1899, din inițiativa țarului Nicolaie al II-lea al Rusiei,

dar care n-a luat ființă tocmai din opoziția Rusiei)

Wilson,președ.SUA,**a declarat la tribuna Senatului american** (ian.'1917) că pacea ce urma să se încheie,(răzb.era în plină desfășurare)**reclama o garanție a tuturor popoarelor lumii**,deoarece numai pacea puterilor beligerante **nu putea asigura pacea**.

P.P.Negulescu/ **Încercări de a suprima războiul**.(p.113-125)

Wilson și-a exprimat dorința unei atari instituții,în **cele 14 puncte**

puse ca **condiție la semnarea armistițiului din nov.1918**.

Conferința dela Paris,în ședința de deschidere (25 ian.1919)

a votat o **Rezoluție** de întemeiere a **Ligii Națiunilor** ,al cărei statut avea

să facă parte din **Tratatul de pace**.(explică cauzele și valoarea creerii Ligii).

Societatea Națiunilor a luat naștere oficial la **28 iunie 1919**,la semnarea Tratatului dela Versailles,și prin ratificarea ulterioară de către statele lumii.

Din păcate,nu toate statele au ratificat-o ,printre care chiar **SUA**,ceea ce a atins prestigiului **Ligii**,din start.

P.P.Negulescu /

(Trece în revistă evoluția instituțională și evenimentțială a Ligii,printre care **Pactul Briand**

Kellog,27 aug.1928) P.P:negulescu / '38-'40

23) Gh.Tătărescu , "Mărturii pentru istorie",

Editura enciclopedică,București,1996

(ingrijită de SandaTătărescu-Negroponțe;cuvînt înainte deN.Ș.Tanașoca.)

Tătărescu ' 36

E n)Referat [adresatRegelui] asupra demisiei luiTitulescu , ? 1936

(A.N.I.C.,Fond Casa Regală,Cabinet Interne,dosar29/1936)

/ **Cauzele**:dacă dl.**Titulescu demisionază**,aceasta nu se datorește unui conflict cu șeful guv.,ci **unor stări de fapt** care trec dincolo de contingențele trecătoare.

/Telegrama trimisă dlui Titulescu (ca răspuns la relatarea conversației sale cu Yvon Delbos)nu este decît reacțiunea firească a unui șef de guv,față de colaboratorul său,nu este decît un pretext al demisiei.

/Cauza adevărată este **situația greu de suportat** pe care și-a creat-o

dl.Titulescu dincolo de hotare,prin **atitudini și exagerări** :

conflicte cu oficialitatea și opinia publică **italiană**;

" " " " **poloneză** ;

" o parte din " " " **franceză** ;

care i-au creat o atmosferă de împotrivire,cu momente uneori penibile..

/ **O altă cauză este de ordin intern**.DI Titulescu trebuie să fie conștient de **unele**

exagerări -în vorbă și atitudini- închestiunea **raporturilor cu URSS**,care

"i-au alienat o bună parte din simpatiile opiniei publice românești ,refractoră unei

politici care ar depăși cadrul unor raporturi numai externe **cu vecina noastră dela răsărit**.

/Nepuținnd reveni asupra actelor săvârșite,nu mai poate dobîndi ceea ce a pierdut,și de aceea consideră retragerea lucrul cel mai potrivit.Concomitent,trebuie să mai acționeze și **prăbușirea unor iluzii** pe care le pusese **în sisteme și practici de politică internațională**,la elaborarea cărora a lucrat cu pasiune.

/Oricît ar afecta **separarea** de un om dotat cu atîtea însușiri de elită,
"eu iau în considerare această demisiune fără îngrijorare. "

Tătărescu /

Consecințele :

/Această retragere ne va da posibilitatea de a proceda la **o revizuire a organelor M.Af.Str.**,și a instrumentelor sale de propagandă.

/Înlocuirea lui prin **Victor Antonescu** -tradiționalist autentic al politicii noastre externe - va fi o garanție suplimentare și o chemare la ordine .Probabil,**PNT** va considera demisia **o catastrofă**. Partidele de **dreapta- o binefacere**.

Majoritatea oamenilor de bun simț - **o necesitate a momentului politic**.

Tătărescu/

/Dacă **dl-Titulescu** ,drept condiție a rămîinerii sale în funcție,ar cere guvernului **acte de represiune** împotriva **curentelor naționaliste și anticomuniste din țară**,declar de pe acum că guvernul nu va putea să treacă la o asemenea politică.

"A reprima excesele unei mișcări este o atitudine;a reprima mișcarea însăși,este o alta.Guvernul ce prezidez va fi întotdeauna în cea dintîi categorie și nu poate fi niciodată în cea de-a doua ,căci **structură,program și ideologie,ne împiedică să fim sugrumătorii mișcărilor** care au la baza lor **ideea monarhică,ideea națională și ideea de autoritate** și care constituiesc ,în chip firesc, **barajul cel mai puternic împotriva** curentelor de dezagregare și împotriva **propagandei comuniste ."**

Tătărescu/ '40

F ▣) Evacuarea Basarabiei și a Bucovinei de nord, (p.225-241)

(Cf."Evacuarea..." ,Ed.Scrisul Românesc,Craiova,1940)

În noaptea de **26 spre 27 iunie 1940** ,guv.rom.primea **nota ultimativă** prin care Sovietele reclamau României **Basarabia și Bucovina de Nord**.

Paginile ce urmează constituie **o primă contribuție** la cercetarea și înțelegerea **cauzelor și împrejurărilor** ,care au provocat această grea lovitură dată neamului nostru.

Gh.Tătărescu,Poiana-Gorj,iul.1940

Tătărescu/

(Politica externă a României.Prezentare generală :1918-1940)

Prin această politică am reușit să ne apărăm timp de 22 de ani integritatea hotarelor.Ea a fost practică de toate guvernele,aprobată de toate parlamentele,de țara întreagă.

Tătărescu/ '40

▣ Înțelegerea germano-rusă. [23 aug.1939] [...]

La poarta istoriei a bătut **al II-lea război mondial**.

1. "El a fost precedat de un act cu adevărat epocal și care constituie prin urmările sale unul din cele mai importante evenimente din istoria noastră contemporană:**înțelegerea germano-rusă. [23 aug.1939] [...]**

Momentul e neprielnic pentru a cerceta acest **eveniment cu adevărat răsunător** al unei lumi.Se poate însă de pe acum afirma ,că **el a fost factorul determinant al tuturor actelor** care au făcut posibilă **izbucnirea conflictului** și care au provocat **transformările ulterioare din răsăritul Europei**.

Istoricul de mîine va putea mai bine decît cel de azi preciza măsura în care **delimitarea sferelor de interese germano-ruse** ,cuprinse în această înțelegere ,**s-a proiectat asupra destinului nostru "**

▣ Războiul germano-polon

2. Prefațat de pactul germano-rus,a izbucnit războiul germano-polon

[L.D.Nimic despre intervenția rusească și împărțirea Poloniei!!!

Să nu se uite că Anglia și Franța au declarat război doar Germaniei

ca și cînd Rusia nu a intrat în Polonia !!!]

terminat cu **înfrîngerea Poloniei**.Prin aceasta a căzut și **singurul nostru**

sistem de apărare împotriva unei agresiuni sovietice din Răsărit.

▣ **10 mai '40 lichidează ordinea europeană**

3. Începînd cu 10 mai 1940, în mai puțin de 3 săptămîni, toate forțele coalizate ale Apusului sunt sfărîmate. Danemarca, Norvegia, Olanda, Belgia... Franța.

Între 10 și 15 mai 1940 prin urmările ei, este o zi de **răscruce istorică.**

Ea **răstoarnă o întregă așezare și un întreg sistem internațional.**

Ea **lichidează ordinea europeană** instaurată prin victoria Aliaților din 1918, cu **întreg echilibrul** pe care -l făurise.

4. Prăbușirea sistemului politic de solidaritate **anglo-francez...** imobilizarea **forțelor germane** în vest... intrarea **Italiai** în conflict... **lasă răsăritul Europei** liber de orice influență precumpănitoare, liber tuturor inițiativelor **au precipitat inițiativele sovietice.** și, în context, **ultimatumul și cedarea teritoriilor românești.**

Tătărescu/

ÎN FAȚA LOR, ROMÂNIA S-A AFLAT SINGURĂ.

În această conjunctură :

a) angajamentele vechi au devenit o imposibilitate materială.

b) angajamentele mai noi, au fost irealizabile, fiind sfătuiți să cedăm.

c) aliații balcanici ne-au sfătuit să cedăm

Unii consideră a fi greșala României :

/că nu s-a aliat cu Germania, la timp și total.

/că nu a avut un pact cu Rusia Sovietică.

Fie și **ipotețic, să vedem :**

1. Întreaga evoluție politico-diplomatică dela 1918 încoace, (pe care el a rezumat-o în preambul) dovedește că

U.S. nu a voit nicicînd să recunoască formal pierderea Basarabiei

2. Chiar dacă am fi avut un Pact de colaborare cu Reichul, prin înțelegerea Germano-rusă din aug. 1939, care a dat mîna liberă Germaniei în Apus, **sovietele și-au asigurat mîna liberă în răsărit și asentiment german.**

3. Chiar dacă am fi avut Pact cu sovieticii, în urma tratatului germano-rus nu ar fi avut nicio valoare, cum nu au avut nici o valoare pactele încheiate de țările baltice, cum **au rămas fără valoare** obligațiile luate de soviete la Londra (1933)

Tătărescu/

"Realitățile ne silesc să mărturisim că evoluția rapidă a evenimentelor

a depășit toate previziunile guvernelor noastre

și a creat situații noi, cu înlăntuiri și cu urmări pe care **nici o forță nu le putea**

împiedica, și astfel **am fost lăsați singuri în fața**

ultimatumului unui imperiu de 180. de milioane de oameni."

Tătărescu/

▣ **Ultimatumurile sovietice** ▣ **Consiliile de Coroană** ▣ **Guvernul**

I. La primul ultimatum se putea / rezista

\accepta, cu negociere,

guvernul hotărînd imposibilitatea rezistenței, negocierea cedării.

II. La al doilea ultimatum, negocierile ne-au fost respinse cu brutalitate.

Tătărescu/ **27 iun. 1940**

"**Două Consilii de coroană** examinaseră întreaga situație și lăsaseră guvernului sarcina să decidă. După o **ultimă consultare** cu **șefii armatei** și cu **membrii guvernului, am examinat** [Tătărescu, prim ministru] împreună cu **Suveranul** întreaga situație.

Examenul a fost dramatic. **MSR** mi-a înmînat spre contrasemnare **Decretul de mobilizare generală, și și-a oferit spada pentru a apăra** în fruntea armatei, **pămîntul strămoșesc.**

În numele destinelor românești, **am implorat pe MSR să lase guvernului sarcina să ia răspunderea jertfei** ce țara era silită să facă, evacuînd provinciile voievodale.

N-am putut clinti hotărîrea regească și, numai pe temeiul răspunderilor sale constituționale, **guvernul a hotărît acceptarea ultimatumului, ca singura soluție impusă de rațiune.**" [...]

Tătărescu/

"**Defetismul, sub orice formă, ar fi în împrăjurările de azi, o crimă.**

Să privim evacuarea Basarabiei și a nordului Bucovinei numai ca **un moment din bătălia** începută pentru **apărarea hotarelor României Mari**.

În împrejurări vitrege create de fatalitatea istorică, **am înregistrat - să o mărturisim fără înconjur - o înfrângere**. Dar istoria neamului nostru nu este numai o înșiruire monotonă de izbînzi și lupte ușoare. **Ceasurile de restriște și de durere au fost izvoarele** din care și-a tras viața poporul nostru **așteptînd după fiecare lovitură, clipa reparațiunii**. De aceea, **să privim viitorul fără de neliniște**. [...]

Tătărescu /sept.'39- iul.'40

G = Memoriu, Politica externă [sept.1939-iul.1940], Poiana -Gorj, 1 mai 1943.

(Arh.Ist.,Bibl.Acad.,Fond 3,dsr.1019, Cf.Vol cit.,p.242-274)

[Schițează cronologic și istorico-geografic stadiul și evoluțiile raporturilor externe ale României - cu Franța,Anglia,Polonia,Italia,Germania,Bulgaria - privite **prin prisma raporturilor româno -ruse** dela izbucnirea războiului (sept.'39) **pînă la cedarea Basarabiei.**]

Sistematizare și numerotare L.D.

Tătărescu/

La 24 noiembrie 1939 sunt însărcinat cu formarea Cabinetului.

Sit.ext.devenise f.serioasă :

1) "**Conflictul european** trezise toate speranțele popoarelor revizioniste, care se pregăteau ,stînd la pînda evenimentelor ,să profite de cea dintîi împrejurare favorabilă ,pentru a-și realiza revendicările."

2) "**Acest conflict ne găsea cu trei granițe amenințate**.După un examen amănunțit al situației,**am fixat cu Suveranul țelurile generale ale polit .ext.:**

a) **A menține România neutră** dincolo de orbita conflictului european,cf.hotărîrii luată în **Consil.de Coroană din 6 sept.'39** .

b) **Menținerea intactă a forțelor militare** - ca o dogmă impusă de împrejurări. (El,Tătărescu era convins că războiul cu Polonia se va transforma în răzb.mondial;că durata răzb.va depăși 4-5 ani ;că era f.important ca **armata noastră să fie cruțată pentru sfîrșit...**)

c) **Aminarea rezolvării litigiilor cu vecinii,pînă la conferința păcii,prin menținerea statu-quoului în bazinul dunărean**.Era de prevăzut că ,profitînd de imobilizarea forțelor armate ale statelor prietene României, **vecinii noștri vor deschide procesele litigiilor și pretențiile teritoriale.**

3) Era clar că **cea mai periculoasă** era **Rusia Sovietică**,față de care ,prin **dispariția tragică a Poloniei**,România rămăsese "descoperită".

~România și-a respectat obligațiile morale față de guv.și pop.polonez,cu convingerea că Polonia va renaște din prăbușirea ei .~

Cu U.S, raporturile nu mai erau normale:

/După plecarea ministr.Ostrovski,în 1939,la toate insistențele României, guv.sov.nu a mai numit alt reprezentant la București.

În luna mai 1940, guv.sov.ne-a notificat trimiterea unui reprezentant care ,cu 8 zile înainte de ultimatum,s-a prezentat la post.

/Guv.rom .a inițiat negocieri pentru un acord comercial .Guv.sov.,tîrziu,a răspunsă<**Uniunea Sovietică nu are nimic de schimbat cu România.>**

Incidentele de frontieră au sporit neconținut,și ,după pacea cu Finlanda,a sporit concentrarea trupelor sovietice pe Nistru.

Deși **provocate** ,toate ,de **agenții armatei sovietice** , Moscova se grăbea să le treacă pe seama autorităților românești.În apr.'40,ministrului român acreditat la Moscova,i s-a prezentat o asemenea **Notă lungă** ,a "<provocațiunilor armatei române>" ,cu mențiunea finală că acestea "<nu pot duce nimic bun pentru România> "

Negocierile directe pentru ameliorarea raporturilor au rămas infructuase.

Tătărescu/

4) "**Garanțiile " anglo-franceze** (apr.'39) aveau în vedere doar **eventualitatea unei agresiuni germane**.La preluarea Cabinetului (nov.'39),el a dat un nou impuls conversațiilor privind **interpretarea garanțiilor**.

Răspunsul primit în dec.'39 nu a fost satisfăcător pentru România:

/**Marea Britanie și Franța** subordonau asistența lor împotriva unei **agresiuni sovietice**,atitudinii Italiei și Turciei.

/ Chiar dacă ,după încheierea conflictului ruso-finlandez, României i s-au făcut unele promisiuni încurajatoare,"**Nu am putut obține niciodată un angajament formal de asistență împotriva unei agresiuni sovietice. "**

(Dar și după atacul prin surprindere al URSS împotriva Poloniei, Anglia și Franța nu au declarat război URSS ! ,deși garanțiile acordate Poloniei prevedeau acest lucru.)

Evitarea unui conflict cu sovieticii,
rămăsese unul din obiectivele politicii franco-britanice.

Tătărescu/

5) S-a încercat atragerea interesului italian.(Italia nu intrase în război și nu abandonase nici una din pozițiile sale anti-bolșevice.)

/În dec.'39 ,Victor Antonescu a primit o atare însărcinare,pe lângă guv.italian.**Răspunsul a fost imediat,promt,fără echivocuri:** în cazul unei agresiuni sovietice ,**România se putea sprijini pe Italia.Mai mult,guv.rom.era sfătuit să fie dîrz,să nu cedeze nimic rușilor.**Această atitudine s-a schimbat odată cu intrarea Italiei în război (iun.'40)

Tătărescu/

6) Guv.român a căutat să intereseze și Germania în politica de apărare contra unui atac sovietic. Conversațiile au fost dificile.

/**Germania din nov.'39,** după acordurile din august și sept.1939,**devenise prietena Sovietelor** și se obligase să se abțină de la orice act inamical sau potrivnic intereselor acestora;Germania era cu "mîinile legate" față de Soviete.

/" Pe de altă parte ,prin primul din aceste pacte , **Reichul lăsase Sovietelor mîină liberă în rezolvarea chestiunii Basarabiei,** recunoscînd

că această provincie trece în **<sfera de influență sovietică > ."**

/ Cu toate acestea,a constatat că deși abandonase Basarabia,**Germania urmărea efectiv îndepărtarea unei agresiuni rusești contra României.**

Tătărescu /1943 > >.>1940

▣ **Ultimatumurile sov.** ▣ **Consil de Coroană** ▣ **Cedarea**

Evenimentele militare din luna mai și iunie 1940,au creat astfel **o situație europeană nouă,**și au creat **Sovietelor situația optimă** pentru realizarea oricărui atac de **cucerire și de agresiune împotriva României.**

/ La **10 noaptea** ,în seara de **26/27 iun.'40** ,ministr.rom.la **Moscova,**comunică secretarului M.Af.Ext. faptul că Molotov i-a remis **Ultimatumul sovietic...**

[**Moment cînt convorbirea telefonică a fost întreruptă ,fără a se mai putea relua !!!]**

* **Notă** aparte (Postfața vol):-----

*Doamna **Sanda Tătărescu -Negroponte** dezvăluie cîteva crîmpeie din viața tatălui.

În teribila **noapte de 26 iunie 1940,**cînd a fost dezbătută nota ultimativă sovietică, **ea a îndeplinit oficiile de telefonistă a tatălui său,**și astăzi îi răsună în minte vocile lui Carol ,Iorga,și ale altora,care schimbau opinii cu premierul privind decizia ce trebuia luată..; Abia la **5 dimineața,**pe 27 iul.,la Palat,s- a primit telegrama descifrată cu

Ultimatumum.-----

A citit-o regele,apoi i-a întins-o,fără a putea articula vreun cuvînt.

Simțul răspunderilor a pus capăt emoțiilor,

și au luat **primele măsuri militare,politice,administrative :**

/ Căzuse de acord cu regele **să nu facă un apel inutil Angliei și Franței**

(Franța era scoasă din luptă;Anglia își organiza propriul teritoriu ...)

așa că nu au cerut ajutorul lor.

/ Hotărîseră,însă,**să ceară mediațiunea Germaniei și Italiei** ,motiv pentru care au invitat ambasadorii respectivi la Palat.

-La ora 9 a venit **Fabricius** ,care, abia pus la curent cu situația,a primit prin curier instrucțiuni : "**sfatul**" Germaniei era ca **România să accepte ultimatumul și să-l execute .**

-După altă jumătate de oră, a venit **Ghigi** ,cu același mesaj din partea Italiei .Tragismul situației noastre se clarifica tot mai mult.

/ La ora 10 ,a început **Consiliul de Coroană.**Într-o liniște grea,**T .citește textul ultimatumului sovietic;** primele demersuri și răspunsuri.

- Iau cuvîntul **militarii** :de va fi nevoie,**armata se va bate,**

dar se va bate într-o disproporție de forțe, care nu poate lăsa nici o îndoială în privința sfârșitului. General Țenescu (șeful MStM),* a stăruit asupra **inegalității de forțe**, arătând că... fără ajutorul unei mari armate aliate, **mai bine acceptăm ultimatumul.**

Notă. *) Carol al II-lea -----

Carol zice:!

☒ Luni, 18 sept. 1939. (p.1) Conferință militară anunțată. Au fost șefii mai mari ai Armatei. Ședința a început printr-o expunere fastiduoasă a lui **Țenescu**, în care a arătat forțele ce se găsesc în față în Europa, și, în deosebi, pe granițele noastre.

A făcut un amalgam de combatanți și de neutri, din care **nu era clar decît un singur lucru, că, dacă vom fi atacați de toți dușmanii noștri, adică pe trei fronturi, nu ne putem apăra**-----

Tătărescu/

/ Iau apoi cuvîntul consilierii regali. **Iorga** propune mobilizarea ultimului om ce poate lua arma; **Șt. Ciobanu** plînge; părerile sunt împărțite; **T** explică și conchide: **acceptarea ultimatumului**, fixarea locului negocierii, luarea măsurilor imediate.

/ **La ora 20, Consil. se reia**, guvernul fiind însărcinat cu luarea măsurilor.

"În decursul nopții de **27 iunie** primeam **răspunsul** gov. sov. la nota gov. rom. Prin acest răspuns, **gov. dela Moscova interpretează** declarația gov. rom., completată de lămuririle verbale date de ministrul României la Moscova, **ca o acceptare integrală a ultimatumului**,

și, drept consecință, **ne avizează** că va ocupa Chișinăul, Cernăuții, Tighina și Cetatea Albă în 24 de ore, **lăsîndu-ne numai 11 ore** pentru ca să acceptăm acest **al doilea ultimatum [...]**"

/ "În dimineața zilei de **28 iunie**, m-am prezentat suveranului pentru **hotărîrea decisivă**, care trebuia comunicată **Moscovei pînă la ora 11.**

Drept răspuns, regele mi-a înaintat spre semnare decretul de mobilizare spunîndu-mi: **<lată răspunsul meu de Rege și de soldat >**

[...explicații amănunțite privind evaluarea situației]

Acceptarea ultimatumului era soluția cea grea, era soluția cea dureroasă

: părăsirea vremelnică a provinciilor voievodale, retragerea armatei cu spatele la inamic, suferințele populației [...]

Sentimentul și interesul egoist ne dictau respingerea ultimatumului, și rezistența. Rațiunea și datoria față de țară ne dictau acceptarea.

Nu am ezitat a hotărî acceptarea și am luat asupra mea și a guvernului odiul acestei hotărîri, răspunzînd gov. dela Moscova că **<pentru a evita recurgerea la forță și deschiderea ostilităților în această parte a Europei, gov. rom se vede silit să primească condițiile de evacuare >**

ale terit. cerute de sov. [...]" Începea calvarul evacuării....

Tătărescu /

/ Sub această amenințare, cea mai gravă din istoria ei, România este constrînsă să renunțe și formal la garanțiile franco-britanice și, pentru a-și salva existența, este **silită** să ia în considerare **încheierea** imediată a unor **acorduri politice și militare cu puterile Axei.**

"Nu eu puteam încheia asemenea acorduri și, de aceea, în ziua de **4 iulie 1940**, am prezentat suveranului **demisia cabinetului**.

Cu această dată, **România intră într-un nou ciclu: primejdia năvalei roșii sfârșimase toate pozițiile politicii noastre externe.**" (p-261)

(Explică din nou, de ce **România nu ar fi putut să-și conserve integritatea**, nici încheind acorduri cu Germania, nici avînd reglementate relațiile cu sovietele.)

Tătărescu/

"**Să fim încredințați** că, în împrejurările ce am examinat, nimic nu ar fi putut împiedica **actul de violență săvîrșit împotriva noastră în 1940**.

Drumul acestui act era tras de mult și Sovietele așteptau numai momentul potrivit.

[...] **Actul evacuării Basarabiei și Bucovinei de Nord** trebuie să fie cercetat și judecat **numai încadrat de situația generală mondială**, creiată după izbucnirea celui de-al doilea război mondial, care a răsturnat întreaga ordine europeană

statornică prin tratatele de pace din 1919."

Tătărescu/

/ Perioada de pace dintre **1919 -1939** ne apare ca un lung armistițiu denunțat de primul foc de tun tras în cîmpiile polone. **Războiul a reînceput.** Unii beligeranți și-au

schimbat taberele. Sub etichete noi, **obiectul conflictului este același**: locul sub soare (ieri), spațiul vital (azi). În conflict aceleași forțe: popoare libere sau eliberate și **popoare crotopitoare**. Unii istorici au și botezat războiul "**războiul de 30 de ani**"

Toate țările mărite sau create prin **tratatele de pace din 1919**, au fost **tîrîte iarăși în arena conflictului**. Cehoslovaci, Albania, Polonia, Norvegia, Olanda, Belgia, Franța, Iugoslavia, Lituania, Estonia, Grecia ...

Putea România, cu trei granițe amenințate să constituie ea singură, o excepție și să rămînă în afara acestei acțiuni de revizuire?

Sanda Tătărescu / **Notă**

Ultima convorbire cu tatăl său -----

(moare la 30 martie 1957), la 28 martie, spitalul Panduri, cînd i-a spus:

<Cumplite vremi mi-a fost dat să trăesc >

Maniu i-ar fi spus la un dejun la Știrbei: <Duduie dragă, două linii paralele nu se întîlnesc niciodată. Tot așa, **tatăl dumitale și cu mine nu ne-am întîlnit niciodată în politică.**

Și totuși, să știi că **noi ne întîlnim undeva**, și anume **în dragostea pentru această țară.** >

Tătărescu/

...în 1918, armatele României Mici se îngrămădiseră în cîteva județe din nordul Moldovei, în jurul regelui și guvernului. Două treimi din teritoriul țării fusese abandonat. Părăsită și abandonată, România fusese silită să încheie pacea dela Buftea, care decapita Carpații și ciuntea țara. Nimeni nu a rostit atunci cuvîntul "prăbușire": cu resemnare dar și cu încredere s-a așteptat ceasul reparației și al marii eliberări.

L.D. ideea războiului de 30 sau de 100 de ani, dacă se au în vedere evoluțiile ulterioare, pînă în prezent! Să se prevadă astfel, sfîrșitul acestui război pe la 2014 !?

Tătărescu / '36-'40

24.) Carol al II-lea, "Între datorie și pasiune", * Însemnări zilnice, Vol.2,

(18 sept. 1939- 31 dec. 1940) Casa de editură "Șansa", București, 1996

Ediție îngrijită de M. Ciucă și N.D. Ion.,

*L.D. Cred că este titlul comercial dat de editori .

În realitate este microfilmul unor caiete cu aceste notițe .

Eu voi prelua notele și, la orice fișier, o să scriu "**Carol zice:**"

Carol zice:/

▣ **Vineri, 29 sept. 1939 (p.12)**

"Vine astăzi o știre foarte importantă: aranjamentul făcut la Moscova între **Ribbentrop și Molotov**. S-a stabilit definitiv linia de demarcație între germani și sovietici [...] Prin acest aranjament, **URSS a ajuns pînă în Europa Centrală** și regiunea petroliferă a Galiției a rămas la ea. [...] În tot cazul, acest aranjament [...] este, după părerea mea, o primejdie permanentă pentru viitorul acestei părți a Europei.

Comunismul, și un comunism panslavist și naționalist mai primejdios decît oricare altul, a avut cîștig de cauză, fără niciun sacrificiu, tocmai din partea celui mai mare dușman al său teoretic. [...]

Mai îngrijorător pentru noi este ceea ce se petrece între **URSS și Estonia**

Căutînd pretexte de siguranță și profitînd de faptul că un submarin polonez

S-a ravitaliat în porturile estoniene, **au trimis un fel de ultimatum**, în urma căruia au făcut și cu aceștia **un aranjament** prin care insulele estoniene din Baltica vor fi ocupate de aviația sovietică [...]

Nu faptul în sine mă îngrijorește, ci mentalitatea care a ocărmit acest fel de a proceda."

Carol zice/

▣ **1 oct. 1939 (p.14)**

[despre miopia și mentalitatea nenorocită a englezilor, care se împiedică de "forme": ieri de Wilhelm, azi de Hitler] "Ei văd ce e aproape și nu ce este **adevărata și cea mai mare primejdie-bolcevismul**. Cuminte ar fi astăzi, să se facă o împăcare cu Germania și toți împreună să înceapă lupta împotriva **celeii mai formidabile invazii barbare, Sovietele**, amînînd pentru mai tîrziu răfuiala dintre cele două hegemonii:

Marea Britanie și Germania. **Orb e numai cine nu vrea să vadă"**
Carol zice/

▣ **6 dec.1939.**Tătărescu îi prezintă dureroasa chestiune a Cadrilaterului (p.65)

"Eu ,din nou,mi-am spus cuvîntul:că **orice s-ar hotărî ,eu voi rămîne veșnic contra.** Nenorocirea vrea ca să fi apărut unele **articole în presa sovietică** ,care să indice care este **gîndul lor ascuns**,în deosebi unul de **Boris Ștefanov**,care spune clar și limpede că **în România** este absolut necesar să fie **un guvern al proletariatului.**

Această atmosferă încărcată,întărește grija tuturor și îi face să vadă că **clipa în care va trebui să facem un gest** în chestiunea Cadrilaterului, **se apropie.**M-am gîndit din nou la soluțiunea pe care o discutasem cu Călinescu ,**un plebiscit** în care chiar națiunea să se pronunțe ...dacă trebuie **să se facă acest gest mărinimos...care ne-ar aduce liniștea pe frontul de sud...**" El se declară sceptic că acest "gest"ar aduce liniștea...

considerînd că nu va folosi prea mult.....peste 2 zile notează că **Sovietele** au dat un **Comunicat** că art.lui Boris Ștefanov **nu este polit.oficială a URSS față de România...**

Carol zice/:

▣ **12 dec.'39. (p.69)**

Discută cu Tătărescu și Gafencu.Îi pune pe gînduri felul de a acționa al Sovietelor în Finlanda.Consideră ca eveniment mondial întîlnirea dela **Geneva a SDN**,care va pune în discuție **sanționarea URSS** pentru **agresiunea în Finlanda.**Spera că se va hotărî **excluderea URSS** din areopagul mondial.[...]"**Marile puteri occidentale** fac un **curios joc** ,care le e foarte ușurat de atitudinea republicilor sud-americe și **sub presiunea morală a SUA.** Ele vor excluderea URSS ,dar nu vor s-o zică sau să iee inițiativa, **obijnuitul joc dublu,care pe noi,vecinii URSS ,ne îngrozește."**

Carol zice/:

▣ **13 dec.'39 (p.70)**

Despre conversația lui **Urdăreanu** cu **Clodius**:

" [...]cînd au atins latura politică față de URSS,**Clodius a declarat** că **Germania ne va apăra în momentul cînd Sovietele au trecut Prutul,căci chiar noi suntem hotărîți a nu apăra Basarabia.**Această declarație ,care la început avea aerul de a fi bună, este dimpotrivă **foarte rea**, căci **arată că** ,în această privință, **trebuie să existe o înțelegere germano-rusă.**

/ 19 dec.'39 (p.75)

"[...]Nu știm dacă **între Germania și Soviete** nu există **un angajament** scris în ce privește **Basarabia**,în tot cazul,

cert este că nemții au abandonat această parte a țării URSS-ului ."

Carol zice/

/ 6 martie'40

Întrunirea Consilierilor regali.**Gafencu** face o lungă expunere asupra situației.Politica ext.este aprobată de toți.**Argetoianu** ,nu crede că vom fi ocoliți de război,să întărim legăturile cu aliații.**A.C.Cuza** preconizează **alianță cu Germania,împotriva URSS .** **Această propunere a stîrnit protestul tuturor.**

/ 23 martie '40

Tătărescu se arătase îngrijorat de cerințele germane ,puse de **Clodius**,și se arătase hotărît să reziste. Aseară s-a întîmplat un incident regretabil:Agențiile Reuter și Havas au publicat telegrame vorbind de un "**ultimatum**",de intenția lui **Tătărescu** de a demisiona, de formarea unui **gouv.Vaida.**Havas a dezmințit imediat,dar Reuter ,abia la insistențele lui Gafencu.I-a chemat pe Tătărescu și Gafencu și "**le-a făcut o salată**",care a servit căci,pîna seara ,Lowit a trecut granița.(Duduia ,obosită,a rămas în pat...el a plecat la vînătoare,la Gherghița... Seara poker și film)

Carol zice/:

/ 26 martie'40

Gafencu îi relatează discuțiile cu **Clodius.**Acesta i-a spus că **Germania**,în mod prietenos,**apără cît poate România față de Soviete**,dar ,în același timp,a lăsat să se înțeleagă că **această apărare nu se va întinde niciodată la una cu armele.**

"A explicat cum că **URSS încetează a fi o țară bolcevistă**, și că **Stalin** se îndreaptă către **un socialism naționalist și imperialist**. [...] Acest lucru îl simțeam eu de multă vreme ,dar e interesant să-l auzi din gura unuia care are prilejul de a cunoaște lucrurile dela o sursă mai apropiată și mai recentă.[...]" (următoarele zile:vînătoare ,vînătoare... / 2 apr.'40

Gafencu despre discursul lui Molotov (27 mart.pretenții asupra Basarabiei)

"Discurs în care distruge toate iluziile,și este agresiv față de mulți[...] Față de noi a reafirmat că **URSS n-a renunțat la Basarabia**, și de aceea **nu poate avea un pact de neagresiune cu noi**,dar că această chestiune **se va rezolva pe cale pașnică**.[...] Îl găsesc pe Gafencu îngrijorat ,căci consideră acest discurs un avertisment serios ; sunt complet de acord cu el.[...]" (următoarele zile vînătoare,seara film)

Carol zice/
/ 9 apr.'40

Știre fantastică:germanii au ocupat Danemarca ,

"care n-a opus nici o rezistență" , "lipsă completă de demnitate" și "o trădare față de o țară aliată " (Norvegia).Suedia a decretat mobilizarea....a primit pe noul atașat militar italian (venea dela Moscova),care i-a spus că **sovieticii duc o mare acțiune de spionaj în România**,mai ales în Basarabia.I-a vorbit și de **masa enormă a armatei roșii** (peste 12 mil.) și de **tineretul ce-l urmează pe Stalin**,care urmează politica lui Petru cel Mare și Caterina,fără a uita **scopul final: bolșevizarea lumii .**

Carol zice/
/ 7 mai'40

Urdăreanu primește pe legionari, întorși dela Berlin...care condiționează ralierea de apropierea politică de Germania (Vezi G.de Fier) / 10 mai'40 "Ziua națională" (p.158-164)

Cu toate că e sărbătoare națională,și ar trebui să fie o zi de bucurie,**evenimentele de azi** au întins peste tot un val de îngrijorare și indignare: **azi noapte Olanda,Belgia și Luxemburgul** au fost **atâcate de germani**. Această agresiune a căzut ca un trăznet și toată lumea este aiurită.La radio s-a transmis **Nota germană** (9 mai)care le-a fost remisă ,în care se spunea că **au intrat în țara lor pentru a le apăra neutralitatea!!!** **"Este cel mai colosal moment de falsitate și de ipocrizie ,ceva dezgustător,care-ți face greață.Concepția aceasta germană ,a neutralității,prin care nu ți se permite nici o măsură de apărare,prin care orice vorbă din stradă este interpretată ca act ostil,**

este cea mai mare monstruozitate a vremurilor.la-o!"

(o reproduce pe câteva pagini)

/Un memorandum asemănător,dar mai redus,a fost trimis și Luxemburgului.Cele trei națiuni au răspuns apărându-se.

Pe lângă **monstruozitatea actului**,este și o **gafă** de care numai germanii sunt capabili.Rezistența este mai puternică decît au crezut germanii .

Anglo-francezii au trimis ajutoare.Chamberlain a demisionat.

Churchill i-a luat locul.

(L.D : Urmează ,zi de zi, un veritabil "Jurnal de front", în care urmărește cu îngrijorare crescîndă,căderea Belgiei,Olandei,invazia Franței...și bîlbîiala,dilemele,peu schimbarea cursului polit.ext.,)

Carol zice/:

/27 mai '40:Tătărescu și Gafencu propun lui Urdăreanu schimbarea politicii noastre externe.

/ 28 mai'40:**Tătărescu și Gafencu** merg prea departe, Carol și Urdăreanu pe linia lui mijloc.Fatalitatea împinge spre Germania. S-a hotărît ca **Tătărescu** să-l cheme pe **Fabricus** să-i propună o apropiere..."Iată cum stupizenia Aliaților ,din complecta lor lipsă de simț al realității,se **prăbușește o politică** pe care am dus-o **cu drag și cu fidelitate** timp de **25 de ani**.

Pentru noi, **generația războiului**, care am învățat **să stimăm pe nemți**, dar **să iubim pe Aliați**, este un moment groaznic. **Mie mi se prăbușește o politică**, care am voit să o aduc de 10 ani încoace, de **apropiere de Anglia**, dar în care aceasta nu mi-a dat nici un ajutor [...] **admir pe germani** [...]

dar brutalitatea și lipsa lor de psihologie ,nu mă face să-i iubesc...

/29 mai '40 :ca să zic că această nouă orientare îmi face plăcere,aș minți.

Dar [...] **trebuie de profitat** ,prin toate mijloacele, **să tragem cât mai mult folos.**

(Pe frontul de vest, sit. Aliaților a devenit tragică. Dunkerque este sub foc...)

/ 31 mai '40 : **Cu Gafencu nu mai merge**, nu se poate acomoda noii linii.

M-am oprit asupra lui **Gigurtu** ca înlocuitor, nu e prea deștept

dar **e ponderat, e marcat ca germanofil, fiind de fapt contrariul.**

Carol zice/:

☞ **13 iunie '40**

Urdăreanu l-a văzut din nou pe Horia Sima și are convingerea că e sincer.

Sima mărturisește că toată **acțiunea ce a dus-o** a fost bazată pe o completă lipsă de informație. **Astăzi și-a schimbat p.d.v.** [...] crede că trebuie **să ne apropiem de Axă**, dar **păstrînd și un contact cu Moscova**, ca să nu fim cu totul la cheremul primei.[...]

[...] **A căzut Parisul! Iată strigătul de durere sfișietoare care domină ziua.**

/ 21 iun. '40 (ziua **capitulării Franței, la Compiègne!!!**)

/ 22-24 iun '40 (Semnarea **armistițiului franco-german și franco-italian**)

/ 26 iun. '40

Tătărescu: mare panică la M.St.M., care se așteaptă cât de curînd la un **atac din partea Sovietelor.**

Urdăreanu: a avut o conversație cu von **Killinger**, care i-a declarat că Germania nu poate face nimic ca să ne apere **de ruși**, și nici ceva precis față de **unguri și bulgari.**

Tot recomandă **să ne înțelegem cu URSS** ,

cedînd la nevoie ,un petec de pămînt, pe care îl vom recupera mai tîrziu.

Carol zice/:

27 iunie '40 Ultimatumul sovietic .

Pierderea Basarabiei și nord.Bucovinei.

"Oh! ce zi îngrozitoare., de cumplită durere și zi de absolută lașitate a unor români.

Am ieșit din infernul zilei de azi moralmente zdrobit și îmbătrînit cu 10 ani."

/La 2 dimineața, m-a sunat Urdăreanu zicînd că Davidescu (de la Moscova)

a primit o **Notă ultimativă** dela **Molotov**, după ce toate legăturile telefonice au fost întrerupte.

/ La 7 dimineața, un al doilea telefon, cu precizii. **Nise cere să cedăm Basarabia și nordul Bucovinei, și să dăm răspunsul în 24 de ore.**[...]

"Oricare ar fi riscurile , **părerea mea este că trebuie să rezistăm** la astfel de injoncțiuni, și să ne ținem la ceea ce am spus atît de des , **că, dacă vom fi atacați, ne vom apăra.**"

/La 9, discuție cu Tătărescu, Gigurtu, Urdăreanu. Ni se cere evacuarea terit. în 4 zile, dar ocuparea orașelor Cernăuți, Chișinău, Cetatea Albă, începe a doua zi.

"Eu sunt hotărît pentru rezistență, Gigurtu nu vede cum, iar Tătărescu șovăie, înclinînd mai mult pentru cedare.[...] Totuși nu pot concepe **ca suveran al Țării, cum pot să cedez teritorii care sunt , hotărît , de fapt și istoric românești.**"

Raționamentul cu **nordul Bucovinei , pentru cei 22 de ani de "ocupație"** a Basarabiei, "este pur și simplu ridicol"

A hotărît să cheme miniștrii Axei (asistă Tătărescu) :

Fabricius (care cînt era în audiență a primit telegrama lui Ribbentrop care **recomanda cedarea**) "Stană de piatră a rămas Fabricius și singurul lucru ce l-am putut obține este că va comunica urgent comunicarea ce i s-a făcut"

Ghigi, care s-a arătat tot atît de surprins ca noi , dar **ne-a sfătuit să cedăm.**

/ **Ilcuș și Țenescu** explică de ce nu se poate rezista...

Carol zice/:

☞ **Primul Consiliu de Coroană, ora 12. (p.200-201)**

Expunerea situației Tătărescu și Gigurtu.

Expunerea sit . militare, **Țenescu** (M.St.M)

Vorbitorii s-au situat pe 2 curente:**rezistență / cedare.**

Rezultatului votului (nota din ședință,cu antetul casei regale):

11 neacceptarea ultimatumului(Mironescu,Iorga,Angelescu,Iamandi,
V.Antonescu,Ciobanu,Dragomir,Pop,Hortolomei,Andrei,Urdăreanu)

10 acceptarea (Argetoianu,Baliff,Christu,Cancicov,Ilcuș,Ralea,
Bentoiu,Ghelmegeanu,Mitiță,Macovei)

4 pentru discuții (Gigurtu,Slăvescu,Giurescu,Portocală)

1 rezervat (Tătărescu)

La propunerea lui Urdăreanu pentru **mobilizarea armatei** , s-au raliat **toți**
(cu excepția lui Baliff)

S-a hotărât să trimitem Note pentru acceptarea discuțiilor.

"Nu pot să spun că m-am sculat prea fericit dela acest Consiliu."

Carol zice/:

▣ **Al doilea Consiliu de Coroană (p.203-204)**

"Consiliul are loc și am ieșit din el amărît și dezgustat,toți cei care făceau pe eroii s-au dezumflat.**Numele lor merită să fie scris cu aur în cartea demnității românești** :
Nicolae Iorga,Victor Iamandi,Silviu Dragomir,Traian Pop, Ștefan Ciobanu,Ernest Urdăreanu.

Toți ceilalți,cu orișicare nuanță **au fost pentru acceptarea ultimatumului**

Angelescu,Vaida,Mironescu,Argetoianu,Baliff,V.Antonescu,Cancicov,
Hortolomei,Christu,Gigurtu,Macovei, Andrei,Mitiță,Slăvescu, Ilcuș,Ralea,
Giurescu,Ghelmegeanu, Portocală,Bento

(la mss.este lipită lista votului,cu antetul casei regale)

...Au fost impresionați de sfaturile ce ne-au venit de peste hotare,de ideea că nu vom putea câștiga așa un război...

...Iorga l-a atăcat pe Țenescu și Slăvescu (despre costul unui avion)...

...Discuțiile nu mai aveau rost ...A ținut o scurtă cuvîntare ...

"este ziua cea mai dureroasă a vieții mele[...]"

consider că se face o foarte mare greșală de a ceda fără nici o rezistență,aproape un sfert de țară,dar mă văd copleșit de avizul de marea majorității a aceluia care le-am cerut sfatul.**Am plecat fără a mai da mîna cu nimeni,adînc amărît și convins că urmările celor hotărîte vor fi foarte rele pentru țară[...]"**

Carol zice/:

▣ **28 iun.'40 Ultimatumul sovietic. (p.205+206)**

" [...] **Oribilă** în toate acestea este **graba pe care o pun Sovietele** pentru ocuparea teritoriului ,grabă care periclitează evacuarea.[...]Azi dimineața ,mi se anunță că e vorba și de **un colț din Moldova pînă la Herța**.[...] Am fost așa de indignat de atingerea unui colț al României Vechi, încît am spus lui Tătărescu că **aceasta nu se poate admite**.

A promis că va lupta cu înverșunare pentru această bucată de pămînt.

Așa cum au mers cedările noastre ,**această făgăduială este gratuită**.[...]"

După cum m-am așteptat,**URSS nici nu vrea să stea de vorbă pe chestiunea Herța**."

Carol zice/:

▣ **Dum.30 iun.'40**

O altă supărare o am și cu chestiunea **Parlamentului**,care doream să fie întrunit chiar ieri,dar care,**din cauza eternei temporizări a lui Vaida,se va întruni abia marți**; consider că în aceste momente așa de grave **este o mare greșală**. În tot cazul,se câștigă timp înainte de **declarația** ce se va face în fața Comisiunii Afacerilor Străine privitoare la **renunțarea la garanțiile anglo -franceze** (comunicată deja lui Fabricius de către Argetoianu)După masă l-am primit pe **Fabricius**,ca să-i comunic hotărîrea de a strînge relațiile cu Germania.**Reacția lui a fost nulă**.Am făcut bine că am cedat Basarabia,dar au fost mirați de chestiunea Bucovinei.

Carol zice/:

▣ **1 iul.'40**

L-a primit pe **Neubacher**,însărcinat să treacă în Basarabia ca să se ocupe de

pop. germană. I-a expus situația și l-a avertizat asupra intențiilor sovietice.

"În urma insistențelor unor câței de pe lângă Legația Germaniei, care au lucrat asupra lui Urdăreanu, **am făcut un efort de a lua legătura directă cu Hitler și am cerut să-i vorbesc la telefon. [...] S-a eschivat.**" Urdăreanu la cină, a vorbit din nou, de nevoia de a **schimba Guvernul** cu unul mai **sincer înclinat spre Germania** și cu mai vădită **culoare naționalistă**. M-am convins și eu de această **amarnică necesitate**.

Carol zice/:

▣ 2 iul.'40

Cum n-am putut să dobândesc legătura cu **Fuhrerul**, l-am chemat pe **Fabricius** căruia i-am transmis să transmită :

"1. **S-a renunțat la garanțiile**

care ne-au fost date din partea **Angliei și Franței**.

2. Căutăm o **colaborare mai intimă cu Germania**, care ar putea fi întărită chiar printr-o alianță în folosul ambelor țări. [...]

5. **Cer dela Fuhrer ajutor**, ca să ne apere în aceste momente grele. [...]

7. Cer o **Misiune deinstrucție militară**, care va întări și mai mult legăturile. "

.... Imbecilul n-a reacționat cu nimica și s-a mărginit în a spune că va transmite acest mesagiu....

▣ 4 iul.'40

L-am primit pe **Fabricius** care-mi comunică :

< 1. **Fuhrerul a primit intervenția mea.**

2. El ar fi interesat să cunoască felul în care văd

regularea chestiunilor iridente între România, Ungaria și Bulgaria.

3. A făcut intervenții energice la Budapesta, să rămâie liniștiți și să nu încerce a rezolvi prin forță;

4. Crede că ar trebui **să începem conversații cu cei interesați** ;

5[...] **Germania nu poate uita că Ungaria și Bulgaria au fost aliații ei în trecut**

6. Spre a lua o hotărâre viitoare,

dorește a cunoaște punctul nostru de vedere.>

.... **Carol** i-a răspuns că ia act de comunicare, că este o grea problemă pentru noi, că schimbul de populație ar putea fi avut în vedere, că **comunicarea nu răspunde la cererile sale, cererea de a face noi sacrificii fiind o mare lovitură pentru țară....**

Carol zice/:

▣ 17 iul.'40

Fabricius îi aduce o **Scrisoare dela Hitler** (ca răspuns la demersurile sale).

În rezumat, spune că o înțelegere cu România nu se poate face fără ca **litigiul cu Ungaria și Bulgaria să fie rezolvat**, altfel Germania se poate dezinteresa.

Acest răspuns a fost făcut cu acordul Ducelui.

I-a chemat imediat pe **Gigurtu și Manoilescu și i-a pus la curent.**

/ 20 iul.'40

Manoilescu a pregătit un **f.frumos răspuns la scrisoarea lui Hitler**,

în care specificând că acceptă în principiu, negocierile, a răspuns admirabil la toate punctele și acuzele nedrepte.

/ 23,24,27 iul.'40

/ **Gigurtu și Manoilescu** sunt chemați la Salsburg, ca să vorbească cu **Hitler**.

(pregătirile în vederea întâlnirilor : hărți, statistici, argumente...)

/ A vorbit cu ardeleanul Valer Pop (harta, schimbul de populație)

/ Gafencu este numit miștru la Moscova...

/Gigurtu și Manoilescu primiți de **Hitler la Berghof** (27 iul.)

Impresii bune, relativ moderat-optimiste.

Carol zice/:

/ 29 iul.'40

Discuție cu **Gigurtu și Manoilescu** (întorsi dela Obesalsberg și Roma) :

Au constatat o bunăvoință, dar o inexplicabilă grabă.

Hitler și Mussolini mai favorabili decât miniștrii lor de externe.
Optimism moderat...

/ 31 iul.'40

Gigurtu și Manoilescu "plictisiți" de o **Notă germană** care ne cere cedarea Cadrilaterului ,cu Balcic și Silistra,(deși nu s-a vorbit astfel!)...

/ 1 august.'40

Notă de o obrăznicie nemaipomenită a ungarilor, care "protestează" la o declarație a lui Manoilescu, spunînd că **diferendul dintre noi nu este o chestie de "schimb de populație", ci una teritorială.** "Se va răspunde tare la această insolență."

/ 2 august '40

Întîlnirea informală a lui Manoilescu și Gigurtu cu **consilierii regali**.
.Au făcut o impresie penibilă.
/Întîlnirea celor doi cu **ardelenii** (vezi fișier **Sistem de partide**)

/ 3 aug.'40

Discuție cu Gigurtu -Manoilescu.Lucrurile se înrăutățesc pentru noi.
Cădere va pleca la **Sofia**,Bossy va lua contactul la **Budapesta**.
Carol zice/:

/ 5 august.'40

Discuție cu **Gh.Brătianu**,care "a devenit mai matur".**Se pune complet la dispoziție pentru orice misiune în Germania.**A expus o **teorie interesantă**,că dacă va trebui să cedăm, **mai bine să ne fie impusă cedarea**,decît să cedăm de bunăvoie.

Carol zice/:

/ marți,6 august'40 -"**Schimbarea la față**" [L.D. ??]

/ "E ziua comemorativă a **Mărășeștilor**,aniversare dureroasă astăzi,cînd se vorbește de ciuntirea granițelor.Această problemă este pentru mine un chin fără seamăn și prea bine îmi dau seama că astăzi **vom trebui să cedăm ceva ,spre a putea salva restul,și mai ales ființa națională.**Germanii ne șantajează acuma și cu chestiunea armamentului pe careni-l promit,dar după ce ne vom fi înțeleș cu **ungurii și bulgarii**.

Lupta cu Ungaria am putea s-o ducem,dar **ceeace este mai grav este veșnica amenințare din partea URSS.**Noi suntem în drumul expansiunii lor.

Sunt în sinele meu descurajat și într-o stare de tensiune nervoasă teribilă.

Nu văd și nu aud în jurul meu decît nemulțumiri și critici,
și este așa de greu să pot ralia suficiente bunăvoințe."

/ **Tratatul de la Cădere la Sofia merg greu**,din cauza nenorocitelor intervenții ale lui Hitler.Bulgarii sunt intransigenți cu Silistra și Balcicul.

Manoilescu va trimite un memoriu lui Hitler,Mussolini și Ribbentrop.

Carol zice/:

/ 8-14 aug.'40

Zi de zi,discuții cu Gigurtu-Manoilescu,Cădere -Bossy,despre evoluția tratatelor cu bulgarii și ungarii.Situație din ce în ce mai grea ptr.noi.
Presiunile Germaniei, pentru accelerare./

/ 15 aug.'40-Sf.Maria.

/ Discuție cu **Gigurtu,Manoilescu,Valer Pop**,pentru a pune la punct planul **discuțiilor cu ungarii** de la **Turnu Severin** ."Noi vom rămîne la **punctul nostru de vedere** , adică că fundamentul chestiunii este **schimbul de populație**,chestiunea teritorială fiind una cu totul subsidiară.Cred că **ungurii vor fi așa de botoși**,încît vor face propuneri în așa fel încît nu le vom putea primi,și ,atuncea,**punctele de vedere vor fi atît de diametral opuse**,încît **conferința se va dizolvi de la sine**, ceeace ar fi **un mare avantaj pentru politica noastră internă.** "

/ L-a însărcinat pe Filotti să facă **un ultim demers pe lîngă regele Boris**, pentru chestiunea **Silistra,Balcic**.(În 1913,Carol I s-a opus la încorporarea

Varnei, pentru a nu jigni pe regele bulgar Ferdinand, prin luarea "Euxinogradului.")
Carol zice/:

▣ **sîmbătă , duminică , 17-18 aug.'40**

Manoilescu, Gigurtu, Valer Pop, dau raportul cu **tratatul de la Turnu-Severin**.

"Dacă n-ar fi tragic, ar fi rizibil. **Delegatul ungar** a depus un **aide mémoire** însoțit de o hartă , care , după concepția maghiară , trebuie să fie o soluție împăciuitoare, și care , din partea lor ar fi sud-Arad - Mureșul- sud-Alba Iulia -nord Blaj-, limită între jud. Brașov și Făgăraș, **adică 3/4 din Transilvania** , cuprinzînd **2.000.000 de români** . "

Lui **Valer Pop** i-a trebuit toată stăpînirea de sine, să nu plece trîntind ușile și rupînd , astfel, negocierile. A citit o **Notă de protest...**

"Halal de așa spirit de împăciuire , este într-adevăr comic, că obrăznicia ungurească merge pînă acolo.

Este , pe de altă parte, bine, căci arată lumii întregi care este concepția adevărată a "dreptății ungurești", și i-a pus în lumina cea mai defavorabilă posibil."

Delegatul nostru se va întoarce la Tr.-Severin ...cu același p.d.v.

Manoilescu a elaborat răspunsul, demn și tare. L-am aprobat.

/ **19 august'40**

/ **Gh.Brătianu** pleacă la Berlin. Nefiind persoană oficială, va fi mai slobod la gură, și poate îi va calma...

/Gigurtu, Manoilescu, Pop, la T.-Severin. Au citit **aid mémoire-ul nostru** care a fost "**ca un duș rece**" pentru unguri.

Au vrut să întrerupă tratativele. Presiunile Axei asupra ambelor părți...

Carol zice/:

▣ **23 aug.'40**

Consiliu de Coroană. (Vezi fișier **Carol II**)

▣ **26-27 aug.'40**

/Seara-26 lovitură de teatru : **Fabricius și Ghigi** (la fel ca miniștrii dela Budapesta) au fost chemați la Berlin și Roma....

/Seara.27 altă lovitură de teatru: **Manoilescu** este chemat la **Viena**, pentru discuții cu **Ribbentrop și Ciano**.

▣ **29 august'40**

/ **Gigurtu** propune ca , în fața **tergiversărilor legionare** , și neștiind care va fi rezultatul dela Viena, să o amînăm. **Sunt de acord**.

/După masa, la 5 1/2, s-a produs drama: la Viena s-a pus în vedere lui Manoilescu ca , **pînă la 12 noaptea**, să răspundă

dacă primește **Arbitrajul dela Viena**, al celor doi miniștri de externe.

(vezi **fișier Carol II**)

/La 11, Consil.de min.hotărăște convocarea **Consiliul de Coroană**.

"Suntem amenințați că mîine **o să ne găsim în război**,

atâcați de nemiloșii maghiari,

susținuți de nemți și de URSS, o situație disperată. [...]

ni se pune cuțitul în coastă, cu amenințări care sunt prea probabil adevărate.

/Consiliul de Coroană. [29 aug.'40]

A fost silit să-l înceapă înainte de a fi venit toți (Maniu, Iorga, Gh.Brătianu absenți; Horia Sima s-a făcut nevăzut);

/expunerea lui Gigurtu ;

/cei bătrîni , **Dinu Brătianu, Iamandi, Vict. Antonescu, Angelescu,**

A.C.Cuza -contra acceptării ;

/Vaida și Argetoianu, cu argumente logice și violente, -**pentru acceptare** ;

/părintele Moța, Horia Codreanu și tot guvernul - **pentru acceptare**.

"Eu am făcut , la sfîrșit , o declarație că sunt pentru rezistență,

că am speranțe pentru viitor[...]

/S-a întocmit **Comunicatul**, în care s-a spus **acceptarea arbitrajului** , în urma unor **cereri ultimative ale Axei**.

În sala de Consiliu s-a instalat un **telefon direct cu Viena**, încît tot timpul s-au auzit comunicările și presiunile pentru graba unui răspuns.

La ora 4,1/2 a luat sfîrșit.

Carol zice /:

▣ **30 aug.'40**

/ Vine știrea hotărîrilor, care sunt ceva nemaipomenite.

"Ni se trasează o nouă graniță, care ,plecînd **dela Salonta** ,se îndreaptă spre **Oradea Mare**, urmează Crișul, **ne ia Ciucea, Cluj**, ne lasă Turda, și ,pe urmă, **ne ia Secuimea dela sf. Gheorghe spre nord**, adică jumătate de miază zi a Transilvaniei, **înglobînd și centrul cel mai mare românesc al Bistriței Năsăud.** (vezi fișier

Carol II)

/ La ora 20, sosește Nindi dela Viena ,aducînd **protocoalele.**

Povestește atmosfera de acolo, și felul cum n-a avut vreo porțiță de scăpare. El considera că **dacă am fi rezistat la injoncțiunile Axei, eram șterși de pe fața pămîntului.**

Pentru el, **garanțiile ce ni se dau, sunt salvatoare** și ,cu tot prețul mare, **sunt un real cîștig.** "Suntem siliți a înghiți cele ce ni s-au întîmplat și **să lăsăm Istoriei să judece dacă este bine.** Să dea Dumnezeu **să fiu eu acela care va reîntregi, din nou, țara, și granițele ei firești** "/La ora 12 [24], **Consiliu de Coroană.** (vezi fișier **Carol II)**

Carol / '38-'40

25.) Constantin Argetoianu,

"Memorii. Pentru cei de mîine, amintiri din vremea celor de ieri,"

Vol. I-VIII Ediție și indice, Stelian Neagoe, Edit. Machiavelli, 1991-1997

Vol. VII, Partea VI (1923-1926)

Vol. VIII, Partea VII (1926-1930)

Observ. L.D.: avînd în vedere că memoriile lui **C.A.** sunt scrise tîrziu, avînd în vedere caracterul lui pătimaș și pronunțat -subiectiv ,avînd în vedere labilitatea lui politică, care l-a desemnat ca tip caracteristic de "fripturist",

de "zburător" prin mai toate partidele, voi lua cu toate rezervele posibile ,opiniile lui .În măsura în care ele corespund și unor caracterizări obiective sau au pecete evocatoare pitorească....le voi folosi ...

Argetoianu, vol. VIII, capit. VIII, (p. 202-279)

Preia **interimatul externelor la 4 august 1928,**

în urma demisiei lui Titulescu diu guvernul Vintilă Brătianu.

▣ **Demisia lui Titulescu nu fusese prin nimic justificată.**

Nici un conflict, nici o mică neînțelegere. Toate exigențele sale ,inclusiv financiare, fuseseră satisfăcute.

/ **Unii au pretins** că a demisionat pentru că simțea apropierea căderii dela putere a liberalilor, și dorise să-și asigure sprijinul viitor al lui Maniu. Eroare!

Maniu a oferit cu mari insistențe portofoliul "paranoicului", preferîndu-l pe Ghiță Mironescu.

/ **Titulescu** a părăsit guv. dintr-o "**ambiiție mai înaltă**", aceea de a juca

"un rol european". Anul ministeriatului său, petrectările cu Beneș, Briand,

Chamberlain... îi ridicaseră "**un pedestal** de care agățase cununile **oratoriei sale**". S-a întors la Legația din Londra... așteptînd.

Titulescu avea la Geneva "**calul de bătaie al optanților**" * pe care încăleca ori de cîte ori era nevoie, împreună cu valorosul lui rival Apponyi.

Notă (p.205-206) Afacerea optanților unguri -----

,la care s-a adăugat cea a **coloniștilor**, a copleșit peste un deceniu ,raporturile noastre cu ungurii, revărsîndu-se asupra Europei.

Prin **reforma noastră agrară**, absenteiștii, inclusiv români, (lipsiseră din țară între 1 dec.'18-23 mart.'21)erau exproțiați în totalitate .

Proprietarii unguri din Ardeal, care după încheierea păcii optaseră pentru Ungaria și părăsiseră România, au fost considerați absenteiști, și au fost exproțiați în totalitate. Reclamațiile lor (plata în aur pentru pămîntul exproțiați) au fost însușite de statul ungar, și așa s-a născut diferendul.

După Argetoianu, greșala statului român a fost că a transformat o pretenție pecuniară ,

Într-o afacere politică interstatală, plinbînd "afacerea" dela Paris (Comisia de arbitraj) la... Soc. Națiunilor, paralizînd activitatea noastră internațională și înțelegerea cu Ungaria. Cel care a "umflat" afacerea, făcînd jocul ungarilor, a fost ... Titulescu. Pe umerii acestei afaceri s-a ridicat el; pentru această afacere a cheltuit milioane pentru "consultații juridice"; pentru ea a pierdut atîta timp în dueluri oratorice cu Apponyi. ... Am fi plătit cel mult 150 milioane lei-aur și am fi cîștigat 10 ani de acțiune folositoare la Geneva. -----

Argetoianu/

Titulescu

Lipsa lui de sex, îi permitea să se puie bine cu "monștrii feminini" ca Elena Văcărescu, mademoiselle Weiss și madame Tabouis, a căror influență la S.D.N. era mare. Avea atuuri multe... **"A părăsit Bucureștiul fără gînd momentan de înapoiere, hotărît să nu se mai întoarcă -dacă se va întoace - decît ca prim-ministru."**

/La Externe, Argetoianu a fost primit cu mare bucurie .

"Isteric, bolnav, cu toane, cu accese triviale și alternanțe de furie și bunătate, copleșind pe unii cu favoruri și persecutînd pe alții pînă la sînge-Titulescu exasperase întreg personalul Ministerului și Legațiilor. La plecarea lui, au răsufat cutoții și cunoscîndu-mă [...] m-au copleșit cu simpatie, pe care o economiseră sub conducerea lui Titulescu. [...]

Am fost de altminteri un ministru de externe cît se poate de șters.

O nouă îndrumare a politicii noastre externe **nu putea fi încercată** nici de cei care, **ca mine, aveau ochii neîncetat îndreptați spre răsărit."**

... M-am considerat un simplu girant, călcînd pe urmele lui Titulescu, cu grija de o **apropiere de Germania, a alianței cu Polonia și a împăcării cu Ungaria.** (dă o serie de doc "personale" privind acțiunea sa diplomatică, în acest scop, mai ales privind relația româno-maghiară, care l-a și supărat pe Titulescu pentru că nu a fost consultat; legate de vizita lui Pilsudski la București și a tratatelor pentru Pactul Kellog) Argetoianu / **Titulescu** (p.221--)

Titulescu nu admitea la Externe un alt ministru cu succese.

"Fățarnicul "a dus o campanie împotriva sa, în presa franceză (avea ziaristii dela Geneva în serviciul lui, plătinindu-i gras pentru asta),. Argetoianu a părăsit Externele, odată cu demisia Guv. Vintilă Brătianu.

Argetoianu / '27-

26) N. Iorga, DOI ANI DE RESTAURAȚIE. Ce a fost Ce am vrut Ce am putut

Vălenii de Munte, iunie 1932

LD: carte scrisă cu năduf, după debarcarea dela guvern.

Iorga / **Titulescu** și **Restaurația** (p.15-17)

"Ministrul nostru la Londra, **prieten al tuturor marilor conducători de popoare**, cu care întreține **abile legături de camarad, oaspetele binevenit la Geneva** [...] este un **intelectual rafinat**, care curtește pentru a fi și mai mult curtenit, care urmărește, înainte de toate, un huzur unit cu toate avantajele rămîinerii în scenă, care ar vrea să fie cel dintîi în România cu condiția ca toți să-l servească și nimeni să nu-i ceară nimic.

Alintat și alintîndu-se, distrîndu-se însuși cu spectacolul plin de surprize pe care și-l regizează admirabil, **al doilea "European"**, ca succesori al lui Take Ionescu, [...] pare a fi **pentru Suveran omul împrumuturilor sigure** și al unui **prestigiu superior**, capabil de a impune tăcere și unei presei [...]"

/A venit pentru o schimbare politică?

Nu atît. Momentul ca Regele să scape de Maniu, pare a fi încă depărtat. **Titulescu are o singură dorință:** de a fi văzut, din cînd în cînd, la descinderea din "Europa", pe acest pămînt de "mizerie și prostie", ca **"omul care, dacă ar vrea, ar putea face ceva de care nu sunt capabili oamenii obișnuiți [...]"**

Presa, care urmează presa externă, omagiază competențele sale.

Iorga : Titulescu / '30

27) Armand Călinescu, "Însemnări politice", 1916-1939, Humanitas, 1990

(prefața și îngrijire Al.Gh.Savu)

L.D voi intercala portrete politice,elemente de doctrină,date f.importante ,pentru fișierele problematice,sub formă de comentariu sau Notă.

Este curios faptul că "**Însemnările** " fac un salt peste

perioada nov.'28-28 mai'32 ,adică tocmai perioada primei guvernări!

Nu cunosc explicația.

Călinescu/:

Titulescu

[20sept.-9 oct.'32]

/ 20 sept.:**Vaida** ,la Cameră,îi spune că a vorbit cu **Titulescu** la telefon,și i-ar fi spus:

<Te așteaptă aici un fotoliu de ministru ,de prim-ministru,de ce vrei! >Vaida afirmă că el a semnat scrisoarea de invitație a experților,dar ideea și redactarea aparțin lui Titulescu. (Critică pe Titulescu.)

/25 sept.:**Mihalache** îi spune că situația guv.este rea.Cu **Titulescu** în afară și **Junian** înăuntru,ca adversari,și cu **Vaida** nervos.

/27 sept.:**Titulescu demisionează din toate însărcinările.**

/ **Gafencu** îi pune la curent cu chestia externă.Litvinov vrea să discute direct cu noi.Vaida a luat contact.**Titulescu s-a supărat.**

/29 sept.:La cameră,**Goga** are **interpelare** pe "chestia Titulescu"

/30sept.:**Maniu** este de părere ca ,după tratativele cu sovieticii,

Titulescu să ia conducerea guvernului.

/3 oct. :**Titulescu** publică un interviu în care **critică guvernul în chestia tratativilor cu sovietele.**(**Litvinov** i-a spus lui Cădere că,după interviu,

Moscova a dat ordin să polemizeze cu Titulescu pe chestia Basarabiei.

Nu a făcut-o,impresionat de discursul lui Vaida în Cameră)

/9 oct.:**Vaida** îi vorbește despre demisia lui Titulescu.Atunci a fost la rege

și i-a prezentat demisia lui.**Regele:** <Nu dle Vaida,eu am încredere în dta,și apoi,nu vreau criza acum.**Cu dl.Titulescu voi încerca să aranjez eu!**> ...apoi a apărut interviul lui Titulescu...

/11 oct.:**Mihalache** (la Paris):**Titulescu vine în țară**,sincer hotărât să colaboreze cu noi.

Vaida supărat,merge la rege și-i cere **să aleagă între Titulescu și el .**

/14 oct.:mergem la Episcopia Bihorului ,unde întâmpinăm pe Mihalache,

Titulescu,Madgearu și Lugojanu.

Mihalache îi spune că **în chestia Basarabiei,Titulescu are dreptate.**

Titulescu ,în compartiment,le explică chestia tratativilor cu rușii,care vor să redeschidă probl.Basarabiei;se plînge că Vaida nu l-a ținut la curent;

Etc,etc,etc... (vezi **fișier PNȚ**) (p.99-107)

Călinescu/ :**Titulescu** (p.117)

[oct.-nov.'32]

& 17 oct.:Vaida prezintă **demisia guverului**(Sinaia).

& 20 oct.:Se constituie **guv.Maniu** (cu **Titulescu la externe**)

...În prima ședință de guvern,**Titulescu** declară că <se simte legat de guvern prin **dragostea față de Maniu personal.**>

& 23 nov.:**Titulescu**,în Cameră,expozeu cu politica externă.

După ședință,îi spune lui Călinescu :<**Am făcut destul pentru partidul vostru!** (Nu prea înțeleg,adevărul era contrariul!)Eu **am intrat cu voi** numai ca **să împiedic acest act;altfel,ce,crezi că eram prost!**

(în acest timp se apropie **Duca** căruia îi spune):

<Jean,îți mulțumesc,tu ai fost cel mai bine!>

"Am tăcut.El a observat.**Mare decepție acest om pentru mine."**

...Siguranța îi spune că Titulescu a fost cu Lupeasca la Sinaia...

Călinescu / :

Maniu - Vaida -Mihalache-Carol. (p.120-131)

[dec.'32-ian.'33] calendar ,culise,diferende.

-17 dec.:**Mihalache** îi spune că regele s-a plîns lui Titulescu că Maniu îi cere ca d.L.să nu mai iasă în oraș; că va schimba 3 generali;

Titulescu este furios de criză.

-5 ian : **Maniu** pare mulțumit de prilej-pretext de retragere.

Titulescu (Saint Moritz):să nu se retragă!

-6 ian. : Mihalache este "demisionar" ,**Maniu** se solidarizează cu el

Regele cheamă pe...**Titulescu** ,acesta este supărat,căutînd gîlceavă sau ieșire;

-9 ian.: Călinescu îl pune la curent pe **Titulescu** (întîlnire în tren,Brașov), care se solidarizează cu guvernul,promite să-l convingă pe rege (**Sinaia**).

Titulescu (telefon,Sinaia):este impresionat.**Regele se simte jignit** că a fost șicanat pe chestiuni "personale:"<Ce să vă fac eu.M-ați chemt după ce ați încurcat lucrurile.>

-10 ian.:București ,consfătuire cu Maniu,Mihalache,Mironescu,Popovici, Titulescu,Cicio-Pop,Madgearu ,Călinescu.Discută diverse variante.

Maniu hotărît :nu se împacă cu regele .

-12 ian'33:București,**Maniu** își dă demisia.**Guvern Vaida.**

La **Titulescu** acasă,Mihalache,Popovici,Madgearu,Savel, Ghelmegeanu,Călinescu.**Regele** i-a propus **să intre în guv.Vaida.**

El nu acceptă din cauza lui **Gafencu și Tilea**.Se plînge că i s-a creat această situație.

Călinescu/ **Maniu-Mihalache -Vaida** (p.160-167)

[27 mart.-10mai'33, guv.Vaida]

/ [1 mai '33] Dejun la Madgearu,cu Titulescu,Tilea,Ghelmegeanu.

Convorbiri în jurul **demisiei lui Maniu dela șefia PNT**

"E vizibil,**Titulescu este pentru Vaida**;parcă Mihalache nu a existat.Characteristic pentru sentimentele de prietenie ale "marelui diplomat"! " La remarcă lui Călinescu că regele nu va aduce pe liberali ,

Titulescu îi replică că se înșeală,trădîndu-și simpatiile ..(Vezi **PNT**)

Călinescu /

Rotativa: Vaida & Duca # (p.192 -)

(calendar,culise,etape,dispute)

2 nov.'33 ,**Duca** este chemat la Sinaia.

& 2-4 nov. **Titulescu** spune lui Mironescu că **regele** ar aduce pe liberali,dar nu știe cum să procedeze cu Vaida..

& 7 nov. **Vaida** (precedat și avertizat de Mirto) la rege care îi spune:

guv.este uzat,trebuie să se retragă! Nu hotărăște succesiunea.

Călinescu ,apoi Madgearu ,**la Titulescu** ,pentru a-l convinge pentru un guv.de

"alegeri".**Titulescu** de acord,dar crede că regele s-a fixat la Duca.

& 9 nov.Șed.biroului.**Vaida** .Are o **ieșire violentă față de Titulescu** (întors dela Sinaia):

<Dta nu trebuie să mergi din pat în pat!

Trebuie să te solidarizezi cu noi.

Nu se poate reînvia Partidul liberal și metodele lui.>

Titulescu spune că a apărat pe Vaida ,că există pericolul izolării de ardeleni,că a propus guv.de alegeri.

...**Mirto** (țărănist,favorit regal),la rege,care i-a spus că ...**Titulescu** a fost contra

guv.de"alegeri",iar regele este hotărît să aducă pe Duca.

Călinescu/

(pentru '34-'35 ,vezi **fișiere PNL și PNT**,culisele legate de Titulescu)

[7 nov.'35] **Regele** din ce în ce mai supărat pe Titulescu,care vrea să dicteze în toate...Ar vrea pe **Vaida-Goga-Argetoianu**,spre a întări o

"a treia forță", a ieși din jocul celor două partide și

a scoborî pe Titulescu.

(p. 265)

[26 nov.'35] Reuniune la **Brătianu** cu miniștrii plini.

Conflict Brătianu-Tătărescu pe tema înarmării.**Aplanează Titulescu.***

Notă Titulescu ,merge iar pe 2 "cărți":

pe de o parte ,activează în guvernul **PNL**,pe de altă parte,este în contact permanent cu **PNT**,cărui îi susține succesiunea. (vezi **fișier PNT**). Madgearu îi reproșează acțiunea de conciliere a liberalilor.Invitat de Tilea,ia masa cu **Vaida**; invită la dejun pe

ACCuza;fraternizează în cameră cu **Goga** .Titulescu "evoluiază"...

[2 dec.'35.] Mihalache are o explicație cu Titulescu care îl "temperează".

[4 dec.'35] Lungă convorbire **Titulescu-Călinescu** (ceai la Externe).

Călinescu îi reproșează că influențează PNL să nu părăsească guvernarea.Titulescu

răspunde "confuz și contradictoriu"(vezi **fișier PNT**)

"Confrunt cu Mihalache impresiile noastre și convenim că Titulescu nu e sincer cu noi ,urmărește ceva[...]"

[7 dec.'35] Convorbire **Călinescu-Mironescu**,în care primul își exprimă nedumeririle privind Titulescu.

Mironescu spune că **Titulescu**,pentru a ajunge premier

,<**este gata să se unească și la "dreapta" și la "stînga"**. > (p.274-275)

[14 ian.'36]Vișoianu :<**Titulescu și-a pierdut cheia internă** .> și mergînd pe calea asta o va pierde și pe cea externă. (p.284)

Călinescu/ : **Titulescu**

[12 iul.'36] **Titulescu** vine furios în țară ,după ce, telefonic, anunțase pe Savel Rădulescu că **demisionează**.Audiență 4 ore ,la rege...

Spune :că nu permite să i se conteste naționalismul ,pe care l-a învățat de la Take Ionescu și Vintilă Brătianu;că străinătatea ne-a întors spatele;

Că Litvinov regretă înțelegerea cu noi;gouv.francez ne critică pentru cenzură.Titulescu **învinuștepe Goga și Gh.Brătianu** și acoperă guv.

liberal. În urma insistențelor lui Vict.Antonescu,Franasovici,Inculeț, se răsîndește. (p.309)

[10-30 aug.'36] Remaniere guvernamentală.**Titulescu** debarcat fără a fi prevenit.Liberalii răspîndesc tot felul de **legende** pe socoteala lui,spre a-l discredita . (p.317)

[15-20 sept.'36] Titulescu la St.Moritz .Grav bolnav.Cauza:depresiunea nervoasă în urma debarcării din guvern. (318)

Călinescu / **alegeri '37**

13 Oct.-13 nov.'37 Rex,Începe **preconsultările** și **schimbarea guvernului** :14 nov.:**Tătărescu 2** (vezi **fișier Carol II**)

[22 nov.'37] C.C.PNT.Mihalache demisionează;**Este ales Maniu**.

Acesta încheie un **pact de neagresiune** cu **Garda de fier,Gh.Brătianu și Argetoianu** .

[13 dec.'37] **Titulescu** publică în "Universul" art."**Eu și Garda de fier** "

în care susține că **s-a opus la dizolvarea din '33**, lui **Duca**.

Călinescu : " Articol mediocru și dovedește lașitate.**Grigore Duca**

îi face o scrisoare de răspuns drastic,în care notează actul lui Titulescu o monstruoziitate".

Călinescu / politică externă. 1938-1939 vezi cartea....

Ultima însemnare,pînă la asasinare **20 sept.'39**

Gafencu / '32-'39

28) **Grigore Gafencu**, "**Însemnări politice**",1929-1939 ,Ed.Humanitas.1991

(Ed.Stelian Neagoe)

Atenție L-D vezi implicarea lui Titulescu în politica internă('29-'31)

sub guvernarea PNT și guv.lorga-Argetoianu. la **fișiere PNT, Carol II, Etică**
Gafencu / (p.294-296)

Dimitrie Ghica

[1931/ 32] despre **ministrul Ghica** .

Ar fi nedrept să se spună că a dezorganizat politica noastră externă.

Amabil,conștiincios, înzestrat cu o inteligență fină și cultivată,ar fi condus de minune diplomația noastră în vremi normale.

A avut însă de înfruntat **situații grele**(tendințele germanofile ale lui Manoilescu și Argetoianu ; planurile central-europene ale lui Tardieu;culisele agenturii Titulescu-Văcărescu etc.).**Rezultatul**: o vădită slăbire a situației noastre externe.

/ **Titulescu** a profitat de aceste greșeli -fără a încerca să le îndrepte - ca să-și sporească influența în politica noastră externă.După insuccesul negocierilor dela Riga,**supărat că Ghica venise la Geneva**,cultivînd relații tot mai numeroase și distinse ca marele nostru "european",**s-a urcat în tren și a venit la București** unde a cerut ,

nici mai mult nici mai puțin,decît **un control desăvîrșit asupra întregii noastre politici externe.** "Lovitura lui Titulescu ,pe care a repetat-o apoi ,într-o formă și mai brutală ,sub guvernul Vaida,**a fost abilă și foarte caracteristică** pentru felul de a se impune în permanență ,în situații publice și lucrative, acest **excelent jucător politic."**

"Titulescu va oferi lui Carol ,drept acoperire față de misterioasele campanii de presă din Apus,tot prestigiul autorității sale internaționale.În schimb,îi va cere o situație atotputernică și permanent răsplătită și plătită în politica noastră externă."

Pentru această tranzacție,**pretextul a fost :patria în pericol !** Tremurînd de grija patriei,Titulescu amenință pe rege cu demisiile sale,și **ceru punerea sub interdicție a șefului său, Ghica.**Lovitura reuși,asigurîndu-i lui Titulescu situația pe care o rîvnea: **un început de intimitate cu camarila.** (p.294-295)

Gafencu /

▣ Titulescu

[1932 retro,guv.Vaida]

Vaida l-a numit pe **Gafencu subsecretar la externe**,(ministru,Vaida),și i-a dat,sub ambele ministere,"**o mîină absolut liberă**" dar....

"Respectul datorat,de o parte**Coroanei**,de alta,**marelui nostru european**, silește pe orice **Ministru de Externe să nu caute reazim în munca sa nici la Paris,nici la Londra.E o amputare a organismului nostru diplomatic,la care trebuie să se adapteze fiecare titular al Palatului Sturdza. [...]** Titulescu dacă nu e la Londra,înschimb e pretutindeni.

Prima însărcinare a unui ministru de externe e de a stabili și întreține cele mai bune relații cu **această mare putere care domină viața noastră internațională.**Palatul Sturdza are ,în această privință, **tradiții** ce nu pot fi ocolite.E acolo un **protocol Titulescu** mai precis stabilit decît toate celelalte reguli protocolare [...](formulare de felicitări pentru intervențiile la Geneva; formulare de întrebări supuse și respectuoase privind orice problemă ;admirația și devotamentul de Sf.Nicolae și alte sărbători)

/ Sub Ferdinand și Brătianu,**Titulescu era un "tehnician" abil**,folosit în unele împrejurări; sub Mironescu, **nu s-a mai făcut nimic fără el ;**

sub Carol II , în timpul guvernării Iorga, **Titulescu a reușit să pună cu desăvîrșire mîina pe politica noastră externă** (descrie metodele de lucru ale lui Titulescu,conflictele ,fricțiunile,culminînd cu "pactul de neagresiune" cu Rusia.) (p.303-306)

Gafencu / :

▣ Vaida Titulescu Duca G de F

[5 ian.'34 ...retro nov.- dec.'33] Vineri,restaurantul "Paradis" (Bazargic),sărbătorea alegerea sa ca senator ,cu prietenii locului,cînd șeful Poliției i-a adus **vestea asasinării lui Duca.**

....Se zice că Franța și cercul Lupeascăi l-au adus pe Duca la guvern!

<Au venit să apere pe Lupeasca și să distrugă Garda de Fier! >s-azis...

▣**Titulescu** a contribuit hotărîtor la alungarea lui Vaida și aducerea lui Duca." Stăpîn pe mijloacele de informații apusene,**a participat la alarmarea centrelor apusene** cu privire la "**primejdia " Gărzii de Fier,**

și a adus la cunoștința regelui otilitatea Parisului față de Vaida,pe care el o **provocase!** " (p.311 - 313) (vezi fișier G de F)

/Duca a șovăit înainte de a dizolva.Lua informații dela toți." În Consiliul de miniștri,s-a opus măsurii.**Titulescu,el,nu a șovăit o clipă.A apărat măsura în Consiliu de miniștri,a cerut-o regelui,a impus-o lui Duca .**

Chiar în ziua dizolvării ,**Titulescu a plecat spre Cehoslovacia și St.Moritz.** Luase toate măsurile de prevedere :învelit într-o șubă uriașă,

însoțit de un batalion de detectivi,s-a strecurat spre vagonul ministerial [...]**În**

compartimentul său,supravegheat de poliție,pe masa de lucru,

îl aștepta un plic : **condamnarea sa la moarte."** (p.314)

L.D.Cu note "anuale", 1935,1936 **Gafencu termină însemnările privind implicarea lui în viața PNȚ, face un salt peste '37-'38, devine "carlist",notează ceva despre 21 sept. '39. (asasinarea lui A.Călinescu),dar lipsește "convertirea" lui la carlism.**

Gafencu

[21 sept.'39] S-au împlinit azi 9 luni [dec.'38]

de cînd **am depus jurămîntul față de rege** (ministru Externe)

La 10,30 Armand I-a chemat la Ministerul armatei ,unde i-a dat lămuriri privind trupele polone intrate în țară și dezarmate.La cererea lui,a dat o telegramă la Moscova,peptu a liniști temerile rusești privind neutralitatea Romniei.

La ora 13,Armand I-a întreat telefonic de telegramă ,i-a citit-o.

La ora 14,era acasă, a auzit că **Armand a fost asasinat...**

Gafencu /

[12 nov.'39] după aproape 2 luni,se simte pretutindeni lipsa lui Armand...

și în politica internă și în cea externă.

/Argetoianu e "simpatic",,"simplicitatea lui glumeață și boierească e plină de farmec",dar liniștea lui se datorează "unei ciudate și supărătoare nepăsări",bărbat care este "la minte și la suflet ușurel" .**Nu e "germanofil"** ,ci cu desăvrșire "**neutru**". ...De aceea îi este greu fără Călinescu .(p.339)

(face o succintă prezentare a politicii externe)

[6 dec.'39] De 2 săptămîni ,avem un nou guvern [Tătărescu] .

"Lumea nu e încă dumirită de ce" . **El rămîne la externe....**(ultima însemnare)

Gr.Gafencu / '31- '39

29.) Grigore Gafencu , "Jurnal",iunie 1940 -iul.1942

Ed.îngrijită de I.Ardeleanu și V.Arimia.

Editura Globus,București

Gafencu 2 /

[iunie'40] La 1 iunie ,Tătărescu a intrat în biroul lui dela Externe și I-a înștiințat că **regele i-a primit demisia.**

Tătărescu : <Te invidiez.Ce n-aș da să te pot urma! >

Gafencu : <Ce te împiedică să o faci ?>

"Șederea mea mai departe la M.Af,Str. era cu neputință[...] îngrijorați de prăbușirea frontului anglo-francez ,**Tătărescu și Urdăreanu** îmi ceruseră **să modific politica mea de deplină neatîrnare** și să caut ,față de amenințările sovietice,**un sprijin la Berlin."**

Într-o lungă discuție pe care a avut-o cu ei (27 mai,acasă la el) ,le-a expus de ce voia să rămînă credincios atitudinii sale.Pe 28 mai,la palat,cei doi au insistat .**Regele**,care pînă atunci îl sprijinise,**a adoptat atitudinea lor.**

El și-a depus imediat demisia.

La 3 iunie,a predat ministerul lui **Gigurtu**. (s-a dus la Snagov,acolo,cu Nușeta,au urmărit tragicele evenimente care au urmat)

Regele i-a propus o "misiune specială" la Moscova. (p.18-19)

Din superstiție,el nu a vrut să se mute din Palatul Sturdza ,cît a fost la Externe.**Gigurtu** s-a mutat în noul sediu al MAE ,în ziua cînd a primit ultimatumum sovietic !

Gafencu 2 / **Rusia sovietică**

[28 iun.'40] "**După înlocuirea lui Litvinov cu Molotov**,și mai ales după **încheierea acordului Molotov-Ribbentrop,Rusia nu ne-a mai dat nici un semn de înțelegere.**

Drumul pe care și-l alesese, **trecea peste trupul țării noastre.**

Sînt înlănțuiri de fapte care **întrec puterile și mijloacele noastre**

de "apărare diplomatică ",și în viltoarea căroră ,

România cu politica ei bună sau rea,**cîntărește doar ca un fulg."** (p.23)

/Așezarea lui **Gigurtu la Externe a fost o greșală**,deoarece nu ne-a cîștigat sprijinul Germaniei. (p.24) (vezi **fișier Carol II**)

/**Gigurtu** schimbat cu **Argetoianu**,după numai 27 de zile de diplomație.

[29-30 iun.'40] Zile de amărăciune,de doliu,de îngrijorare.

Rușii pătrund în Basarbia și nordul Bucovinei.

"Se produc **ciocniri-adezea sîngeroase**..Rușii sunt grăbiți ;în unele puncte coboară cu parașutele.**Evacuarea populației românești** ,

în deosebi a funcționarilor care vor să ajungă în țară,**e anevoioasă.**

Între cele două armate,se furișează turburători ,printre care mulți evrei, care

provoacă,fură și dau foc.Sovieticii nu împiedică aceste excese ,după cum se aude, nici nu împing la ele.

Postul de radio Moscova e împăciuitoare" (p.25)

Gafencu2 / **Parlamentul**

[2 iul.'40] Ședință solemnă a Comisiunilor pentru Afacerile Străine (Cameră,Senat) -în bibliotecă.Guvernul dă socoteală pentru cele întâmplate.Tinerii deputați,manifestă unele veleități de răzvrătire.Parlamentarii basarabeni,îngrijorați de prieteni ,asaltați de întrebări.cei mai mulți dintre ei nu au putut salva nimic din avutul lor.

&Argetoianu expune schimbul de note,necesitatea salvării statului, renunțarea la garanțiile anglo-franceze;

& Tătărescu ține un discurs patetic,desfășurarea evenimentelor,zădarnicile străduinți diplomatice,orientarea nouă;

& Ciobanu (citește un Memoriu,stabilirea răspunderilor)și **Hacman** vorbesc în numele Basarabiei și Bucovinei; parlamentarii aplaudă în picioare.

& Iorga (care **ceruse să nu fie dezbateri și vot**) întrerupe cu ironie îndurerată pe Tătărescu și Argetoianu ;

...Argetoianu face apel la unire,...seara sunt zvonuri de schimbare de guvern...

(vezi **fișier Carol II**)

[3-4 iul.'41]

Gafencu citește **notele telegrafice** sovieto-române (observații critice):

"Notele rusești sînt abile ca formă și fond,moderate ca ton și de o perfidie foarte bine socotită.**Notele noastre** sînt greșit concepute și foarte prost formulate.La pretențiile rusești referitoare **la drepturile istorice și etnice** ale Rusiei asupra Basarabiei,nu am răspuns nimic:nici o punere la punct,

nici un contraargument,nici un protest. Ne-am mulțumit să răspundem că "suntem gata să stăm de vorbă" :

Am pierdut ,deci Basarabia:

1.fiindcă **Rusia** nu a renunțat niciodată la această provincie....

2.fiindcă,oricare ne-ar fi fost politica,**Reichul** ar fi sacrificat oricînd interesele noastre ..

3.fiindcă **Italia**,și-a însușit toate angajamentele și atitudinile Germaniei...

4.fiindcă singurul nostru sprijin real,**forța anglo-franceză** ,s-a prăbușit.

...**Unii se plîng** că am rămas "**singuri**" !

Ei uită că ,cu puține zile înainte,"**s-a cufundat o lume întreagă**,

iar **cei ce ne-ar fi putut ajuta**,nu mai erau n viață.(p.29-31)

Gafencu 2 /

[6-7 iul.'40] **Manoilescu** ia în primire Ministerul de Externe și vorbește.

Face diplomaților un proces de intenție, învinuindu-i de "inertje sufletească", stăruie asupra **schimbării politicii noastre externe**

-în cadrul Axei(!) "De ce? Politica externă nu se schimbă.Ea urmărește țeluri statornice și apără interese permanente :integritatea teritoriului,

independența,demnitătea națională.Metodele trebuie să fie schimbate ,în funcție de împrejurări și să ție seama de posibilități [...].Nu noi vom hotărî care e cadrul Axei [...]"

(p.34)

Gafencu 2 / **întîlniri,contacte**

Fabricius și Ghigi (6-7 iul),Tătărescu (9 iul.) , Manoilescu (10 iul.),

Vict.Antonescu (13iul.), Gigurtu (13 și 17 iul :să plece la Moscova), Gigurtu și

Manoilescu (18,19,20 iul.mulțumiți că pleacă la Moscova),diferiți

ambasadori ,Regele ,pregătiri de plecare (20-26 iul),vizită la Lavrentiev, legația

sovietică,Sosirea la Odessa,apoi la Moscova,vizite la Kremlin,rapoarte(8 august'40).

(p.34-46)

Gafencu / '41-'42

30) Nichifor Crainic,"Zile albe,zile negre",Memorii (I),Ed."Gîndirea",Bucur.,1991

ed.Nedic Lemnaru

Crainic / **guvernul Gigurtu**

[3 -4 iul.'40]

După cedarea Basarabiei și Bucovinei,regele schimbă guvernul Tătărescu cu **Gigurtu**.

Un guvern alcătuit din **liberali,țăranîști,independenți și legionari**,

un "**mozaic incoerent** ",al cărui criteriu principal era să aibă

"personalități care să fie agreate ,eventual, la Berlin și Roma!"

"[...] o echipă de oameni sacrificați, în marea nenorocire națională ce se apropia. **Nimeni nu era vesel, afară de Mihail Manoilescu, titularul dela Externe.**"
(Vezi fișier Carol II)

#Nici nu se așezaseră bine în fotoliile ministeriale,
și ceea ce era așteptat cu groază a sosit :

"**ultimatumul din partea Axei** să ne înțelegem singuri ,
cu **bulgarii asupra Cadrilaterului, cu ungurii asupra Ardealului.**"

/Gigurtu și Manoilescu au plecat la Salzburg(Hitler) și Roma(Mussolini); tratativele cu bulgarii(Craiova) și ungurii(Tr. Severin) au început.

"**Ce știam noi, membrii guvernului, despre aceste tratative? Absolut nimic!** Chestiunile externe nu erau aduse la cunoștința Consiliului de miniștri, **le cunoșteau numai Gigurtu, Manoilescu, Regele și Urdăreanu** care lucrau zilnic împreună.

Noi ceilalți știam atât: că ei sunt **dispuși să cedeze Cadrilaterul și propun ungurilor schimb de populație și cedarea unui teritoriu proporțional**, pentru a lichida problema Ardealului." (p.316)

Nichifor Crainic, ministru la Propaganda națională:

"**Propaganda în presa străină** pentru cauza României era în acel moment o **imposibilitate. De ziarele germane și italiene**, singurele care contau în opinia europeană a momentului, **nu te puteai apropia.**

Bulgarii și ungurii erau prieteni vechi, **noi eram victime.**

Am izbutit să strecor o serie de **articole favorabile României în presa elvețiană și în cea ...egipteană de limba franceză!** Aceasta, folosind relațiile mele personale."

(p.317)

Crainic/: **Dictatul dela Viena**

România și Ungaria, neputând ajunge la o înțelegere,
a venit **arbitrajul dela Viena.**

"**N-am avut absolut niciun rol în această chestiune.**

Nădăjduiam că ,date fiind împrejurările forțate,

teza românească e cel puțin rațională și

are un precedent în schimbul de populații, care a lichidat conflictul dintre Turcia și Grecia și orice spirit drept o va găsi capabilă să lichideze milenarul proces dintre români și unguri.

Mihail Manoilescu, Valer Pop și Sabin Manoilă abia ajunși la **Viena** cu **hărțile lor etnografice și istorice și cu datele lor statistice, pe care nimeni nu le-au luat în seamă,**

am fost convocați în **Consiliu de Coroană** la palat."

(N.B.:cînd scria memoriile, departe de casă [???) Crainic nu avea notițele pe care le-a luat la cele 2 consilii)

Crainic /:**Consiliul de Coroană.**

"**Ultimul** s-a ținut la ora **3 dimineața**, după ce toată noaptea așteptasem veghind. Cei care ,cu o rea credință cinică ,ne-au acuzat că am vîndut Ardealul de nord hitleriștilor și fasciștilor, se fac că nu știu ce s-a discutat la ultimul Consiliu de Coroană. Nimeni nu ne-a pus chestiunea sfîșierii Ardealului în două.

S-a pus o singură chestiune: acceptăm sau nu arbitrajul. Atît.

Nici o lămurire în plus nu ni s-a dat asupra felului cum vor rezolva problema acești **arbitri**, care erau **von Ribbentrop**[...] și contele **Ciano**[...]

/ În sala de consiliu, la masa enormă luaseră loc membrii guvernului ,șefii partidelor vechi, Patriarhul Nicodim, Mitropolitul Nicolae Bălan, șeful MStM, și cîțiva ardeleni mai marcanți.

Regele s-a așezat în mijloc ,iar în spatele său s-a instalat telefonul în legătură cu Viena. Ernest Urdăreanu făcea pe telefonistul.

/ La intervale scurte, telefonul suna sinistru. **Mihail Manoilescu** dela Viena **comunica ultimativ** că **arbitrii ne mai acordă jumătate de ceas** pentru a da răspunsul. Dacă nu-l dăm într-o jumătate de ceas,

armatele ungară și germană vor porni chiar în dimineața aceea să **ocupe Ardealul**, iar **cea rusescă va ocupa Moldova.**

-**Regele**, revărsat pe scaun, cu pîntecele în relief, fumînd neconținut, cu aer indiferent, a început să ceară **părerea fiecăruia.**

-**Șefii partidelor** vechi s-au pronunțat **împotriva arbitrajului;**

-**Ardelenii**, cu excepția protopopului Ion Moța, **împotriva arbitrajului;**

-**Gral Mihail** (șef M.St.M), reîntors dela ședința cu ofițerii superiori,

a transmis că **armata ar putea rezista maximum 2 săptămîni;**
-Gral Niculescu (ministrul Armatei), exact ca gral Mihail;
-Patriarhul Nicodim a votat pentru **acceptarea arbitrajului;**
-Membrii guvernului, fără excepție, au votat **pentru acceptare;**
"Regele ,cu glas care suna fals și fără nici o vibrație, a încheiat printre fumurile țigaretei
 că **ar fi fost pentru rezistența cu armele,**
 dacă ar fi fost posibil"
Consiliul s-a încheiat cu **acceptarea** ,
fără să bănuiască că Ardealul va fi despicat în două. (p.318-319)

Crainic /: "**Vinovații**"

"Vina o poartă exclusiv politica democratică a României, care a paralizat sistematic orice tendință de apropiere de puterile Axei.

Mulțumită acestei **politici dezastruoase**, România s-a găsit la 1940 cu desăvîrșire izolată într-o Europă trîntită la pămînt și avînd în față puterile ostile ale Axei, animate numai de gîndul sancțiunilor împotriva ei.

Sentința dela Viena e corolarul firesc al acestei stupide și criminale politici democratice. Autorii pierderii Ardealului și Cadrilaterului sînt național-țărăniștii și liberalii ,care au guvernat țara în timpul regelui **Carol al II-lea și au stîrpit în sînge ideea apropierii de Germania sau măcar de Italia.** (p.321)

Crainic /

31) **Mihail Sebastian**, "Jurnal", **1935-1944**, Ed.Humanitas, 1996.

Ediție îngrijită de Gabriela Omăt. Prefața de L.Volovici

Sebastian /: **Mircea Eliade**

[25 sept.'36] Aseară Mircea a izbucnit deodată ,în mijlocul unei conversații despre **politica externă, despre Titulescu:**

M.E.: <Titulescu? Ar trebui executat. Pus în fața unui pluton de mitraliere. Ciuruit de gloanțe. Spînzurat de limbă.>

M.S : de ce Mircea? Îl întreb surprins.

M.E.:<Pentru că a trădat .**Înaltă trădare.** A încheiat cu rușii un **tratat secret** ,pentru ca în caz de război să ocupe Bucovina și Maramureșul.>

....Tot incidentul l-a deprimat.. "**El este un om de dreapta**, pînă la ultimele consecințe. În Abisinia, a fost cu Italia. În Spania ,e cu Franco. La noi, e cu Codreanu." Crede orbește ce-i spune Stelian Popescu ,de la "Universul"...

(p.84-85)

Sebastian/ : "**Pactul**" **Războiul**

[23 august'39] **LD :doar pentru atmosferă și pată de culoare; reacții ; lipsa de informație ,bijbîiala, cotidianul bucureștean;**

[1-5 sept.'39] **cafeneaua ;intelinghenția; ipoteze; pronosticuri ;**

(p.226-233)

[21 sept.'39] Asasinarea lui Armand Călinescu

[mai-17 iun.'40] Războiul din Vest. Căderea Franței, Belgiei, etc etc...

Căderea Parisului ...Capitularea ...Pe turnul Eiffel, zvastica...

L.D dar culmea !!! Ultima însemnare, 17 iunie'40! Și la Sebastian lipsește astfel pierderea Basarabiei, Bucovinei, Ardealului și cu tot ce a urmat .

Sebastian /

[1 ian.'41] de la căderea Parisului ,a renunțat să mai scrie. Reia. (p.285)

Sebastian /:

Notă .23 august 1944 _____

"Noaptea de miercuri spre joi-petrecută cu Pătrășcanu, Belu[Zilber] și atîția alții ,imediat după lovitura de stat, în casa din strada Armenească ("casa istorică") - a fost noaptea de delir.[...] Toată noaptea am scris pentru "România liberă " care trebuia să apară în zori. Eram fericit că întîmplarea mă făcea gazetar ,în chiar noaptea victoriei." (p.556)

32.) Alexandru Şafran, Şef rabin al Genevei, fost Şef rabin al României

"Un tăciune smuls flăcărilor" Memorii

Comunitatea evreiască din România .1939-1947

Introducere Jean Ancel .Editura Hesefer, 1996

Şafran /: **şef -Rabin**

[26 iunie'40] **Ultimatumul sovietic** ducea la **dezintegrarea statului român**. România trebuia să cedeze Basarabia și nordul Bucovinei, Uniunii Sovietice, mai târziu, nordul Transilvaniei, Ungariei, sudul Dobrogei, Bulgariei , fiind obligată să se alieze cu forțele Axei. "**Aceste evenimente** au avut, între alte urmări, **o modificare a întregii politici față de evrei** și promulgarea **legilor rasiale** după modelul celor dela Nurenberg "

(vezi **fișier Minorități**)

(p.50-51și următoare)

33.a.) "Din luptele tineretului român".1919- 1939.(Culegere de texte)

Editura Fundației Buna Vestire, 1993. Responsabil **Duiliu Sfințescu**.

Codreanu /: Politica externă [30 mai '36] **Circulară**.

Lumea românească sănătoasă este îngrijorată de soarta țării pe care o joacă în mâinile sale, foarte debile, dl. **Titulescu**.

Noi românii, înțelegem că **DI Titulescu este un talent**, este **mai puțin o inteligență și aproape deloc o înțelepciune**.

#Apropierea de Rusia.

1."Este un gest de trădare, pe care poporul român îl face față de Dumnezeu și față de ordinea morală a acestei lumi și

față de popoarele care stau în slujba acestei ordini, [Axa !]

în războiul cu puterile nimicitoare ale răului.[...]"

2."De vor intra trupele rusești pe la noi și vor ieși învingătoare,

în numele Diavolului, **cine poate să creadă** , unde este mintea care să susțină , **că ele vor pleca de la noi, înainte de a ne sataniza,**

adică bolșeviza ? Consecințele? Inutil a le discuta." (p.112)

Codreanu / : Memoriu către Rege și oamenii politici.

[5 nov.'36] Nu dorește să superepe nimeni cu părerile sale, în polit.ext. dar este viorba de "viitorul țării noastre".

/ "Tot ce fac **politicienii români în politica externă** , fac pe carnea, pe sîngele și pe răspunderea noastră. Bine, rău, ei **și-au trăit viața**.

De acum **urmează a noastră**. Este îngrozitor ca faptele și atitudinile lor de astăzi, să atragă o mare răspundere pe umerii generației noastre.

Este cutremurător să ne gîndim că noi, tineretul de azi, să fim condamnați **a asista la**

împărțirea sau ciuntirea României Mari,

pentru a plăti păcatele unei **infame politici externe**. [...]

Supunem deci Majestății Voastre, gîndurile noastre :

"Cerem ca M.V. să pretindă tuturor celor care conduc sau manifestă păreri cu privire la politica externă a României, **să declare că răspund cu capul pentru directivele** pe care și le însușesc.

Așteptăm deasemenea **acelși gest** de mare curaj și de mare cavalerism , și **din partea Majestății Voastre** , în ceea ce privește **linia Regală de politică externă a României**.

În acest mod, **în momentul unei eventuale catastrofe,**

Țara ar cunoaște :și cui aparțin răspunderile ,și **natura sancțiunii."**

"Nu există :Mică Înțelegere, nici Balcanică . Cine crede în acestea , dovedește că n-a înțeles nimic. **Față în față stau două lumi**.

Sub presiunea lor , **în clipa războiului, toate combinațiile diplomatice se vor nărui ca niște castele de carton "**

(p.112-113)

L.D.Atenție! Text cenzurat de editori ?

unde este declarația cu..."în 48 de ore de la biruința legionară..." [!?!]

33.b)Constantin Papanace ,Stilul legionar de luptă.Concepția tactică a Căpitanului.

Editura Lucman, București,2004.

e)G de F și politica externă

*** Forța iudaică internațională**

[LD: o altă omisiune semnificativă din programul afișat de G de F:**politica externă**.
Și în această problemă, ca și în problema minoritară, explicații evazive și neargumentate ,dar demne de luat în seamă.]

CP: "Trebuia luată în considerare în conjunctura de atunci ,ca **o forță constituită**, fiindcă **ea oferă suport regimului democratic [?!?]** și, prin influența politică și financiară, **stăpâna de fapt situația internă" [?!]**

Cu toate că Mișcarea , punându-se pe plan de viitor, n-a afișat în acest timp în mod oficial poziția sa externă **[LD?!?]** totuși **perspicacitatea iudaică a văzut mai adânc** în ce direcție se **îndreaptă și antrenează spiritul Mișcării** ,opinia publică."

CP:"**Toate actele de dizolvare ale Mișcării au pornit mai mult din aceste sugestii** decât din convingerea **politicienilor români** care , văzând lucrurile superficial, **nu luau în serios Mișcarea** ,cu manifestările ei excentrice .

Perspicacitatea iudaică însă **a desprins traiectoria Mișcării** și, spre deosebire de cuzism, căruia nu-i acordau nici o importanță, văzând în el mai mult o divesiune comodă, **va urmări înăbușirea ei în fașă."**

** Biruința național –socialismului în Germania

CP: "**Biruința național-socialismului în Germania** (1933) va accentua și mai mult acest lucru.O verigă din lanțul de alianțe care încolăcea Germania și care va fi cu atât mai necesar , cu cât el va trebui să sufoce **Germania antisemită** ,era ,prin evoluția ei internă ,periclitată să se rupă.**Această asiduă preocupare a pus** (poate prematur) **Mișcarea pe plan internațional**

Prin renașterea Germaniei național-socialiste, alături de Italia fascistă, se creau , pentru prima dată,condiții ca o Mișcare antisemită din țară să nu aibă perspective de a se alinia într-o nouă constelație de alianțe și să devină factor de guvernare [?!?] **cu program antisemit ,anticomunist și antidemocratic."**

CP:"**Acest fapt va trezi în clasa conducătoare sau în acea parte din opinia publică , ce este mai ușor influențată din afară, mai mult interes și mai pronunțate tendințe de apropiere de mișcare [?!?]** , dat fiind că **faima realizărilor totalitare** va crea **o atmosferă favorabilă și pentru Mișcare** .De asemenea,**elementul săsesc** –o minoritate importantă – față de acțiunea iudaică antigermană, **se va apropia instinctiv de Mișcare** "[?!?] (p. 307-308)

* IG Duca supralicitează puterea iudaică

Prin preocupările externe,**Garda devenise un obiect central** , atât în politica internă cât și externă.În vara anului 1933, **Guvernul Vaida va fi demis pentru carentele față de Mișcare și înlocuit cu Guvernul Duca** care, pentru a înlătura rezerva Regelui Carol, **a supralicitat față de puterea iudaică [?!?]** în **angajamentele de a nimici Mișcarea Legionară.[?!?]** (Cf. *Revue des deux mondes*) Garda va continua să miște pe linia sa, iar rezultatele se vor vedea la procesul Gărzii (1934) (p. 308)

- Dizolvarea G de F

" **Din ordinul bancherilor iudeo-masoni de la Paris** – aceea ce d.Tătărescu numește **"voința internațională"** – **Garda de Fier a fost dizolvată și floarea tinerimii românești a fost bătută, insultată, însângeratată** – de o forță incomparabil superioară – iar acum **zace umilită în toate închisorile României Mari.Alții în mormânt , iar alții în spitale** , pe calea mormântului , cu toții **pentru absolut nici o vină** , ci numai pentru credința lor într-un viitor românesc mai bun, mai mare .**Nici o vină**.Insist.Pentru ca să nu se creadă la un moment dat că păcatele noastre ar fi impus măsurile de mai sus.De altfel ,lucrurile sunt controlabile."

Încă din luna iulie , G de F n-aorganizat nici o întrunire publică, n-a publicat nici un manifest ,n-a dat naștere nici unui conflict.**Singura activitate a "Gărzii"** a fost opera de

educație constructivă.: ridicarea unui cămin în Bucureștii Noi (Casa Verde)
În această situație a venit guv. Duca, cu neconținute amenințări că va dizolva Garda.
Ce putea justifica dizolvarea ?

1. Atitudinea noastră? Agitații? Acțiune subversivă? Teroristă? **Exclus !**

2. Vreo justificată de concurență la guvernare ? **Exclus !**

Noi nu lucrăm pentru prezent ,ci pentru viitor. N-am cerut și nu cerem să guvernăm. Nici nu ne interesează cine guvernează. Pe noi ne interesează România de mâine.[...]

Cum explică omul cu suflet de fiară, IG Duca , tot sângele pe care l-a vărsat , sângele românesc al camatrazilor noștri nevinovați ?(p. 317-320) 8. Atitudine și manevră pe plan extern

[LD.15 martie 2006.

Dacă se face un deliberat salt peste conjuncturi și consecințe, dacă se ignoră strădinițele clasei politice românești pentru a feri destinul României de destrămare și cotropire sovieto-bolșevică , dacă se face așa –zisa colecție de ipoteze și previziuni în materie, desigur că CZ Codreanu apare ca **unul dintre cei mai lucizi, cei mai morali și cei mai mari vizionari.**

Ce nu a mai apucat să afle CZC, este rezultatul la fel de tragic pe care l-a luat politica externă românească după plecarea lui Titulescu... abdicarea lui Carol II... guvernarea Antonescu -G de F , ș.a., ș.a. **Ideile sale trebuiesc cunoscute în integritatea conținutului lor, remarcându-i motivațiile ,fără să-i aplicăm tot soiul de etichete stigmatizante.]**

CP: "**Realitățile geopolitice vor da amprenta politicii externe legionare.**

Ea trebuie să tindă a asigura ,la răscrucea de drumuri unde se găsește poporul român, o bază teritorială solidă , pentru ca **doctrina legionară** , chintesența spirituală românească, **să prindă teren** ,unde se va afirma prin strălucire ."

I.

La realitățile cunoscute (panslavism, pangermanism) ,se prezintă **o latură nouă**, de ordin spiritual, **prin contrast ,față de imperialismul iudaic** pe plan material și spiritual. Aceasta va da caracterul **luptei între două lumi.**

Conflictele se vor depărta pe un teren de răspântie în istorie, fiindcă vor fi între două concepții care se exclud, între două lumi: lumea ariană și lumea iudaică.

...Rusia a fost totdeauna factorul paralizant pentru dezvoltarea românească. și primejdie permanentă. **Sub forma iudaizată (bolșevizată) ,această primejdie este agravată la maximum.**

/Divizarea Europei

*** Extrema stânga-dreapta**

Căpitanul :<Așadar este o chestiune de ordin extern;**întreaga opinie publică din Europa se îndreaptă către extreme.**Ei bine, extremele acestea ca două pitre de moară vor măcina încetul cu încetul toate partidele. **Priviți: în Europa sunt două extreme puternice extrema dreaptă și extrema stângă ,care se întăresc; la un moment dat , una din ele va învinge.**

În ceea ce privește **orientarea noastră, dacă este chestiunea să alegem între aceste două lumi extreme, suntem dintre aceia care cred că soarele nu răsare la Moscova ,ci la Roma >**

(Cărticica șefului de cuib., p.182-183)

...În această a doua fază, **acțiunea va lua un caracter direct** (vezi ciclul german) ,șabloanele vechii politici de " echilibru" vor cădea, și **lupta va lua aspectul său adevărat**

- 1936. Trădarea lui Titulescu

[LD :câtă bătaie de cap îmi dă mie politica externă a lui Titulescu ! (vezi fișiere)]

...La **30 mai 1936, Căpitanul** arată într-o Circulară **îngrijorările pentru soarta țării , pe care o joacă Titulescu :**

<Apropierea de Rusia este un gest de trădare [!] pe care poporul român îl face față de Dumnezeu ,față de ordinea morală, a acestei lumi și față de popoarele care stau în slujba acestei ordini , în războiul cu puterile nimicitoare ale răului.[...]

Gestul nostru murdărește în fața istoriei obrazul poporului român, îl dezonorează [!] .[...] De vor intra trupele rusești pe la noi și vor ieși învingătoare ,în numele Diavolului ,cine poate să creadă **unde este mintea care să susțină că ele vor pleca de**

la noi,

înainte de a ne sataniza ,adică bolșeviza ? [!]Consecințele? Inutil de a le discuta
**Dacă însă vor ieși biruitoare armatele creștine,rezultatul va fi împărțirea noastră ,
 desființarea statului român, ca plată pentru trădarea noastră .**

**Vom merge cu capul plecat noi, românii, și nici odată nu vom mai îndrăzni să ridicăm
 ochii și să privim în față neamurile cari au rămas , cu riscul vieții lor, pe linia onoarei.**

Ele au dreptul să ne disprețuiască văzând numai oscilațiile noastre de azi.>

(Circulara din 30 mai 1936, p.79)

/Răspunderile:clasa politică,Regele.

...La 5nov.'36, **Căpitanul va cere Regelui să pretindă tuturor celor care conduc
 politica externă a României, să declare că răspund cu capul** pentru directivele date:
 <Majestate,

*Nu dorim să supărăm pe nimeni cu părerile noastre în materie de politică externă.Acum
 este vorba însă de ceva mai mult decât o simplă părere,e vorba de viitorul Țării noastre.*

[...]

**Tot ce fac politicienii români în politică externă fac pe carnea, sângele și pe
 răspunderea noastră.Bine sau rău,ei și-au trăit viața.De acum urmează a noastră.[...]**

Este cutremurător

**să ne gândim că noi, tineretul de astăzi, ar fi să fim condamnați a asista la
 împărțirea sau ciuntirea României Mari, pentru a plăti păcatele unei politici externe
 infame.[...]**

**Cerem ca Majestatea Voastră să pretindă tuturor celor care conduc sau manifestă
 păreri cu privire la politica externă a României ,să declare că răspund cu capul [!]
 pentru directivele pe cari și le însușesc.Așteptăm ,de asemenea,același gest de mare
 curaj și de mare cavalerism și din partea Majestății Voastre [!] în ceea ce privește
 linia regală de politică extenă a României .În acest mod, în momentul unei eventuale
 catastrofe [LD 1940!]**

**Tara ar cunoaște și cui aparțin răspunderile , și natura sancțiunii .>(Circulara din 5
 nov.'36)**

*Război alături de URSS?

Căpitanul :<Dacă noi, tineretul, vom fi puși în situația tragică de a intra într-un război
 alături de puterile bolșevismului , împotriva celor cari apără civilizația creștină a lumii
 [...] declarăm pe față că **vom trage toți cu revolverele în acei ce ne-au dus acolo** ,și
 pentru că nu vom putea dezerta, pentru a nu face act de dezonoare,**ne vom
 sinucide**.Niciodată tineretul neamului românesc nu va lupta sub semnul Satanei,
 împotriva lui Dumnezeu .> (Idem)

**Mica Înțelegere !? Înțelegerea Balcanică!?

/1936.Solidaritate cu Italia fascistă

**<Nu există Mica Înțelegere , nici Înțelegerea Balcanică .Cine crede în
 acestea ,dovedește că n-a înțeles nimic .Față-n față stau numai două lumi.Sub
 presiunea lor,în clipa războiului , toate combinațiile diplomatice se vor nărui ca niște
 castele de carton.**

Aceste două lumi sunt:**statele revoluțiile naționale** , cari luptă pentru apărarea Crucii și
 a unei civilizații milenare ,și **Bolșevismul, cu anexele sale**,cari luptă pentru **nimicirea
 neamurilor și pentru prăbușirea civilizațiilor creștine** [...]> (p.368)

**< Discursul lui Mussolini este un răspuns sfâșietor și dureros pentru noi ,la
 atitudinea de mare vrăjmășie și de mare uneltire pe care politica noastră externă a avut-o
 față de Italia fascistă.**

**Această politică s-a făcut imp de 14 ani,unealta cea mai infamă a Masoneriei și a
 Iudaismului.[!] Masoneria și iudaismul ne-au adus aici unde suntem.Din acest punct de
 vedere ,socotim că **omul acestora ,Nicolae Titulescu,a făcut cea mai mare crimă față
 de viitorul statului român.Noi am primul stat din lume care, ca cea de pe urmă slugă a
 iudaismului ne-am repezit la ordinul acestuia să decretăm sancțiuni contra Italiei** într-
 un greu moment al istoriei sale **Italia consideră gestul nostru mai mult decât ca pe un
 gest de vrăjmășie : un gest de trădare a rasei latine.Se mai miră cineva de ferocitatea
 discursului lui Mussolini ? >****

(Circulara din 5 nov.'36,) (p. 368-369)

/1937.Alianță cu Axa

CP:" Această poziție o va reafirma categoric după un an , în decembrie 1937, când va preciza presei că :< **În 48 de ore de la venirea la putere ,Garda de Fier va încheia o alianță cu puterile Axei** > [!] Prin această **poziție categorică** se depășea orice acțiune pentru diversiune făcută de Carol al II-lea elementelor naționaliste în exterior și se dădea , în același timp,statului român **o rezervă pentru o anume conjunctură**.Aceste manifestări pe plan extern, ar părea lipsite de "diplomație" după stilul obișnuit.Momentul crucial însă, depășea acist stil al formelor , iar **Căpitanul** ,în starea lui de opoziție, **oferea votul de luptă** – era **același suflu eroic** care respira și **în toate sinceritățile lui Hitler din Mein Kampf.** " [!]

Faptul că n-a călătorit niciodată la Roma și Berlin să ceară ceva , îi va da toată tăria precizările categorice.Față de forțele adverse ,**precizarea poziției era fără nici un fel de echivoc** și cu o **sinceritate care mergea până la imprudență totală**.

Lupta dintre două lumi era polarizată în extremele lor din Germania național-socialiste și Rusia bolșevică, din vechile substraturi de expansiune : pangermaniste și panslaviste.
(p. 371-372)

* Problema jidovească

Căpitanul va răspunde insinuărilor :< **De 17 ani ,eu și camarazii mei n-am intrat într-o prăvălie jidovească, deși am trăit la Iași nu am intrat într-o casă jidovească, nu am vorbit cu un singur jidan , pentru că i-am considerat pe acest pământ ca vrăjmași ai nației mele**.Aceasta era nelămurirea dumitale ? Că eu cer libertatea la alegeri pentru jidani ? C-o să-i oprești d-ta și eu o să-i apăr ?Nu domnule ! **Eu cer libertatea la alegeri pentru neamul meu , pentru tinerimea neamului meu ,care acum 4 ani ,la alegerile din urmă,din ordinul puterii iudaice sub teroarea cea mai nemiloasă o parte apuca pe drumul spitalelor o alta ,de peste 10 ani drumul tuturor închisorilor**.**Eu cer libertatea pentru neamul meu tocmai pentru ca el să-și poată sfârâma și scutura jugul puterii iudaice ,care-l apasă în țara sa,în legile sale**.

Misiunea istorică a generației noastre este rezolvarea problemei jidovești .Toate luptele noastre ,de peste 15 ani, scopul acesta l-au avut, și toate eforturile vieții de acum încolo , scopul acesta îl vor avea.Și tu mă întrebi dacă nu m-am vândut jidanilor ? Nu te uiți pe fruntea mea, nu te uiți pe trupul meu,cum stă rană lângă rană căne de prieten? > (Circulară, p.225-226) 11.Garda de Fier –ținta bătăliei politice

Rezultatul alegerilor nu va indica pentru Carol soluția reală a crizei politice interne, fiindcă **forța iudaică** ce sta în spatele lui **urmărește exterminarea G de F și a Căpitanului**

*Presiunea iudaică internațională .

CP:"**Iudaismul internațional** presa acum intens.De altfel,după cum am văzut,**prigoana împotriva Mișcării Legionare s-a accentuat** pe măsura dezvoltării sale.După venirea la putere a Partidului Național-Socialist în Germania ,**măsurile represive** luate de autorități împotriva Mișcării **au căpătat un caracter de adevărată exterminare**.

Cercurile plutocratice care pregăteau încercuirea și sufocarea Germaniei național-socialiste erau **alarmate** că într-o țară aliată și condusă de politicieni total aserviți lor, cum era România, se dezvoltă **o viguroasă mișcare populară , cu adânci afinități și simpatii față de statele Revoluțiilor Naționale**.Teama că **s-ar putea crea o breșă de alianțe** , necesară politicii de încercuire ,a devenit generală în aceste cercuri internaționale

După experiența făcută cu celelate revoluții naționale care repurtaseră un succes, ajunse victorioase la putere,**pentru care iudaismul își imputa o anumită "carență"** că nu le-a înăbușit violent încă din fașe ,**s-a preconizat acum metoda forte pentru nimicirea Gărzii de Fier și a conducătorului său**." (p.388)

-12 mart'38.Felicitare către Hitler :anexarea Austriei

< **Cu nespuse bucurie salut victoria adevărului în Austria germană**.

Toate **puterile iudeo-francmasonice sunt înfrânte înaintea luminii triumfătoare a devărului**.

Dvs sunteți purtătorul acestei lumini și nci o putere nu va putea, vreodată, să o înfrângă

>

(Idem, p. 401)

≡1937/38.Concepția tactică între deziderat și conjunctură

[LD: preiau explicații și argumente de la Papanace , pentru că el tâlmăcește din proximitate gândurile și acțiunile lui CZC ,în alternativele ce i s-au oferit .Confruntate cu alte surse , poate voi ajunge la o cât mai apropiată interpretare a acestui episod încălțit,

plin de culise și mistere]
(p.398-407)

b)Pe plan intern

Singura forță efectivă era cea reprezentată de **Iuliu Maniu**.Nu putea fi nici ea certă , din cauza țelurilor sale politice.Legătura cu **Vaida** , care era o diversiune a regelui, a fost întreruptă.

Se știa că **misiunea lui Vaida** urmărea **două obiective : anihilarea politică a lui Maniu și captarea Mișcării Legionare** .Căpitanul a întors manevra .A simulat o vreme concursul în sprijinirea lui " numerus valahicus" -Conjunctura internațională

Conjunctura internațională încă nu era propice pentru o fază de guvernare legionară , dar mergea în acest sens.Odată cu Anschluss-ul Austriei, prestigiul Germanie începea să crească vertiginos. Legionarii , în închisoare, puteau aștepta verificarea dreptății lor ; până atunci, ei nu vor face dificultăți .

¤ Legiunea -rezervă a Regelui în perspectiva diplomatică.

" În ceea ce privește persoana Regelui , am lărgit mai mult cadrul formulei date de Căpitan " **de a nu-l atăca** " .[-----] Tema care trebuia difuzată era :

< **Conducerea Legionară nu privește sentimental acțiunea Regelui** .

Se recunoaște că **România este angrenată într-un sistem de alianțe care nu pot fi schimbate decât la momentul oportun**. Până atunci, **Regele trebuie să dea** , la rigoare, **aprehensiunilor aliaților actuali dovezi că ia măsuri** chiar impresionante **pentru a evita o altă orientare . Acest lucru îl înțelege Conducerea Mișcării Legionare în frunte cu Căpitanul ; și ca rezervă a Regelui , legionarii înțeleg să aștepte în liniște , chiar și în închisori >**

< **Pericolul** consta în faptul că **unii politicieni nu înțelegeau această eventuală linie mare a Regelui , vrând să împiedice o viitoare conlucrare a Regelui cu tânăra generație** Deci **necesitatea localizării răspunderii** la anumiți politicieni, sau mai bine zis **a lui Armand Călinescu , și justificarea într-o oarecare măsură a liniei regale prin cerințele de moment ale politicii externe**. >Acest p.d.v. a fost dfuzat pentru contrabalansare , chiar dacă năștea nedumeriri că **justificau " tocmai capul răutăților "** [-----]

C.Papanace / febr,'43,retro ' aug..'38

C.Papanace / febr,'43,retro' 13 - 28 nov.'38

[Turneul diplomatic al Regelui (Londra - Berlin)

¤"Revoluția" lui Horia Sima din Ardeal

" La 13 noiembrie s-a anunțat oficial vizita **Regelui la Londra**. Imediat au început să circule zvonuri despre **asasinarea Căpitanului**. Sursa era serioasă.**Gabriel Marinescu** , Costică **Argetoianu** , ar fi declarat următoarele :< **când regele se va întoarce,Codreanu nu va mai exista** . >"Generalul Coroamă (șeful Gărzii Palatului) ,foarte atașat sufletește de Căpitan ,

a cărui soție era înfocată partizană a Mișcării, le spusese că **Regele nutrește gânduri asasină** asupra Căpitanului ,dar a ezitat .Erau acestea **indiscrețiile clasei conducătoare**, flecară și neserioasă , sau se urmărea **o provocare a legionarilor ?**

Cei trei din Comandament -Papanace, Sima și Cristesc -s-au întâlnit în grădina lui Titi Cristescu și **au făcut un text** ,care s-a răspândit .Concomitent , probabil la sugestia Poliției, circula și un **Manifest al Căpitanului** ,în facsimil, care **îndemna la răbdare și liniște** .

"Politica de dare la fund a Mișcării Legionare , în sensul că nu s-au produs reacțiunile care se așteptau ,a vrut s-o folosească Regele Carol al II-lea , spunând la Londra cu emfază că a reușit să înăbușe Garda de Fier ." [-----] ¤29/30nov.:Asasinarea Căpitanului .

"**Ziua de 29 noiembrie a trecut cu greu** ,de înfrigurarea temerilor. [-----]

Imediat după prânz, auzim vocea găunoasă a crainicului de la radio , anunțând că peste puțin timp se va difuza un important **Comunicat al Corpului II de Armată** . Am tresărit ca mușcat de șarpe.Ce să fie ? S-a citit apoi Comunicatul Oficial , prin care **se anunța asasinarea Căpitanului ,Nicadorilor și Decemvirilor** .Conținutul lui era : < **În noaptea de 29/30 noiembrie cr. s-a făcut un transfer de condamnați la închisoarea R.Sărat la București-Jilava. În dreptul pădurii ce corespunde km. 30 de pe șoseaua Ploești-București , pe la orele 5 , automobilele au fost atăcate cu împușcături de**

necunoscuți care au dispărut și în acel moment **transferații**, profitând de faptul că transportul se făcea în automobile Brek tip jandarmi , deschise și pe timp de noapte cu ceață deasă , **au sărit din mașini , îndreptându-se cu vădită intenție de a dispărea în pădure .Jandarmii , după somațiile legale, au făcut uz de arme.**

< **Au fost împușcați :**

▣ **Prima mișcare autoritară decapitată**

[LD :foarte incitantă opinia lui Papanace privind faptul că **Garda a fost primul partid autoritar clădit pe principiul " șefului unic " care a fost decapitată !** Era în toamna anului 1938 , când **Mussolini, Hitler, Franco ...** ajunseseră stăpâni în țările lor și când acțiunile își urmau drumul triumfal . Nu știu dacă să scot din asta vreun specific românesc.... având în vedere felul cum a fost lichidată și... ce a urmat .]

Seara, s-au întâlnit în grădina lui Titi Cristescu : Horia Sima , Vasile Cristescu , Victor Dragomirescu , Nae Smărăndescu , Stelian Stănicel Toți erau îndurerăți și cu ochii înroșiți de plâns.[---] În acel moent de durere **am văzut toată neseriozitatea treburilor de mai înainte** . Deși preconizasem să se renunțe la periculosul joc " de-a revoluția" ,și să se facă anumite **echipe de oameni siguri și înarmați** , de care să se poată dispune în orice moment , **nimic nu era pregătit** .În loc de aceasta, s-au făcut **câteva provocări desordonate** și fără nici un rost pozitiv pentru Mișcarea Legionară . Acestea **au dat un prilej** în plus să se pășească la **asasinarea Căpitanului** .

[-----] **Horia Sima nu avea nimic organizat** în cazul că ar fi fost necesară această bătălie [-----]Astfel că acum, **formulele exaltate și " revoluția " dispăruseră** .

/Horia Sima părăsește țara

A încercat să refacă legăturile cu Horia Sima, dar nu s-a putut . A aflat mai târziu că,după asasinarea lui Cristescu ,**pe 4 febr.'39 , a trecut frontiera.**

A rămas surprins că **nu a lăsat nici o vorbă de plecarea lui** .Enigma lui a devenit și mai mare când a aflat mai târziu că **a lăsat pe Vârfureanu să facă legăturile cu organizațiile !**

"Vârfureanu, omul de încredere a lui Horia Sima, în toate revoluțiile pregătite și neisbutite până atunci , **dovedit mai târziu agent informator, este cheia atâtor nenorociri** .

Mă întreb însă, cum de n-a căzut Horia Sima care avea mereu contact cu el ? Iată un lucru care va trebui explicat . [-----]

Cu această **îndoială în inimă** și cu gândul la viitorul Legiunii , îmi dădeam seama și mai mult de **copleșitoarele greutăți** , după cum și de **covârșitoarea datorie** , răspundere , ce ne incumbă - nu numai nouă, **celor de la conducere ,ci și fiecărui legionar în parte –pe drumul nou pe care trebuie să pășim de acum înainte, pe drumul FĂRĂ CĂPITAN "**(p. 135)

C.Papanace

34) Documentar L.D: "problema minorităților" în foruri internaționale.

a)b) c) d) e) f) g) h) ș.a. 1918-1928

vezi obligatoriu pe larg și context la Regim minorități .

Guvern Maniu Legislatura I PNȚ. Sesiunea I-a, 1928/'29

35.) Vintilă Brătianu , Declarație la Consfătuirea PNL, 11 dec. 1929 .

"Suntem astăzi în situația de **apărători ai României Mari.**

Țara este pîndită de la răsărit și de la apus de dușmani periculoși.

Cei de peste Nistru , **sub masca teoriei comuniste** , nu fac altceva decît să continue **politica veche a țarismului** de expansiune spre Constantinopol.

Sunt forme noi , de idei politice , care îmbracă o veche politică .Într-un recent congres ținut la Moscova, **Stalin și Bucharin** , conducătorii de astăzi ai Rusiei Sovietice ,

au vorbit deschis de **necesitatea distrugerii României și Poloniei.[!!!!]** [...]

De aceea , cît am stat noi la conducerea țării , am fost călăuziți de ideea

că **nu e bine să lăsăm să se dezvolte** la noi **acțiunea comunistă.**

Guvernul actual, însă , a făcut **imensa greșală** de a sprijini

prin lipsa sa de vigilență - această acțiune.

Se va vedea curînd care sunt consecințele acestei politici. [...]

De partea cealaltă, **ungurii peste Tisa**, caută să lovească în unitatea și integritatea statului nostru , prin acțiunea ce o duc pentru **desființarea tratatelor de pace.**

Ambele primejdii sunt mari și ele nu vor fi înlăturate decît dacă poporul își va face datoria. [...]" ("Dimineața", 12 dec. 1928)

Vintilă Brătianu

36.) I.G.Duca (PNL), Declarație , 28 dec.'28

(DAD, MO. 4/'29, șed. 28 dec.'28 , p. 89)

" În ce privește **politica externă**, întrucît ea izvorăște din nevoile adînci și permanente ale Statului, **ea nu poate să se schimbe de la un guvern la altul .**

Credincioasă alianțelor ei , hotărîită să întrețină **raporturi prietenești** cu toate Statele, însuflețită sincer de spiritul **Societății Națiunilor**,

România trebuie, oricare ar fi divergențele noastre interne,

să urmărească în afară , o politică de pace, de respectare a tratatelor existente și de concordie internațională. "

37.) Iosif Pistiner (PSDR) ,Discurs la Mesaj, șed. din 31 dec.'28

(D.A.D., M.Of. nr. 8 / 1929, p. 344- 348)

[L.D. gîndire rudimentară, formule marxist- gheriste "aplicate" , ură pătimasă "de clasă", tendențiozitate de rea credință, contaminări cu lozinci din vocabularul bolșevic.]

Pistiner /'28

▣ **Politica externă.**

/ Se zvonește că s-a încheiat **un nou acord anti-sovietic,[!!!!]**

prin semnarea unei noi **convenții cu Polonia.**

- **IGDuca** :dta prezinți chestiunea sub **o formă inexactă**, fiindcă știi f. bine că **intențiile României sunt cît se poate de pașnice (aplauze)**

că **nu există în România nici un partid cu intenții războinice**, există **unanimitate (aplauze)** și este bine că ea există **(aplauze) .**

Fiindcă, **pe cale de insinuare, ai căutat să strecuri** că partidul, din care fac eu parte , nu a avut în această chestiune o atitudine destul de hotărîită,

șin să-ți reamintesc că noi, **partidul și guvernul Național Liberal,**

am oferit Rusiei Sovietice , de două ori , încheierea unui pact de neagresiune , nu limitat , ci permanent " :

-Prima dată , de **Ion Brătianu**, la **Conferința de la Genua**, cînd Cicerin , Litvinov și Racovski au venit pentru prima oară în fața unui areopag european.

-A doua oară, la **ședința plenară a Ligii Națiunilor** (sept.'25),cînd el, **Duca**, a reprezentat România, **a reînnoit , în fața a 57 de puteri din lume, propunerea României pentru pact de neagresiune.**

-Pe lîngă asta, **Mitilineu** (guv.Averescu) **a reînnoit această propunere.**

"Cînd acesta este **adevărul istoric**, dvs **nu aveți dreptul să suspectați guvernele române** , oricare ar fi ele, **că nu am avut față de Rusia sovietică o atitudine de un absolut și definitiv pacifism "**

(aplauze întreaga Cameră)

- **Pistiner** :Nu a vorbit despre agresiune, ci de **zvonul unui acord anti-sovietic;"poate"** s-au adăugat lucruri noi ; el **nu a apărat niciodată Rusia sovietică ;socialiștii se deosebesc de comuniști .** (p. 348)

Pistiner intervenție Duca / dec.' 28

38.) GGMironescu (ministr. Externe), Răspuns la Interpelare, 14 ian.' 29

(DAD, MO.9, șed. 14 ian.'29, p. 357 - 359)

Eugen Crăciun (PNȚ, Tulcea) :interpelează prim-ministr.și ministr. de externe.

/La 30 dec.'28 , Comisarul sovietic a propus **guvernului polonez**, alăturarea neîntârziată a Pactului Kellog, pe calea unui Protocol. Aceeași notă a fost remisă și **gouv. leton**.

Această propunere a fost adusă la cunoștința gouv. român de către polonezi.

- **Care este atitudinea luată de guverul român față de această propunere indirectă ?**

G.G.Mironescu /'29

▣ **Stilul de lucru.**

"Asupra chestiunilor de **politică externă** este de **tradiție să se vorbească puțin.***

Această **tradiție este foarte bună.** Dar aceasta nu înseamnă că **Țara și Parlamentul** nu au **dreptul să fie informați.** Dimpotrivă [...] De aceea este neapărată nevoie ca acei ce conduc politica externă **să informeze la timp , țara, în mod franc și leal,** sub **rezerva de a nu stînjeni acțiunea diplomatică.**

Din cauza aceasta [...] am organizat la Ministerul de Externe , o dată pe săptămînă, **întrevederi cu reprezentanții presei române și a presei străine.**În aceste întrevederi săptămînale, **ministrul și secretarul general dau și primesc informații** cari ajută la lămurirea problemelor de actualitate în politica externă.[...]

Am ținut astfel **contactul cu presa și, prin presă, cu opinia publică. "**

/ "Doresc să transform **Comisiunile de Afaceri străine ale Parlamentului,**

în niște instituții vii, unde **să se examineze** cu toată atențiunea ,

problemele de politică externă"

* **L.D. : (necesitatea dezbaterii publice a politicii externe)**

ideea prețoasă a lui **IGDuca** privind **necesitatea dezbaterii publice** a politicii externe , pentru **a solidariza națiunea cu acțiunea diplomatică:**

"**Pînă la război** -spunea Duca - în lumea politică de la noi și în viața parlamentară , **se vorbea foarte mult de armată și niciodată de politica externă.**

Politica externă era considerată ca un fel de **apanaj al bătrînului Rege Carol** și al **cîtorva auguri** , care erau în secretele lui.

A fost dintr-un anumit punct de vedere **o politică greșită** , pentru că **o adevărată politică externă** nu se poate face decît **solidarizînd națiunea întregă** cu acțiunea diplomatică a statului.

Atît de adevărat este acest lucru, încît, **la 1914**, cînd a izbucnit războiul mondial, a fost **o adevărată tragedie pentru însăși Regele Carol** , să vadă **opinia publică a țării străine de directivele** pe care El le imprimase politicii externe a României.El nu putea să aibă în acel moment **nici un reazăm** în nici un strat din **opinia noastră publică.**

De aceea , din acel moment ,**toți oamenii politici cu răspundere** la noi au spus :**de aici înainte nu mai trebuie să fie politica externă apanajul cîtorva.**

În limitele și cu tactul necesar ,

această politică trebuie să facă obiectul discuțiilor publice ."

(DAD,MO.20, 31 august 1932, p. 556 .)

G.G.Mironescu /'29

▣ **Pactul Kellog**

/ Republica polonă, aliata noastră , ne-a comunicat despre tratative la 2 ian.'29

Tratativele ruso-polone sunt în curs.Guvernul român a comunicat imediat opinia sa.

"**Cum negociațiunile dintre Polonia și România sunt și au rămas secrete,** **nu pot să vă comunic textul acestui răspuns al nostru."**

În orice caz, avea o bază de **solidarizare** a Poloniei și României (Aplauze PNȚ) și... răspunsul polonez dat Rusiei, "este cu totul **în vederile guvernului român."**

(Aplauze PNȚ)

/ **Pactul Kellog , încheiat la 27 aug.'28**,(după numele secretarului de stat SUA), semnat inițial de 15 puteri (printre care Polonia) , apoi de încă 47 (printre care Rusia și România)

obligă puterile contractante **să renunțe la război** , ca instrument de politică națională, și obligă **să tranșeze pe cale pacifică toate diferendele** care s-ar ivi între aceste state.

/**Pactul** conține 3 articole,în ultimul stipulîndu-se că va intra în vigoare , după ce va fi

ratificat de Statele contractante

(conform legilor naționale) și se vor schimba ratificările (la Washington) . Deocamdată, nici SUA nu a ratificat tratatul.

G.G.Mironescu /'29

▣ Propunerea Rusiei

/Propunerea Rusiei sovietice către Polonia și Lituania consistă în faptul că, **fără a mai aștepta ratificarea tratatului**, să se pună în aplicațiune acest tratat printr-un **protocol special**, cu intrarea lui **în vigoare imediat**.

/ Polonia nu are nici o obiecțiune, dar **dorește să se pună de acord cu celelalte puteri contractante**, pentru ca **problemele Europei orientale** să se trateze **simultan** și **uniform** pentru toate statele (adică cele limitrofe Rusiei)

/ Pe 12 ian.'29, Rusia a răspuns Poloniei printr-o **Notă** , în care vorbește **explicit de România**.

Din această situație **rezultă** :

România nu are ce răspunde, pentru că nu i s-a făcut nici o propunere.

Protocolul propus Poloniei, nu este un tratat nou, ci o punere de punere în aplicare mai curînd a Pactul Kellog ,încît dacă acest pact s-ar ratifica,

Protocolul propus de Rusia rămîne fără obiect.

/ Se pot constata ,însă , două fapte :

Statele care au aderat la Pactul Kellog , au exprimat **unele rezerve**;

Rezervele Rusiei sovietice sunt cele mai **numeroase** și **ating adînc diversele clauze** ale pactului.

Prin urmare, **o aderare la Protocolul rus**, ar putea fi considerată **o adoptare a acestor interpretări**.

G.G.Mironescu /'29

▣ Poziția României * .

/ " România face o politică profund **pacifică** .Toate **alianțele** pe care le-a încheiat , au de scop menținerea păcii .Toate aceste alianțe sunt **defensive**." (Aplauze PNȚ)

/ " [...] **România** a declarat de mai multe ori că, pe baza **respectării tratatelor internaționale** existente,

ea este **gata să încheie pacte de neagresiune cu toate statele dimprejur**, cu care nu are alianțe " (Aplauze PNȚ)

/ "[...] **România** dorește a trăi în **bune relații cu toate statele** și **nu va face niciodată o agresiune** .

România nu așteaptă **nimic de la un război**, ea așteaptă **totul de la pace**. (Aplauze PNȚ)

G.G.Mironescu / 29

* **Notă . Nae Ionescu , Pactul Kellog ("Cuvîntul" , 30 aug.'29, Antologie, p.29- 30)**

"[...] noi ne dăm seama de **zădărnicia tuturor acestor sforțări**.Există în lume o

categorie de **naivi** și o altă categorie de **șireți** care , din cînd în cînd, **se mai pun de acord** pentru a arunca în lume **o nouă formulă pentru pacea eternă**.[...]

ca și cum ea s-ar putea realiza ! Serios vorbind , toată această **agitație umanitaristă** nu ar putea duce ,

în cazul cel mai bun, decît la un rezultat pozitiv : la **împuținarea războaielor**.

Pîna acum, războaiele se făceau și pentru interese locale.Se puteau bate și bulgarii cu românii pentru "cadrilater" ,

ungurii cu cehii pentru o zonă de frontieră, italienii cu sîrbii pentru Fiume , de pildă.

După instituirea regimului de pace eternă, **războiul va fi rezervat numai pentru cei mari**.[...] Și atunci nu vor putea purta război decît **Anglia, America, Franța, Germania, Rusia, Japonia**.

Vor fi cel puțin scutite scutite popoarele mici ? Nu ; pentru că ele vor fi angajate totdeauna , prin interese , pe tabloul uneia din marile state .[...] **Pactul Kellog ? O încercare de a suprima micile războaie**.

De aici înainte **nu mai sunt permise decît războaiele mondiale** .[...]

categoria **șireților** [...] e întotdeauna de față la discutarea proiectelor de pace eternă

Prezența **naivilor** își are o altă explicație ! [...] Naivitatea lor e înduioșătoare și arată o oarecare slăbiciune.[...] **Pactul Kellog a fost semnat .Ei, și ?**
Răzvine [copilul] , tot tu ai dreptate : **< Lasă mă, să semnăm ! Parcă ce-i ! > "**
Pactul Kellog /

39.) **Petre Andrei (PNȚ) ,Discurs la mesaj, 16 ian.'29**

(DAD,MO. 11/'29, șed. 16 ian.'29, p. 404)

/ "Da dlor, suntem **perfect de acord** , că **în politica externă trebuie să înceteze orice divergență**.Este **politica întregii țări** și partidele politice sunt datoare să respecte **interesele superioare ale țării**, indiferent de credințele lor programatice, de idealurile lor în politica internă,

dar **trebuie să constat** și aici că **vechiul regim** [PNL,PP] a făcut **o mare greșală , a separat** prea mult **politica externă de cea internă. "**

/"[...] nu puteți tăgădui , că astăzi este așa de **strînsă relațiunea de interdependență între popoare** , încît nici unul nu poate trăi singur și complet indiferent față de celelalte.

[L.D : "**porți deschise** " ??]

Nu ne putem îngradi astăzi cu ziduri chinezești, peste care străinătatea să nu vadă ce se petrece în țara noastră.[...] nu se poate spune că politica pe care a dus-o **vechiul regim** , politica internă , politica economică și financiară , nu **ne-au adus acele amărăciuni** , pe care le-am avut de îndurat **din partea străinătății** și care , altfel, poate ne-ar fi fost cruțate ."

(detaliază , dînd ex. măsurii lui Vitiță Brătianu ,de naționalizare a petrolului, pînă în 1934.)
(p. 404-405)

Petre Andrei ' 29

40.) **V.Toncescu (raportor la mesaj)**

Discurs final la dezbateri Mesaj , 28 ian.'29

(DAD, MO.20, șe. 28ian.'29, p. 582- 590)

▣ **Unanimitatea partidelor :**

Coroana, politica externă, armata. (p. 582)

▣ "**Al doilea paragraf [din R.la mesaj]**

este acela prin care **Adunarea Deputaților aprobă politica externă anunțată de guvern** prin **Mesajul Tronului**.

" Această politică este **conformă cu firea , cu tradiția cu interesele permanente ale neamului nostru , find o politică hotărîită de pace.**

Această politică de pace este **întemeiată pe alianțele și amicitțiile existente**, de care ne leagă nu numai **tratatele internaționale în vigoare** , dar și **legătura indestructibilă** , pe care am încheiat-o prin luptă, prin suferință și prin victorie comună. (Aplauze)

Noi dorim ca **politica externă a României să fie condusă astfel** , încît să putem trăi în **raporturi de bună armonie cu toate țările civilizate** , uitînd tot ce ne-a putut despărți în trecut.

Adunarea deputaților, profund convinsă de binefacerea păcii pentru civilizație , nu putea să lase ocazia [...] fără a aduce **omagiul** său acelei instituții care este **Liga Națiunilor** și care , zi de zi, închină munca **sa nobilei idei a păcii ."** (Aplauze)

V.Toncescu /'29

41)**Ratificarea Pactului Briand- Kellog în Senat , 1 febr.'29**

(D.S. MO. 13 , șed. din 13 febr.'29 , p. 288- 303)

[L.D. este publicat și **textul tratatului , semnat la Paris, la 27 aug.1928 , și propunerile anterioare ale lui Briand p. 290-291]**

N.P.Romanescu (raportor) , Expunerea de motive

Pactul - care pune războiul în afară de lege - răspunzînd dorinței națiunilor civilizate, **"satisface interesele supreme ale poporului românesc și este în acord cu năzuințele lui."**

/România era gata , și pe viitor, "**să sprijine oricînd**, cu toate puterile ei, **acțiunile internaționale** care au de scop **să întărească siguranța statelor și trăinicia tratatelor dintre popoare.**" (p.288)

/ "Convingerea cu care **România a îmbrățișat marea instituție de la Geneva , aderarea deplină** și cu însuflețire la actul de solidarizare cu toate națiunile semnatare ale **pactului de înfrățire universală,**

ratificarea , acum , a acestei aderări de către aleșii țării ,

sunt **manifestații** neîntrerupte , neîndoioase, cele mai complect doveditoare a

pacifismului curat care prezidă la politica externă a României " (p. 288)

G.G.Mironescu (ministr. de ext.) :

/ Punctul de plecare a Pactului a fost **o propunere** făcută de **Aristide Briand** (6 apr. 1927) Statelor Unite, prin care **să se declare războiul în afară de lege, între cele două state.** La 20 iunie 1927, Briand a prezentat SUA un proiect de pact în acest senz.

Frank Kellog a venit cu propunerea ca pactul să fie semnat de toate popoarele lumii, căpătînd un caracter de universalitate.Așa s-a ajuns la Pactul Briand-Kellog.

/ Cum procedura de ratificare a Tratatului de către toate statele era îngreunată din diverse motive, URSS a propus semnarea unui Protocol , menit să pună în vigoare imediată pactul. România a hotărît să examineze cu bunăvoință orice inițiativă menită să întărească pacea (L.D. ! Vezi mai sus...) (p. 302-303)

ratificarea Tratatului Briand- Kellog, febr.'29

42) Protocolul cu Moscova , privind Tratatul B-K, Camera Deputaților,

14 febr.'29

(DAD, MO. 32, șed. din 14 febr. '29 , p. 1026-1029

La Senat s-a ratificat, în unanimitate, la 12 martie '29

[L.D. trebuie să fac un efort imens ca să mă obiectivez.Să fi fost acesta sincerul sentiment al lui Maniu !? GGMironescu!? al PNȚ !? al contemporanilor !?

Să fi pătruns și în politica externă , "duhul" trufiei care a caracterizat primele luni de guvernare ale PNȚ ? Sau... nu reușesc eu , știind ce a urmat, să privesc cu luciditate .

Va trebui să dau mare atenție acestui sentiment de "penibilitate" pe care-l simt față de ceea ce , cu timpul, se va numi "linia Titulescu "]

a) G.G.Mironescu (ministr. de ext.) :

Dă lămuriri privind rezervele și clarificarea situației dintre România și Rusia .Linia de conduită se poate rezuma astfel :

Nici o obiecțiune de principiu la propunerea Rusiei,

care atunci nici nu fusese făcută și României.

Semnarea sau aderarea la acest Protocol nu se putea face decît

simultan și în aceleași condiții ca și Polonia.

Înțelesul și rostul dat **Pactului Kellog** de către inițiatorii lui

trebuiau **să fie respectate.**

Protocolul trebuia să se extindă **la toate țările limitrofe Rusiei,** spre Occident.

Rezervele Rusiei la Pactul Kellog , trebuiau lămurite **în mod satisfăcător ,**

și situația dintre România și Rusia trebuia clarificată.

Mironescu /'29

▣ **Condițiile Protocolului .**

/ A avut fericirea să constate , de la început , că **Polonia a fost de acord** asupra tuturor acestor puncte. (Aplauze prelungite, îndelung repetate)

/ Negocierile conduse pe aceste baze, au ajuns la **un acord complet cu Rusia,** care a propus ca **Protocolul** să se semneze la **Moscova, la 7 februarie .**

"Nu s-a negociat alt nimic, decît punerea în aplicare a pactului Kellog "

(nu cum s-a zvonit în unele ziare)

/ Din cerințele enumerate, numai una nu este încă realizată : din statele limitrofe Rusiei, **lipsește Finlanda,** care încă **nu și-a dat adeziunea .**

Mironescu /'29

▣ **Semnificația Protocolului**

/ **Unii , foarte puțini, pretindeau** că **Polonia și România** se înarmează și **stau la pîndă**

să atace Rusia ;alții , mai numeroși, pretindeau că **Rusia** se pregătește **să atace Polonia și România**. De aici , o stare de nesiguranță și veșnică grijă , pentru aceste regiuni europene, cu consecințe defavorabile politice, economice .
Prin semnarea Protocolului, **popoarele din această zonă**, se leagă în mod solemn să nu folosească calea armelor, **repudiază războiul**, vor soluționa pe cale pașnică diferendele.
/ **S-a stabilit o legătură** între statele regiunii , **o solidarizare** a statelor de la Baltica la Marea Neagră, de la care se pot aștepta multe în viitor.
/ **Alianța dintre România și Polonia** s-a întărit și s-a dovedit că poate da roade mari.
(Aplauze prelungite la toate grupările)

Mironescu /'29

▣ Probleme controversate .

Presa românească și străină a discutat mult chesctiunea "**rezervelor**" Rusiei la Pact și "**clarificarea**" situației dintre România și Rusia.

/ **Rezervele Rusiei** erau de natură ca **protocolul să fie inoperant** în cazul României. (Rusia interpreta drept "război" , ocupația militară și ruperea relațiilor diplomatice) Dar , la 31 ianuarie , Rusia a anunțat că își asumă obligațiile pactului Kellog,și, indirect, că renunță la "rezerve" .

/ Pentru clarificarea situației româno-ruse , **România a cerut** adăugarea în preambulul Protocolului rus **o precizare** : < protocolul este menit **să garanteze pacea existentă** între România, Polonia, Rusia, Letonia și Estonia .> După tratative , s-a admis ...

<pentru a contribui la **menținerea păcii existente** între Statele semnatare. >
"Prin această precizieune , **situația dintre România și Rusia este clarificată** " [?!L.D.]

Ambele state declară că se găsesc **în stare de pace**, și că voiesc să contribuie la **menținerea acestei păci**, actualmente existentă. (Aplauze prelungite la PNȚ)

/ Se mai ridică o problemă : **România nu are relații diplomatice cu Rusia sovietică**. Cum să-și pună semnătura pe Protocol ? S-a hotărît să se trimită la **Moscova**, ca **plenipotențiar** , ministrul nostru la Varșovia, **Carol Davila** , care a fost primit cu cea mai deplină curtuazie.

Mironescu /' 29

▣ Scepticism / optimism .

Sunt unii sceptici "care se îndoiesc" de "**valoarea practică**" a acestui "**mare act internațional**" încheiat la Moscova.

Dar pentru a ne îndoii de aceasta , trebuie

"să punem la îndoială sinceritatea Statelor care l-au semnat ."

"Eu refuz să pun la îndoială această sinceritate [LD !!!] (Aplauze PNȚ)

"Dacă lipsește încrederea , totul este inutil.Nimic serios nu se poate face.

Nu se poate însă admite ca **angajamentele solemne** luate în fața propriilor popoare și în fața lumii întregi, **să fie desconsiderate**.De aceea , am convingerea că prin semnarea Protocolului de la Moscova, **un mare eveniment mondial** s-a săvârșit ." (Aplauze PNȚ)

Un eveniment de însemnătate pentru "**istoria omenirii**" și pentru "**pacea lumii**" , sperăm chiar "**perpetuă**" , "**garantarea păcii mondiale**" etc etc.....

rod al alianței româno-poloneze, de care **România** trebuie să fie **adînc satisfăcută**.

(p. 1026-27)

(Aplauze prelungite la PNȚ)

G.G.Mironescu /'29

b) N.Iorga (PND) :

oricine, din orice partid, nu poate decît **felicita ministrul** care

a izbutit să ducă la bun sfîrșit acest protocol, cît și auxiliarul său inteligent și energic, Caol Davila. (aplauze PNȚ) ; **f.bine** a procedat d. ministru cînd a provocat apluze generale pentru **loialitatea Poloniei** ; **ne bucurăm că guvernul sovietic a luat altă**

atitudine ,decît cea avută acum cîteva luni , cînd comisarul de război , "**cetățeanul Voroișilov**" , anunța "**apropiata sosire a cazacilor săi la Galați și Cernăuți**" ;

este f.bine ca la Moscova , oricine va guverna , să aibă față de **țara lui "dă-mi pace**" , care este România, **aceeași atitudine**. (aplauze unanime)

Iorga /'29

▣ Plebiscit în Basarabia ?!

/ "Ar fi însă o mare greșală dacă s-ar crede că în acest protocol se cuprinde recunoașterea întregă a dreptului nostru asupra uneia din cele mai scumpe părți ale moștenirii noastre etnice și istorice. Simt rezerve sub însăși forma acestui act și știu de ce natură sunt aceste rezerve. Ni se făgăduiește pacea, dar se dorește în cercurile conducătoare de acolo - sau mă înșel prea mult și nu înțeleg nimic din istoria contemporană - se dorește nu știu ce plebiscit (aplauze unanime) pentru că asupra Basarabiei nu poate exista plebiscit " (aplauze unanime)

/ Mai întâi , pentru că suntem acolo , și "n-avem nici o intenție de a ieși din marginile dreptului nostru " (aplauze prelungite, unanime)

/ Al doilea, pentru că plebiscitul s-a avut .Dacă în Basarabia ar fi un partid rusesc care dorea întoarcerea la altă stăpânire , o făcea, au fost atâtea alegeri (aplauze unanime) .

/În sfârșit, "plebiscitul este absolut imposibil materialmente , este un vis metafizic, o cerință de ideologie politico-socială , care nu se poate îndeplini." (aplauze)

" A retrace ostașii noștri din Basarabia , ar însemna a întrona în această țară , unde oamenii încep abia practica vieții libere, a întrona anarhia, care a fost și s-a suprimat sub acel steag românesc, care are ,pentru aceasta , meritul să rămână întotdeauna în Basarabia. " (aplauze prelungite, exclamații de bravo)

Iorga /'29

▣ Rusia : spiritualitate ,cultură, sovietism.

/ Națiunea aceasta rusească,noi o înțelegem în literatura și arta sa, în cugetarea sa de acum câteva decenii, cu influență asupra culturii europene.

"România a fost una din cele dintâi țări care s-a lăsat pătrunsă de spiritul acela de largă umanitate și bunătate creștină , care se întâlnește în Turgheniev, în Dostoievski și în Tolstoi. O bună parte din literatura noastră de după 1880 a fost străbătută de spiritul nou pe care cugetarea rusească l-a adus în viața literară a lumii "

/ "Și noi nu putem uita că această cultură rusească vine, în cea mai mare parte, de la 5 români " Nu ar exista literatură și cultură religioasă rusă fără fiul de Domn Petru Movilă , care la Kiev a întemeiat cultura bisericească a rușilor .

Nu ar fi existat la sfârșitul sec. 17 , începuturi de literatură științifică rusească , fără moldoveanul Nicolae Milescu Spătarul . Nu ar fi existat începutul academiei rusești , de pe vremea lui Petru-cel Mare , fără măritul Domn al Moldovei, Dimitrie Cantemir.Nu ar fi existat legătură rusă cu cultura apuseană fără acel scriitor de mare talent , fiul lui Dimitrie Cantemir, care a fost Antioh Cantemir. Și , în sfârșit, nu ar fi existat teatrul rusesc , dacă întâiul care apus bazele literaturii dramatice în Rusia, nu ar fi fost Munteanul Herăscu, prefăcut mai târziu în Herascov.

Și eu doresc din toată inima ca Rusia , adevăratul popor rusesc, să poată intra din nou în legătură cu noi , însă....

/ ...pentru aceasta fiecare să înțeleagă că orice națiune are dreptul să se cîrmuiască așa cum vrea ea." (aplauze prelungite , bravo, la PNȚ)

"Cînd ar exista la Moscova un guvern care să admită că sovietismul este o formă politică specifică rusească , după cum regimul românesc de astăzi este o formă specific românească, ieșită din dezvoltarea noastră istorică , cînd fiecare se va gîndi la ceea ce se petrece în casa lui, mare ca la dînșii, mică cum este la noi, atunci oamenii din generațiunea mea , care au căpătat o îmbogățire și o înălțare din sufletul cel mare al poporului rusesc, vor fi bucuroși că încă odată în legăturile cari trebuie să existe între societățile omenești , s-a dărîmat un zăgaz, venit din greșala ideilor sociale și politice " (p. 1027)

(aplauze prelungite la PNȚ)

Iorga /'29

c) I.G.Duca (PNL) :

ca orice români, nu ne putem decît bucura că Statul nostru a reușit să iscălească la Moscova , cu reprezentanții guvernului sovietic, un pact care exclude războiul , în rezolvarea diferendelor dintre noi, deoarece politica României, este profund pacifică.

Duca /'29

▣ Rezervele la Pact .

/ Când aceasta chestiune s-a ridicat prima oară în Parlament,
a spus și repetă **cele 2 rezerve** :

Din preambulul Pactului ,**să fie eliminat orice echivoc, orice formulă care ar putea să ne slăbească situația**, privind drepturile noastre asupra **Basarabiei** , din cauza unor termeni "prea generali" .

Satisfacție că acest lucru s-a realizat , grație ajutorului **polonez** ;
Iscălirea unui pact cu Rusia, **să nu presupună automat reluarea relațiilor diplomatice**.
Duca / '29

▣ **Rusia Sovietică / Basarabia !**

/Noi am fost printre primele state care, încă de acum 7-8 ani, **am declarat că nu facem obiecții teoretice contra recunoașterii Rusiei sovietice** ; că fiecare țară, este liberă să-și aleagă forma de guvernare ; că **noi nu pentru forma de guvernământ nu reluăm legăturile diplomatice cu Rusia sovietică** .

/"Noi am spus însă : **nu putem relua relațiile diplomatice cu Rusia sovietică** decât atunci când ea se va hotărî **să recunoască drepturile noastre asupra Basarabiei**. "
(aplauze unanime) Și eu cred că trebuie **să ne menținem pe acest p.d.v.**

De trei ori am oferit Rusiei această posibilitate , dar ea a respins-o.

Duca /'29

▣ **Pactul de la Moscova .**

/Reprezintă doar o etapă , pînă ce Rusia va înțelege că "este inutil să stăruie în pretențiunile ei asupra Basarabiei, fiindcă această provincie este , și din punct de vedere istoric, și din punct de vedere etnic, și din punctul de vedere al principiului de autodeterminare al popoarelor, p provincie românească, pe care nimic și nimeni nu o mai poate despărți de la trupul patriei mume " (aplauze unanime prelungite)

(P. 1028) I.G.Duca '29

d) Ioszeff Willer (PNM) :

▣ **Satisfacție voalat condiționată**

/ "[...] noi , deputații maghiari , reprezentăm aici, în Parlamentul românesc, **un popor** , care în primă ordine , **își îndeplinește datoriile sale cetățenești** , pentru a avea bucuria morală **să-și pretindă îndeplinirea drepturilor sale** , asigurate prin **legile țării** și prin **tratatele internaționale**. "

/"Atunci când ,cu toată sinceritatea și cu toată energia , **pretind de aici** , de la tribuna țării , **asigurarea acestor drepturi** , vă declar tot așa de sincer , că populațiunea maghiară este dispusă de a-și îndeplini datoriile sale cetățenești, cu perfectă sinceritate , și la un moment dat , de a se lupta cu ultima energie."

(aplauze îndelung repetate și unanime)

/ " Vrem , dlor , să împărtășim tot așa , ca și toată bucuria, cu frații români, și de aceea salut , în această clipă solemnă, în mod respectuosși în modul cel mai sincer , pe guvern, pentru succesul său internațional " (aplauze îndelung repetate și unanime)

(p. 1028)

e)dr.N.Lupu (PT) :

felicită guvernul pentru acest "eveniment mondial" ; felicită **poporul polonez** pentru loialitatea sa; felicită pe **Litvinof**, care " a revenit"în privința poziției față de România .
Lupu /'29

▣ **Ideea pacifistă.**

/ "**După război, o falangă idealistă** a omenirii , pe de o parte, și **o altă falangă de conducători economiști** ai lumii , pe de altă parte, **și-au dat seama** că din cauza interdependenței economice dintre popoare , **războiul e o crimă contra civilizației** , nu mai sunt învinși de pe urma lui, ci cu toții sunt învinși, **și învinșii și învingătorii zac grămadă la pămînt.**"

/ În urma acestei lupte, conduse de cele două falange, s-a ajuns la **Pactul Kellogg**, un **început "palid" la opera de consolidare a păcii**. Ea se va putea desăvîrși

cînd **se va ajunge la dezarmare**, cînd fabricarea de muniții și arme va fi supusă **controlului internațional al Puterilor civilizate.** (aplauze unanime)
Lupu /'29

▣ **Protocolul /Basarabia !**

/De acord cu IGDuca, este **"un început"** , care "fatal", va duce la **"stabilirea de raporturi definitive de prietenie** între Rusia și noi, **prin recunoașterea Basarabiei "**
/ În această privință, cred că **nu există nici un rus civilizată** , care în fundul sufletului lui **să nu recunoască că această provincie e o provincie pur românească**, din toate punctele de vedere. " (aplauze unanime)

f) **O.Goga (P.P.):**

Sunt chestiuni mari, cînd solidaritatea națională călăuzește pe toți.
P.Poporului, mulțumit că s-a făcut un pas înainte .

▣ **Pactul Kellog >Tratatul de la Moscova .**

/ La ratificarea Tratatului Kellog în Parlament, prin partide, s-a afirmat atitudinea profund pacifistă a Țării Românești și încrederea în loialitatea Poloniei.
(aplauze prelungite, unanime)

/ **Ne-ar umple de bucurie dacă, și la Moscova**, iscălirea acestui Protocol, ar însemna o nouă eră în raporturile dintre noi.

Goga /'29

▣ **Duplicitatea Moscovei .**

/ "Constat însă cu regret, și acest lucru trebuie să fie relevat de la această tribună, că în presa sovietică, paralel cu semnarea Pactului, se înregistrează comentarii și tălmăciri , cari nu sunt favorabile cituși de puțin , ideii din care a emant acest pact ."

/ În oficiosul sovietic **" Izvestia "** se scrie : **<Renunțarea la război nu poate fi o renunțare a drepturilor noastre asupra teritoriului ocupat al Basarabiei.**

Dacă dl.Mironescu și-a făcut în această privință oareșcari iluziuni, ele trebuie să dispară în fața declarațiunii precise a dlui Litvinov.>

/ Trebuie **să respingem astfel de comentarii...**, apărînd , în orice moment, dreptul nostru asupra pămîntului Basarabiei. (p. 1029) (aplauze unanime)

g) **H.Otto Roth (PNG) :**

În numele **partidului german** și al **populației germane din Basarabia**, salutăm semnarea protocolului **"cu bucurie și satisfacție"** , considerîndu-l un pas înainte spre garantarea păcii generale și independența țării noastre . (aplauze PNȚ)

h) **Lotar Rădăceanu (PSD):**

/ **"Partidul social-democrat** , în perfectă concordanță cu politica sa de pace, expuse cu ocazia ratificării Tratatului Kellog, **ia act cu satisfacție de semnarea protocolului de neagresiune** între România și Rusia."

/ În politica sa externă, **România** trebuie să urmărească cu hotărîre **" normalizarea relațiilor diplomatice cu Rusia ."**

Rădăceanu /'29

▣ **L.D.: Notă critică unică, suspect de grăbită.**

/ **"Recunoscîndu-se** că România a fost și pînă acum în **relațiuni de pace cu Rusia**, **se recunoaște implicit** că starea de asediu **n-a avut nici o legitimare** din punctul de vedere **extern și constituțional** .

Cu atît mai mult, **PSD are dreptul să ceară** acum guvernului , **cu toată energia** , **să procedeze la ridicarea stării de asediu , în zona de frontieră**, conform declarațiunii făcută de dl. ministru de război, în numele guvernului; **să lichideze jurisdicțiunea militară pentru delictive politice** și să acorde cît mai în grabă **amnistia generală** ,

politică și agrară. " (p. 1029)

(aplauze la grup PSD)

i) **M.Landau (PNEvr., basarabean):**

"**Grupul parlamentar evreesc** nu poate decît să-și exprime **sincera și profunda sa bucurie**, cu ocaziunea evenimentului de o covîrșitoare importanță , care s-a săvîrșit la **Moscova**, prin semnarea punerii în aplicare **a pactului Kellog și salutăm guvernul care a reușit** să ducă la bun sfîrșit aceste tratative , prin care s-a pus încă **o bază puternică a păcii "** (p. 1029)

Finis dezbaterile la Protocolul de la Moscova , febr. '29

Guvern Iuliu Maniu .Legislatura I. Sesiunea II . 1929/ 1930

43.) Mesajul Regal ,deschiderea sesiunii a II, 15 nov.'29

(DAD,MO.1, șed.din 15 nov.'29, p. 1-5)

[L.D : subtitlurile, parantezele, sublinierile, colorările , îmi aparțin]

[Politica externă,GGMironescu]

" România urmărind mai departe **politica ei profund pacifică** , după ce **a reînnoit tratatele de alianță cu Cehoslovacia și Jugoslavia** , dîndu-le **un caracter permanent** , și a întărit legăturile ei de alianță , prin **convenția tripartită de arbitraj** cu Cehoslovacia și Jugoslavia (**ovațiuni furtunoase**) a semnat, în același scop, **tratatul de arbitraj cu Polonia** (ovațiuni) ; ar pe de lată parte **a încheiat cu Statele Unite ale Americii un tratat de conciliațiune și unul de arbitraj** (**ovațiuni furtunoase**)

De asemenea țara noastră a semnat pe baza noului tarif vamal , **o convenție comercială cu Turcia, și acorduri comerciale provizorii cu Polonia** (**ovațiuni prelungite**) iar acum este pe cale de a definitiva aceste acorduri și a negocia **tratate de comerț cu mai multe State.** (**ovațiuni prelungite**)

Participînd la **Conferința de la Haga** pentru lichidarea reparațiilor germane, **România a obținut o serioasă îmbunătățire** a situațiunii ce i se crease prin planul Yung.(**ovațiuni**) Ea a mai obținut ca în același timp **să se lichideze și reparațiile datorate de Austria , Bulgaria și Ungaria** , pentru ca astfel rezolvirea tuturor acestor chestiuni , izvorîte din război, să înlesnească apropierea popoarelor și să întărească pacea. (**ovațiuni**)

Avem convingerea că justiția și dorința generală de a consolida pacea, **vor învinge rezistența** ce se opun încă **lichidării echitabile a reparațiilor** și, sub influența crescîndă a Societății Națiunilor , **va începe o eră nouă** de colaborarea pașnică între popoarele europene. " (**ovațiuni furtunoase, bravo !**)

44.) Viorel V.Tilea (PNT,Cluj, chemărist), discurs la mesaj, 28 nov.'29

(DAD, MO 5 , șed. din 28 nov.'29, p. 61- 67)

Tilea /'29

[LD.: tînărul **Tilea**, remarcabil pregătit pentru problemele politicii externe;dar, parcă, cu tentă de elogiuri ierarhice menite să atragă atenția asupra capacităților sale]

▫ **Politica externă .**

Politica externă este lipsită de orice provocațiune, menținîndu-se pe **linie strict defensivă :**

Alianțele defensive cu Cehoslovacia ,Jugoslavia și Polonia ;

Pactul de neagresiune de la Moscova , cu Polonia și Statele Baltice,care ne garantează frontiera Nistrului, o verigă din lanțul de pace început la **Locarno** și terminate cu **Tratatul Briand -Kellog** ;

Tehnica aplicării idealului **Ligii Națiunilor** este **profund democratică** , se bazează pe **raționare și persuasiune**, în contrast cu principiul forței. Un vast **laborator internațional**, unde se urmărește pe bază științifică și politică : cooperarea **intelectuală**, colaborarea **economică**, asistența **financiară**, unificarea **legiferărilor**, combaterea **traficului** de stupefiante și carne albă, **ocrotirea** copiilor și femeilor, **tranzarea diferendelor** decurgând din tratate. (detaliază, explică, diversele planuri și acorduri încheiate)

Coloana vertebrală a politicii noastre externe este și va fi , și în viitor, **Mica Antantă. "Planul genial"** (cum îl numea un bărbat de stat englez), al mult regretatului **Take Ionescu** (dacă ar fi fost înțeleș la timp , ar fi asigurat frontierele)

/ Legăturile de prietenie și colaborare stabilite la consfătuirea din 1892 , la Viena, între **slovacii, sîrbii, românii din fosta Ungarie** , printr-o apărare reciprocă în nenumăratele **procese**, în **Parlamentul ungar**, prin **sabotarea războiului** austro-ungar, prin **sfărîmarea monarhiei** ... trebuiau continuate , în organismul politic-economic creat.

/ **Politica externă a României , s-a îmbunătățit** considerabil odată cu venirea **regimului Maniu**. "Oameni pătrunși de necesitatea colaborării internaționale **au întors din nou fața României spre apus**, cum spunea un prieten străin."

:) **"Xenofobia financiară , neîncrederea orientală**, a fost înlocuită cu o **voință fermă** de a face tot ce interesele țării admit, pentru a sprijini evoluția umană."

/ **G.G. Mironescu** , în sept.'28. a ținut cel mai frumos discurs al unui ministru român , la Liga Națiunilor, "impecabil ca formă , dar ferm ca fond " .

/ Genialul nostru diplomat, **Titulescu**, care apăra cu succes, interesele țării , de 8 ani, cu desăvîrșită măiestrie. (p. 64-65)

Tilea /'29

▣ **Optanții unguri . Revizionismul maghiar.**

/ **Guvernul "a încercat"** lichidarea chestiunii optanților , o problemă provocată de **un guvern liberal dintr-un sentiment de lăcomie fără saț [L.D. !!]** și în **contra sfatului** dat de la această tribună de d. **Iuliu Maniu** .

"Dar **oferta** pe care toată demnitatea a găsit-o de satisfăcătoare , **nu a îndestulat pe unguri**, pentru că ei **nu au nici un interes** să lichideze **diferențele cu răsunet internațional** , sperînd să rămînem tot noi în oprobriul internațional. Chestiunea este astăzi la un **punct cu totul opus [?!]** **reaua voință a Ungariei** va urma să fie judecată de **Conferința reparațiilor** ce are loc la **Paris** ."

" Tot atît de importantă este și **"dezarmarea morală, dezarmarea urii "** .

Poporul românesc este lipsit de acest sentiment. El nu dezarmează pacea prin înarmarea urii , care este **"precursorul înarmării materiale "** .

/ "Avem însă **un vecin** care **face din ură un cult patriotic**, o putere de existență și de amăgire. **El hrănește** zilnic , prin articole de presă, broșuri și vorbiri, toate sufletele și inimile **cu veninul urii**, în contra noastră și a prietenilor noștri.

Ungaria nu înțelege că colaborarea mai strînsă între popoare este împiedicată prin **sentimente josnice** cari încearcă să scoboare pe omul rațional și iubitor de dreptate , la **instincte animalice**. " (p. 65)

/ " Toată **campania de ură** urmărește să acopere regimul reacționar din Ungaria, prin **speranțele iluzorii ale unei redobîndiri teritoriale**, care să se poată prefăce , la un moment , **într-o explozie puternică "** [L.D: **premonițe confirmată**]

/ **În străinătate**, ea se folosește de mijloace mai dibace , mai adaptate spiritului civilizat apusean : **biblioteca** de sute de volume, în **5 limbi** ; captarea generației universitare cu **lucrări aparent științifice** ;prezențe la **simpozioanele studențești** ;

studenți străini invitați să viziteze Ungaria (studenți **englezi care** susțin că România a primit prin Tratat, mai mult decît se cuvenea, sunt dotați cu hărți în care localitățile românești sunt desemnate cu denumirile ungurești ;studenți **polonezi** care cred că românii sunt slavi ; student **francez** care își pierde admirația față de Mica Antantă ;studenții **nordici**, știu despre noi doar că avem petrol ; studenții **italieni** - durere! -

sunt cei mai înverșunați contra noastră: că suntem un popor "degenerat", că în România trăesc 5 milioane de unguri și este un "stat artificial și efemer";(p. 66)

Tilea /'29

▣ "Imaginea României" / Propaganda .

/ " **Guvernul** nostru ar trebui să aducă în discuția forurilor internaționale această problemă și să **pretindă cu hotărîre** ca să se impună Ungariei ,nu numai încetarea înarmării clandestine ale armatei lor, dar și **încetarea războiului sufletesc**, căci nu se pot numi altfel sentimentele pe care le cultivă față de noi, pentru că **rolul României** , în politica externă europeană, nu este numai acela redus al unor **sentimente culturale ale latinității** , el este cu mult mai vast : **țara noastră** trebuie să devie **sentinela păcii** la gurile Dunării , garantînd , prin atitudinea sa, **liniștea în sud-estul Europei**, tranzitul liber între apus și răsărit, nord și sud [...] " (p. 65)

Această politică întrunește **unanimitatea tuturor partidelor politice românești** " /Pentru succesul propagandei ungurești, "**numai noi suntem de vină** " , pentru că la bibliotecile lor, noi le opunem ...**2-3 broșuri neînsemnate** , pentru că **guvernele n-au făcut nimic pînă acum**.

/ Este o obligație primordială să creăm, "**o armată spirituală**" , o " propagandă temeinic organizată " , la care "**să se încopcie tineretul nostru universitar aflător în străinătate** " ,să sporească **schimbul de studenți** în cadrul Micii Antante... pentru că de partea noastră este "**adevărul** " . (p. 66)

VVTilea '29

45.) Petre Haneș (PNȚ, țărănist, deputat Ialomița), discurs la mesaj, 28 nov.'29 .

(DAD, MO. 5, șed. 28 nov.'29, p. 67- 72)

[**LD**.Titlurile, sublinierile, culorile , parantezele drepte, îmi aparțin.
Discursul întreg, în xerox. În calculator, dispersat problematic.]

P.H. :)În chestiunea **optanților** (care ar trebui să-i intereseze și pe ei),
nu-și dau deloc cu părerea .

X " Am vrea ca **dvs. - și nu noi - să spuneți** că **expropierea** s-a făcut deopotrivă pentru **toți proprietarii , indiferent de naționalitate ;**

X că **împroprietărirea țăranilor** s-a făcut **pentru toți țăranii** de pe acele moșii , iarăși,
indiferent de naționalitate ;

X că tuturor **proprietarilor**, iarăși, **indiferent de naționalitate** , nu li s-au dat bani lichizi , ci **bonuri de expropiere** . În sfîrșit ,

X să mai **spuneți - tot dvs, nu noi - că țăranii** de pe acele moșii **n-au bani să satisfacă pretențiile optanților "** (Aplauze PNȚ)

46.) M.D.Ralea, (PNȚ, deputat Fălciu) ,discurs la mesaj, 16 dec.'29

(DAD, MO. 14, șed. din 16 dec.'29 , p. 313- 317)

[**L.D**: discurs integral, xerox ; în calculator, dispersat problematic

Ar fi bine să-l compari cu cel din 1928.

Mai mult un **pamflet** ,decît un discurs parlamentar ;mai degrabă un **discurs electoral** ,

decît o argumentare doctrinară; o revărsare de **epitete și injurii** , cu excese

partizanale.Printre ele, mici "**bijuterii doctrinare**" despre **democrație**,

luate din laboratorul sociologului și omului de bibliotecă care era.]

Ralea /'29

▣ **Diplomația.**

Există o "**oarecare îngrijorare**" pentru **diplomația României** (el va face o interpelare pe subiect) ."Eu cred că o diplomație, care este astăzi **o diplomație de castă** ,o diplomație **bazată pe incompetență**, o diplomație care **nu este selecționată** după un criteriu special de **examene și de concurs**, o diplomație care în toate ocaziile dacă nu este direct **ostilă pentru noi politicește** , în orice caz **se comportă** în mod **neglijent , într-un mod pasiv**. (**aplauze la PNȚ**) **Cu o asemenea diplomație, nu putem** duce mai departe **destinele istorice ale țării noastre** ,cu atît mai mult cu cît ne pîndesc dușmani foarte periculoși,foarte înzestrați în raport cu noi."
(aplauze) (p. 317)

Ralea '29

47.) **N.Iorga** (PND,deputat Brăila; supleant la Dolj;), *discurs la mesaj, 9 dec.'29*

(DAD, Mo.9,șed.din 9 dec.'29, p. 181-188)

[**L.D.:** discurs complex, xerox.În computer, dispersat problematic.

Ca și altădată, greu de sistematizat, de condensat.

De aceea ,voi reproduce pe larg fraza lui.Sublineri, paranteze,supratitluri, îmi aparțin.

Pînă în acea zi, Iorga lipsise din Parlament, dar nu făcea "boicotare"

Anunță o "**declarație**", în realitate... **ține un discurs.**

Eu consider **discursul programatic** - pe termen imediat și în perspectivă -

El îl va experimenta atît în **guvernarea de "tehnicieni"** , dar , și mai ales,

în regimul personal-dictatorial al lui Carol II.

Important: **polemica** lui cu **Maniu**]

Iorga **Maniu** / dec.'29

▣ **Armata .Înzestrarea.** (vezi pe larg la Armată)

[**L.D :** **premoniție genială ? înțelepciune bătrînească ? capacitate de istoric ?**

este un autentic **avertisment-testament al lui Iorga și credință a lui Maniu**, făcut cu 10 ani înaintea tragediei din 1940. Cel mai bine ar fi să atașezi această susținere a lui (sau să o repeți)

la **Consiliul de Coroană cînd se discută ultimatumul sovietic.**]

/ "Ei bine dlor, în ceea ce privește armata , trebuie să spun că **societatea** noastră

privește cu cea mai mare grijă , **cu o sfișietoare grijă,**

viitorul, în ceea ce privește **mijloacele de apărare ale României."**

"Că a mers **d.Davila** și a **întîlnit niște sovietici** , mai mult sau mai puțin ironici, **care au consimțit să pună o iscălitură ?**

Dar **iscăliturile sovietice** au exact **aceeaș valoare** pe care o aveau iscăliturile **revoluționarilor francezi de la 1791-1792 ;**

ei împart lumea în două : împart lumea **între sovietici** , cu cari se vorbește serios,

și **între burghezi** ,cari sunt **niște proști, ce trebuiesc înșelați cu cuvinte** ,

pînă în momentul cînd **le faci ceea ce în credința lor , a sovieticilor,**

merită toată burghezia." [...] [...] [...]

[Dar uitați-vă d-voastre **ce s-a întîmplat acum în Asia.**

Nu s-au înțeles Sovietele cu chinezii.

Și atunci **Sovietele au trimis un nor întreg de aeroplan** , din acele aeroplan

au căzut atîtea **bombe ca să nimicească cîteva mii de chinezi,**

și a doua zi , restul chinezilor - cine să meargă la război , atunci cînd nu are

mașini de zburat , și-i cade moartea încap ! - **armata chineză nu a mai existat** ,

iar **Rusia a pus Chinei condițiile pe cari le-a voit** , și ,

cînd **au intervenit Statele Unite** , alături de alte Puteri,i-au trimis la plimbare .

[...] **Aeroplanele făcute în Germania,sau făcute de germani în Rusia, hotărîseră.]**

Care este situația **aviației ? a artileriei ? a gazelor asfixiante ?** situația de fapt a apărării

? de ce suntem **în urma polonezilor, cehilor, sirbilor ?** (p. 185-186) **să ferească**

Dumnezeu pe acel ministru pe care l-ar prinde nevoia apărării naționale , care **nu se**

știe cînd va veni [!!!] și asupra căruia - fiindcă așa este opinia publică , care nu împarte

vina **[!!!]** , între ce nu trebuie și cui nu trebuie -

și asupra căruia ar apăsa vina de a fi scos în război,încă odată,

ca liberalii în 1916, de a fi scos **România nearmată.** (p. 186)

▣ **Armată - continuare -**

Iuliu Maniu (intervenție) (prim.ministru,ad-interim laInterne) :

/ **Suntem de acord cu dvs.în ce privește această solitudine** ce aveți față de armată.

Dați-mi voie ,însă, să **contrazic unei afirmațiuni care cred că nu este obiectivă."**

/ " D-voastră **vă arătați îndoiala** dacă **armata noastră** poate astăzi **să corespundă**

îndatoririle sale. **Eu cred că pot să afirm că armata noastră și astăzi este în stare să**

răspundă îndatoririlor pe cari le are pentru apărarea țării. (aplauze prelungite la **PNT**)

Cred însă că **nu trebuie** să mergem cu **această critică atît de departe** ,

încît să prezentăm **armata țării** , ca una care ar fi într-o **stare dezolantă .**

Nu este așa, dle profesor."

" **Noi**, în înzestrarea armatei , plecăm de la punctul de vedere că **nu avem** și

că este departe de noi **intențiunea să facem un război de ofensivă, de cucerire.**

Armata noastră este susținută , este înzestrată, și voim să o ținem în deplină putere

exclusiv cu gîndul defensiv al apărării statului și a moșiei noastre , [atenție LD!] și nu ideea de a fi aici o stîncă de apărare a păcii ." (aplauze prelungite la PNT) În această idee este de sine înțeles că noi, pas cu pas și încă cu pași rezezi, trebuie să înzestram armata noastră cu cele mai moderne instrumente , ca să răspundă acestei meniri." (aplauze prelungite la PNT) (p. 186)

[L.D atenție! din nou, la Iorga ,

previziune genială, din nou intuiție de istoric,

care anticipează războiul din 1940, întoarcerea din august '44!

Iar la Maniu ...miopia, rigiditatea , în care va fi consecvent]

- Iorga : este firesc ca el să semnaleze lipsuri, iar Maniu să apere politica guvernului.

În ce privește rolul armatei ,

într-un eventual război, de "apărare" sau de "cucerire"....

el care nu este general , nu este militar, ci este istoric ...și știe că

"niciodată n-a putut cineva să hotărască anume ce caracter va avea un război care

începe. Sunt războaie de ofensivă cari se mîntuie în defensivă și

sunt războaie defensive cari , să ferească Dumnezeu, trec dincolo de apărarea

teritoriului, care este al nostru pentru tot timpul [...]

ă ne ferească Dumnezeu să fim siliți a preface un război de simplă defensivă , într-un

război cu un caracter de ofensivă [...]

De aceea, eu zic cum zice tot românul :

Să dea Dumnezeu să fie cum zici d-ta, să nu fie cum zic eu." (p. 187)

Iorga - Maniu / dec.'29

48.) Pamfil Șeicaru (ziarist independent, pe lista PNT, deputat de Dolj),

discurs la mesaj, 10 dec.'29

(DAD, MO.10 , șed. din 10 dec.'29, p 202-209)

[L.D. Discursul integral, xeroxat ; în calculator, selectat și dispersat problematic.

În prima sesiune ('28/ '29) nu cred că a vorbit la mesaj; a avut doar intervenții ;

Ține un discurs coerent, documentat, ușor detașat, "neutru" dar loial PNT,

care (culmea !) stîrnește reacții de "sensibilitate" la majoritari , reacții de respingere la

adversari. Dar Șeicaru s-a străduit să explice cîteva aspecte delicate din politica

guvernului Maniu, să evidențieze "circumstanțele atenuante" ale eșecurilor.

Șeicaru / dec.'29

▣ Dezarmarea

Critica "ideologiei pacifiste", s-a manifestat prin obiecțiile radicale ale social-democraților împotriva înarmărilor.

[X O doamnă a venit într-o zi la Paul Boncour - unul din cei mai străluciți reprezentanți ai partidului socialist din Franța, delegatul Franței la Liga Națiunilor pentru dezarmare .

Doamna a zărit deasupra căminului său, două pistoale , și l-a întrebat:

<Dar dezarmarea, dle Boncour ? > Acesta i-a răspuns:

<Da, doamnă. Dar siguranța?>

X În ajunul primului război mondial , Gustave Hervé , îi striga lui Jaures :

< Trădătorule ! Trădătorule ! > , pentru că acesta pleda pentru

reorganizarea armatei franceze. Jaures, atunci, s-a adresat aspru mulțimii:

< La frontieră se aude ropotul escadroanelor lui Wilhelm ! Ce faceți ?>

-Lotar Rădăceanu : Trebuie despărțite două probleme :

- lupta generală a muncitorilor și soc. dem. pentru dezarmarea generală,

care trebuie să se facă simultan , prin convenții internaționale ,

pentru ca să se garanteze siguranța frontierelor ;

- organizarea armatei , în fiecare țară, în sens democratic, cu reducerea cheltuielilor bugetare, pentru a contribui la scopul final al dezarmării.

- Anghel Dumitrescu : Să facem puști economice ?

-Lotar Rădăceanu : " Nu, dar mai puține ; și să reducem serviciul militar, ceea ce ar însemna o economie mare pentru buget, și să reducem bugetul general al armatei ."

-Pamfil Șeicaru : La propunerea Franței de a se limita înarmările navale,

Marea Britanie și SUA s-au opus. [...]

/ "Inițiativa dezarmării nu o pot inaugura Statele mici și necăjite !

Statele mari sunt cele cari **hotărăsc în viața internațională**, și atîta timp cît statele mari se înarmează, **noi nu putem sta nepăsători!** Se pot oare compara primejdiile care amenință Statele Unite , cu cele cari ne amenință în permanență cu noi, cel puțin dinspre hotarul de la răsărit ? [...]

:)teza d-voastră este că **Sovietele au instaurat un regim de dictatură** și chiar d-voastră **ați recunoscut că toate regimurile de dictatură - albă sau roșie - caută o diversivune în război.** Veți recunoaște , deci, că dacă această graniță a noastră este amenințată , **nu puteți cere să ne transformăm în martiri !...**

-I.Mirescu : :) "Aceasta este cu totul altă chestiune. Ceea ce cerem noi , este ca **România să înceteze de a se mai considera jandarmul Europei ."**

- general M.Racoviță : :) " A spus dl. **prim-ministru** ,ieri ,că **România are numai o armată de apărare , nu de atac!"**

- Voicu Nițescu : "D. deputat Mirescu afirmă un lucru care nuste conform cu realitatea"

-Șeicaru : "Am fi < **jandarmul Europei** >, **dacă** am avea o armată de sancționare a diverșilor insurgenți, împotriva hotărîrilor Ligii Națiunilor ; sau **dacă** la ordinul regimului burghez , din restul Europei, **am merge să dărîmăm regimul comunist** , care este negațiunea regimului burghez !"

[**X 1919. Mirescu :** "**Ați dărîmat un regim comunist** , și ați instaurat regimul de astăzi de la **Budapesta ."**

-Șeicaru : este de acord cu el;dar poate invoca mărturia generalului Moșoiu care a spus că s-a străduit să instaureze acolo un guvern democrat dars-a zbit de opoziția generalului Mărdărescu .

Dar chiar și așa.Ce vină are armata română de erorile oamenilor politici?]

"Este absurd să se pretindă că **România ar avea tendințe imperialiste** .A bănuî că **că înarmările noastre ar ascunde intențiuni agresive**, înseamnă să presupui existența unor **obiective în afară de granițele noastre** , pre cari ar tînde încordările noastre militare.Dar cine ar putea cita un singur obiectiv al nostru peste graniță care să presupună o politică de înarmare imperialistă ? "

El se asociază opiniei lui Iorga, de necesitatea unui **program**.

gral Henri Cihoski (ministrul armatei) [**intervine pentru prima oară în această dispută !, îl contreză pe Șeicaru] :**

"Toate armatele din lume au nevoie de un program" (aplauze la PNT) [...]

Se poate concepe **o mare administrație ca a războiului** fără un program ?[...]

O armată care ține **să evolueze** și să fie la curent cu **toate progresele moderne** , **trebuie să cheltuiască sume mari** , ca să fie **la nivelul celorlalte armate.** "

(aplauze prelungite la PNT)

Ce înseamnă dezarmarea materială propusă de PSD ?

"Să lăsăm **această țară** , amenințată, **pradă primelor sotnii de cazaci** , care poartă astăzi **stema sovietică** , după cum purtau înainte stema țarilor ?"

-I Mirescu : " Așa pusă chestiunea , este **tendentios** pusă și eu cred că vă dați seama !"

-Șeicaru : el îi cunoaște pe social-democrați , nu-i confundă cu comuniștii ; citește "L'Humanité"în care sunt copios înjurați ; presa lor, socotește **Rusia sovietică** ca stat agresiv (ex. în conflictul sovieto-chinez),caracterizînd-o drept **"militarismul roșu"** .

Ce-i face să creadă că aceeași Rusia sovietică nu poate agresa România?!

(p.205 208)

Șeicaru / dec.'29

49.) Voicu Nițescu (Ministru de Stat), discurs final la Mesaj, 17 dec.'29

(DAD, MO.16, șed. din 17 dec.'29, p. 367-373)

[L.D : discurs integral, xeroxat;în calculator, dispersat problematic;

Parantezele, sublinierile, culorile, semnele ... îmi aparțin .

Vorbește în numele guvernului, trăgînd concluziile la dezbaterile la Mesaj.]

Nițescu / dec.'29

▣ **Politica externă .**

/ **Mulțumirea guvernului** pentru felul **cum a fost reprezentată țara** la Haga și Paris , de către d-nii **Mironescu, Titulescu și Mihai Popovici**, și speră că **România va avea cîștig de cauză în toate litigiile internaționale.**

/ Repetă și afirmă, din nou, că **guvernul va continua legăturile de strînsă prietenie cu Aliații ;**

/ Va avea **o strînsă și credincioasă alianță cu Cehoslovacia, Iugoslavia,**
 în cadrul **Micii Antante** ; **bună aliată și prietenă cu Polonia;**
 / Repetă și afirmă , că **România rămîne partizană și devotată Ligii Națiunilor.**

(p. 373)

Voicu Nițescu / dec.'29

50.) Manifestul-program ,lansat la Congresul general PNL, 1-4 mai 1930

(BCS, fond Saint-Georges, pachet XLV,ds.4 , fila 84- 104)

[LD Atenție !: text integral, fișe de mîină, introdus în calculator.

Capitolele , dispersate problematic.Subtitluri,sublinieri, paranteze, semne, etc, îmi aparțin.

Atenție ! : document programatic , doctrinar, cu care PNL lansează oficial bătălia pentru răstrurnarea de la guvern a PNȚ ; își fixează coerent și cuprinzător toate componentele și direcțiile de luptă; răspunde (doctrinar și politic) tuturor actelor PNȚ considerate de el ca dezastruoase, periculoase, distructive, eronate, nerealiste, nefondate.

Prin comparație cu programul PNȚ de guvernare, se pot determina concepțiile comune dar ,mai ales, diferențele și divergențele privind guvernarea României.

De la părăsirea guvernării , cel mai consistent și amplu document.]

PNL / mai '30

▫ **Politica externă.**

/ **Politica de pace** , cu apărarea hotărîită a **drepturilor neamului, a suveranității,**
 a **integrității teritoriului.**

/ **"Intangibilitatea tratatelor de pace este și trebuie să rămîină baza politicii noastre externe"**

/ PNL va urmări întărirea **sistemului de alianță;**

/ " " **strîngerea legăturilor prietenești cu toate statele;**

/ " " **consolidarea Micii Înțelegeri ;**

/ " " **întărirea prestigiului Ligii Națiunilor.**

/ " " **să se apere împotriva comunismului subversiv.**

"Toate statele democratice simt nevoia de a se apăra împotriva influențelor subversive din afară , a comunismului; cea mai mare energie se impune

față de o acțiune care , pe lîngă primejdiile ei interne,

reprezintă și **tendințele de destrămare ale dușmanilor noștri din afară ."** (p. 102)

Manifestu-program PNL/ mai'30

Restaurația.Carol II , 8 iunie'30

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31

Vezi fișierul următor